

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

16
39

Indbydelseskrift

til

Skolehøitideligheden

den

1827

i Helsingøers lærde Skole.

Kjøbenhavn.

Brykt hos Andreas Seidelin,
Bog- og Universitets-Bogtrykker.

Helsingøer Cathedralskole

Digte fra Oldtiden,

oversatte og oplyste

ved

S. Meisling,

Dr. Phil. og Rector ved Helsingørs lærde Skole.

Første Hefte:

1. Hesiodi Eysler og Dage.
2. Første og anden Bog af Martials epigrammatiske Digte.

Kjøbenhavn 1827.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Hesiodi Digt

om

Syfler og Dage.

I n d l e d n i n g.

Digtet deles pæfeligst i trende Hovedafdelinger, hvoraf den første (som indeholder 382 Vers) opstiller almindelige Forskrifter, hørende til Moralen; den anden (som udgjør de næste 382 Vers) Regler, angaaende Landbrug og Søefart; og endelig den tredje (indeholdende 64 Vers) Anvisning til at skjelne mellem hellige og vanhellige Dage. Den detaillerede Plan af Digtet, forsaavidt som en saadan eksisterer, troer jeg at være følgende: Første Hovedafdeling: Indledning til v. 10. Udvikling af det gode og det onde Virksomhedsprincip (v. 11—27), samt den deraf hentede Advarsel til Perseus (v. 27—47). I Anledning af de ved Perseus udøvede Bedragerier baner Digteren sig Vej til at tale om Prometheus (v. 47—59), hvis Svig foranledigede, at den ødelæggende Pandora blev skabt (v. 59—83), som bedrog Epimetheus og skadede Menneskeslægten (v. 83—106), hvorved Poeten erholder en naturlig Overgang til at tale om den menneskelige Moralitets Afstagen i de 5 Aldere: Guldalderen (v. 106—126), Søvalderen (v. 127—142), Kobberalderen (v. 143—155), den heroiske Alder (v. 156—173) og Jernalderen (v. 174—201). Da Jernalderens Slethed bevirkede Astræas Bortgang fra Jorden, bringes Digteren til at udvikle Regentens Pligt at udøve Retfærdighed, i det han tillige, i en smuk Fabel om Hogen og den fangne uskyldige Matteredal, viser det Uværdige i ubetinget Tyrannie (v. 202—212), og fortsætter derefter, i en Apostroph til Broderen Perseus, Lovtalen over Retfærdigheds skønne Lov, med bibeholdt Henpeeg paa Uretfærdigheds modsatte Følger (v. 213—248), som yttre sig i guddommelig Straf, Hunger, Pest, Landeplager, Misvært, Barmløshed, samt Hæres og Skibes Undergang. Han apostropherer i den Anledning Øvrighed og Dommere, at de skulle holde vel over Retfærdighed, formedelst Gudernes Alvidenhed (v. 248—255) og Astræas Klager isaahenseende til Zeus (—262), samt formedelst

Uretfærdigheds Følger, som Zeus aldrig tillader at worde gode (—269). Ved Følelsen af sin lidte Kornærmelse bliver Digteren bitter og yttre sig i haanlig Ironie over den liden Fordeel, man høster ved at dyrke Retfærdighed (272), en Bitterhed, som han dog standser ved den hero-ligende Tanke, at Zeus vil aldrig tillade, at det skulde gavne at være uretfærdig.

Fra det 274de Vers vender Digteren sig atter til Persees, i det han gjør ham opmærksom paa, at det er dyrt, at forfølge hinanden med Uret, og at Zeus har tildeelt den modsatte Handlemaade vel-fortjente Belønninger i Rigdom (280), i godt Navn efter Døden (285), og ved det, at det dog ikke er vanskeligt at naae til Dydens Ende, da kun i Forstningen Veien er noget trang (v. 292). Efter nogle almindelige Gnomer opfordrer han ham derfor til at arbeide (299) ved at vise Lædheds Følger, og de Fordele, som derimod ud-springe af Virksomhed (—316). Især maa Persees, fordi han er af ædlere Stand, ikke bilde sig ind, at det er en Skam for ham at arbeide (317), eftersom den Maade at fæste sig Underholdning paa er bedre end at skjæle eller rane, som uomgængeligen, ligesom andre store Forbrydelser, hvilke Digteren opregner, ville blive straffede (—334).

Efterat have sat denne høie Priis paa Retfærdighed, henven-der han sig til andre Dyder, som kunne tilraades Persees, og fremfor Alt Religiositet (θεοσέβεια) (—341), Kjærlighed til Næsten (—353), Velgjørenhed (—358), Virksomhed, saa at man faaer sit Udfomme, uden at rane fra Andre (—367), forbunden med Nøisomhed (—369). Til dette soier Digteren adskillige moralske Betragtninger om Tro og Love, Ægtekab og Børn (—382).

Nu begynder Digtets anden Hovedafdeling, som indeholder Regler for Landbrug og Søefart. Han udvikler nærmest den bekvemmelige Tid til at pløie og til at høste, med indflettet Opmun-tring til Persees, at underkaste sig det Glid, som i denne Henseende er uomgængeligt (383—405). En Landmand, tilføier Digteren, bør først forskafe sig Huus, derefter en Kone, og endelig en Terne til at rygte Dvæget, de nødvendige Redskaber, og fremfor Alting bør han ikke sætte noget Arbeide op til en følgende Tid (405—414). Kommer nu Esteraaret, især det tidligere Deel, maa man tænke paa at flove til Winterbrug (415—423), hvoraf meget naturligen ndspringer An-viisning til, af forskjellige Sorter Træ at gjøre sig forskjellige og nødvendige Voksredskaber (424—436). Herpaa gives en Anviisning til det rigtige Udvalg af Plougstude (—440) og af Karlsfolk (—447).

Digteren gaaer nu over til at bestemme Tiden til Efteraarspløining (—452), hvortil udfordres, at man skal have sine Stude og Plougredskaber i Orden, uden at behøve at laane hos Andre (—457), og tilføier endnu, foruden andre Advarslar, at man bør henvende sig med Bøn til Guderne om et lykkeligt Udfald (—466), samt giver nøiagtige Bestemmelser, hvorledes man har at forholde sig ved Pløining (—493). Ved at tale om denne Efteraarspløining, gjør han Overgang til at advare mod Svær og Stet Anvendelse af den lange Vintertid i Kipper, Smidder og Kroer, isædetfor at bruge Vintertiden til at udbedre sine Redskaber (—501); og han fortsætter derpaa Vinterens Beskrivelse med anbragte Forkrifter, hvorledes man skal sikke sig selv og sit Dvæg mod dens Vilddhed (—564). Er nu efter disse skumle Dage Arcturus, i Begyndelsen af Marts, opstaaen, da kommer Vaaren, og med den de forskjællige Syster (især med Viinsfoktene), som følge med Aarstiden (565—581), og han ender denne Afdeling med en smuk Beskrivelse over Sommeren, dens landlige Glæder, Feste og Syster (582—618). Nagtet Hesiodus viser sig, liig Homer, som en Hader af Skibsfart, som farlig og tillige som Noget, der kun opvækker Splid og Krig, angiver han dog nogle Regler ogsaa i denne Henseende, saasom ikke at seile efter Pleiadernes Nedgang, men i Vintertiden at trække Skibet paa Land (—630). Den bedste Tid til at seile, mener han, er 50 Dage efter Sommersolhverv (—673), dog ingenlunde tove man paa Søen, indtil Høstregnen kommer igjen (—677). Ligeledes kan man seile, siger han, i det tidlige Foraar; men han vil dog ikke ganske tilraade denne mere farlige Tid til at seile, hvorpaa han ender dette Afsnit med nogle tilføiede Regler (— v. 694). Denne Hovedafdeling, "Egya, endes endelig med adskillige tilfammenføiede Forkrifter om det Deconomiske, om Huusvæsen, Ægteffab, Gudsdyrkelse Omgang med Venner o. s. v. (—764), og endelig sluttes Digtet med den tredie Hovedafdeling, som indeholder en Fortegnelse paa lykkelige og ulykkelige Dage.

J, som ved Sange tildele os Ny, Pivridiske Muser!
 Kommer — I syse med Qvad — Eders Faber I skulle besyngte.
 Hjælpen af hannem en dødelig Mand faaer Ny eller Glemsel,
 Navn eller Mangel af Navn: slikt Zeus bestemmer, den Store.
 5 Let opløfter han Een, dog brat han knuser den Stegne,
 Trykker den Mægtige ned, og forøger i Valde den Uffe.
 Den, som er høiet, opretter han let; men den Trodsige knuger
 Zeus, hiin Tordner i Skye, som har Hjem i den øverste Lustegn.
 Hjælp mig, o Skuer og Hører af Alt! du styre min Jdræt
 10 Frem imod Dyden; thi tolke jeg vil kun det Sande for Perses.
 Ikke der gives af Eris kun een; nei tvende der findes
 Her paa vor Jord. Den forstandige Mand maa berømme den
 første,
 Men til den anden han yder ei Roes; thi de tænke heel særligt.
 Hiin alene forøger os Tvist og de hærgende Krige;
 15 Ingen af Mennesker har hende kjær; men alene af Nødtvang,
 Drevene ved Gudernes Bud, de dyrke den grusomme Eris.
 Hiin, som jeg nævnede først, har Nyx undfanget, den sorte;
 Zeus, som throner i Skye, og hvis Hjem er i Ætheren, satte
 Denne af ædlere Hu mellem Mennesker nede paa Jorden.
 20 Hvem der endogfaa er svag, hun mægter at ægge til Arbeid;
 Thi, medens denne, med Haanden i Skjød, blot kaster sit Die
 Hen paa den Rige, da fanger han Lyst til at plante og pløie,
 Samt til at ordne sit Huus: med sin Naboe kappes den Naboe,
 Samlende Rigdom ihob: sli g Eris er Mennesket gavnlig.

- 25 Alle, som danne i Leer eller Træ, misunde de Andre;
 Betleren Betleren selv, og en Sanger endogsaa en Sanger.
 Saadant lægge du flux ret noie paa Hjertet, o Perses!
 Eris, som frydes ved Ondt, ei fjerne din Tanke fra Arbeid,
 Ledende kun om Proces, og hængende evig paa Torvet.
- 30 Tiden er stakket, som bliver til Nest for at flamres og fives,
 Derjom du ikke har rigelig Kost til i Naret at tære,
 Samlet itide, Demeters Skjenk, som Markerne bære.
 Mættet af denne, opvækker du fræk baade Riv og Ulempe,
 Blot naar en Anden er riig; slikt bør du ei oftere gjøre.
- 35 Hellere stræbe vi maae at sætte vor Tvistighed Ende
 Paa den retfærdige Wei, den Zeus anviser som retligst.
 Arven vi have jo een gang deelt: desuden du meget
 Mæned og togst, for at skaffe dig Gunst hos de mægtige Stormænd,
 Hvilke, bestukne ved Guld, dog skulde vor Tvistighed dømme.
- 40 Daarer, som kunne ei see, at det Halve er meer end det Hele,
 Samt hvilket kosteligt Liv Asphodeller og Malver kan yde!
 Nu har Guderne skjult for Støvet et mageligt Levnet;
 Den gang kunde man, selv paa en Dag, erhverve med Lethed,
 Hvad man, endog for et Aar, selv uden at slide, behøved.
- 45 Trøstigen kunde man hængende i Røg Kverpinden af Skibet,
 Uden at ændse den virksomme Stud og de trællende Muuldyr.
 Zeus os røvede Alt, fordi han i Sindet var harmsfuld
 Over den List, som var øvet engang af den snilde Prometheus,
 Hveden mod Menneskets Vt han pønsed paa rædsomme Qvaler.
- 50 Tiden forborgen han holdt; men den kraftige Søn af Japetus
 Stjal den igjen til de Menneskers Brug fra den vise Kronide;
 Etjult i en Ferle saa huul, ubemærket af Lynenes Herre.
 Snart dog, vred ndi Sind, gjenlød Skyesamleren Zeus' Ord:
 "Søn af Japet! som i listige Naad kan bestaae dig mod Alle!
 55 "At du har stjaalet min Ild, og bedaaret min Tanke, dig fryder.
 "Dog skal det vorde for dig, og de kommende Slægter, en Skade:
 "Qvaler jeg yder dem flux istedetfor Jlden, og Alle
 "Villeg sig glæde i Hu; men det, som de elske, dem fælber."

- Sligt han mæled og loe: de Guders og Menneskers Fader
 60 Flur Hephaistos befoel, den Kunstberømte, at ælte
 Hurtigen Jord udi Vand, tildele det Menneskets Tale,
 Samt dets Kraft, og at ligne det maa de Gudinder i Ydre,
 Skabt i en Viges indtagende Form. Athene befoel han,
 Næen at lære sin Dont, og at væve de kunstige Traade:
 65 Ynde at øse fra Hovedet ned Aphrodite den gyldne,
 Samt en fortærende Kjærlighedsqval og en smertelig Langsel.
 Giv den Vige et træffeligt Hu og et Hjerte med Lumskhed,
 Bodes Hermeias, der bringer hans Bud, og som sældede Argus.
 Sligt var hans Bud; og den mægtige Drot Kronion man adlød.
 70 Strax den herlige, haltende Gud udformed i Leeret,
 Efter Befaling af Zeus, en bly og jomfruelig Skabning.
 Hende Athene, blaasiet og van, udpynted og klædte,
 Mens de Chariter, Gudinder af Æt, og den værdige Peitho
 Hængte om Halsen en Kjæde af Guld; Tidsløbets Gudinder,
 75 Skjønne af Haar, hende skjenked en Krands af de vaarlige Blomster.
 Tvindt om Kroppen den samtlige Pynt afslæmped Athene;
 I hendes Bryst, hiin Gudernes Bud, som sældede Argus,
 Løgne og træffeligt Spind, ja tillige et Hjerte med Lumskhed,
 Danned, ved Bud af den tordnende Zeus. De Himmelskes Herold
 80 Gav hende Nøst og tillige det Navn Pandora at bære,
 Saa som de Guder ihob, som besidde Olympiske Borgen,
 Ydede hende en Skjenk, til en Qval for det slittige Jordfolk.
 Efter at Listen, saa farlig og fin, var nu ganske til Ende,
 Til Epimætheus sendte den Gud hiin Fælder af Argus,
 85 Gudernes hurtige Bud, med sin Gave. Dog ei Epimætheus
 Tænkte paa det, som Promætheus tit ham vared, at tage
 Aldrig mod Skjenk af Olymperen Zeus, men at sende den atter
 Bort, for at ikke for Menneskets Børn slikt blev til et Uheld.
 Gaven han tog, og han mærked det først, da det Døde var
 fuldbragt.
 90 Hidtil levede hen over Jord de Menneskers Stamme
 Saare befriet fra Dødt, og foruden misfommelig Arbeid,

Ja uden Sygdommens Qual, som bevirker, at Mennesket ældes:
 Saa som i Kummer og Sorg vi Mennesker hurtig bedages.

- Tog da Pigen med Haand af sin Kurv det mægtige Dæffel,
 95 Spredte den ud, og bevirkede Qual for de Mennesker svarligt.
 Haabet alene forblev udi Kurven paa Bunden, saa grundfast,
 Holdt sig dernede, bag øverste Rand, samt flygtede ikke;
 Saa som forinden hun lagde sit Laag over Kurven i Skynding;
 Sligt Ekjoldsvingeren bød, hiin Zeus, som i Himmelen throner.
- 100 Nu over Mennesker bredte sig flux vel tusinde Plager:
 Nu opfyldtes med Qvide vor Jord, nu fyldtes og Havet.
 Baade ved Nat og tillige ved Dag sig listede Sygdom
 Ufremkaldet i Menneskets Barm, samt bragte i Stilhed
 Mangen en Qual; thi den listige Zeus fratok den at tale:
 105 Intet, hvad denne beslutter i Hu, kan vi letteligt undgaae.
 Nu fremsføre jeg vil, om du lyfter, en anden Fortælling,
 Kort, dog kyndigt og godt: læg Ordene vel paa dit Hjerte!
 Efterat Guder og Menneskers Æt fremrunde tilhobe,
 Først en Alder, af Guld imellem det talende Jordfolk
- 110 Dannede hine, som boe i Olymp, de evige Guder.
 Kronos leved med dem (den gang han hersked i Himlen);
 Guberne vare de lig' og de kjendte ei Kummer i Hjertet.
 Frie de leved for Qvide og Harm: ei trykkende Alder
 Kjendte man da: udi Fødder og Haand bestandigen friske
- 115 Mored de sig udi lystige Lag, og var frie for det Onde.
 Nige de vare paa Frugt, og de salige Guder saa kjære:
 Selv deres Død var en Slummer saa dyb. Ja samtlige Goder
 Disse besadde; thi Kornet opsteeg af den givtige Jordbund,
 Billigt, i rigelig Mængde og Hob; ja ret efter Lykke
- 120 Hver fuldførte sin Dont udi Mag i en rigelig Velstand.
 Efterat Jorden bedækked i Ekjød selv saadan en Tidsold,
 Nander de bleve; den mægtige Zeus besluttede Saadant;
 Gode, de syfle paa Jord, og om jordiske Mennesker hegne:
 Saare de vogte paa Net, men ogsaa paa Ekjændsel og Udaad,
 125 Vandrende hen overalt over Jord, indhysled' i Ekjer,

Ydende Held; slikt kongeligt Hverv erlangede Disse.

Nærmeste Slægten, som fulgte derpaa, langt værre end denne,
Sølverne Vten de Guder, som boe i Olympen, nu formed,
Ikke den gyldene liig udi Form, ei heller i Jdræt.

- 130 Sønnen i hundrede Aar ved den kjælende Moder fik Næring:
Næstet han blev i sit Hjem, dog vored han op til en Usling.
Blev han en Yngling af Aar, og skjød han sig op til en Kleppert,
Staffet han levede dog, og stædtes i Sorg ved sin Daarskab.
Ikke den frække, fornærmende Haan de forstode at sjerne
- 135 Selv fra hinanden endog: ei vilde de Guderne dyrke,
Heller ei lægge en Skjenk paa de Saliges hellige Altre,
Hvilket er Skik for Enhver i sit Huus. Dog disse med Tiden
Skjuled Kronion i Jord, opbragt i sit Hjerter, fordi de
Ikke beviste de Salige Ngt, hvis Hjem er Olympen.
- 140 Efterat Jorden bedækked i Skjød selv saadan en Tidbold,
Kaldte man denne de Menneskers Slægt, som paa Jorden har
Hjemstavn,
Nærmest i Held; selv disse erholdt en ledsagende Hæder.
Atter en tredie Slægt af de talende Mennesker danned
Zeus, vor Fader, af Erts, der ikke den sølverne ligned,
- 145 Rædsom og vild ved de Landsjer af Nst, for hvilke den Krigsguds
Qvalfulde Syssel og Frækhed var Lyst. Ei aade de Korner,
Saasom de eied af Staal et ubøieligt Hjerter: ret Jungen
Nærmed sig til dem: usigelig Kraft og ustyrlige Hænder
Vored fra Skuldrene frem fra Legemets vældige Lemmer.
- 150 Baabnene vare af Erts, og af Erts de danned sig Huse;
Ogsaa man sueded i Erts, da de eied ei Jernet, det sorte.
Bed deres egen Molest de bleve betvungne tilhobe,
Og til den skumlede Borg af den isnende Hades de ginge
Navnløse ned; dem Parcerne greeb, skjøndt de rædsomme vare.
- 155 Brat udi Døden de gif, og forlode den lysende Solglands.
Efterat Jorden bedækked i Skjød selv saadan en Tidbold,
Atter en ny og en fjerde Slægt paa den nærende Jordkreds
Danned Kronion Zeus, langt bedre og mere retfærdig,

- Kostelig Hob af heroiske Mænd, som, meer end den ældre
 160 Slægt, man kalder Halvgudernes Æt over Jorden saa vide.
 Disse en frygtelig Kamp og tillige en skrækkelig Leding,
 Deels i Kadmæernes Land, ved det syvfoldportede Theben,
 Fældte, medens om Nværget de stred, som Oidipus eied.
 Andre ad Havets det mægtige Svælg udi Snækkerne førtes
 165 Hen imod Iliums Bye, til Helæna, saa fager af Lokker:
 Dog — ved Naalet de stod; thi Døden bedækked dem Alle.
 Skilte fra Menneſkets øvrige Slægt udi Liv og i Bolig,
 Zeus Kronion dem flyttede bort til en Kant af vor Jordkreds:
 Gjerned' fra Gudernes Hjem; just der Regimente har Kronos.
 170 Disse nu samtlige hœ — deres Hjerter ei kjende til Kummer —
 Midt i Oceani hvirvlende Strøm, paa de Saliges Dør.
 Helte med lykkeligt Lod! sine Frugter, saa søde som Honning,
 Bringes den nærende Jord, og tregang blomstre de aarligt.
 Ach! gid ikke jeg selv her stædtes imellem den femte!
 175 Gid jeg forinden var død, eller ogsaa undfangen bagefter!
 Nu der hersker en Alder af Jern, og aldrig om Dagen
 Ere for Kummer og Qvide de frie, ei heller om Matten,
 Stædte i Nød; fra Himlen de faae de bedrøvende Sorger.
 Dog endogsaa for dem vil Glæden sig blande med Kummer.
 180 Ogsaa en saadan Slægt Zeus styrter af talende Jordfolk,
 Hvilken jo neppe til Jorden er født, før den graaner om Linding.
 Faderen enes med Børnene ei, eller disse med denne:
 Gjæften er ikke mod Bert, ei heller en Ven imod Bommen,
 Ja! selv Brødrene ei saa ventligen stemte, som forhen.
 185 Snart dem lystes i Hu at fornærme de gamle Forældre,
 Give dem knubbede Ord, og at tale dem svarligen haardt til.
 Uffe, som ahne ei Gudernes Hevn! som ville saa nødigt
 Yde Opdragelsesløn til de nu bedagede Gamle!
 Naveretsmand! Een styrter en Dy for den Anden i Gruset:
 190 Ikke de kjende til Tak for Ærlighed eller for Retfærdighed,
 Neppe for Godhed i dog. Kun Frække, som øve det Onde,
 Yder man Ære: Retfærdighed selv har i Hænderne Sæde:

- Skam forsvinder: den uslere Mand vil den Vedre forkleine,
 Trækkende frem med fornærmeligt Ord, meensvorne i Alting.
- 195 Avind geleider de Mennekers Slægt, som er stædt udi Jammer,
 Styg, ved det Onde saa fro, som spreder fordærvelig Vysnak.
 Just nu vandrede bort til Olymp fra den mægtige Jordkreds,
 Slyngende trindt om den yndige Krop sneehvide Gevandter,
 Og til de Himmelske drog', imedens de Støvet forlode,
- 200 Sky for det Onde og Agt for Dyd. Nu ynkelig Qvide
 Levnes de Mennekers Væ; thi de mangle jo Kraft mod det Onde.
 Nu vil jeg Kongerne selv, skjøndt klygtige, tolke en Fabel.
 Saa tiltaled en Høg Philomele, den yndige Sanger,
 Hvilken den greeb udi Kloe, samt løstede høit udi Luften.
- 205 Medens nu denne, heel svarligen piint af de bviiede Kløer,
 Ynkeligt peeb, i det bydende Sprog saa talede Høgen:
 "Uste! hvi skriger du saa? nu har dig en Vedre erobret:
 "Did, hvor jeg byder, nu vandre du maa, endfskjøndt du er Sanger,
 "Og, efter Lykke, jeg spiser dig op, eller lader dig fare.
- 210 "Galen er den, som har Lyft udi Hu med en Vedre at maales,
 "Jkke erlanger han Seir; og med Skamme han times en Ufærd."
 Dette nu mæled den hurtige Høg, med de Winger saa brede.
 Verses! dit Dre du laane til Skjæl: forsøg ei din Frækhed!
 Frækhed er slet hos en Almuesmand: ja selve den Vedre
- 215 Bærer den ikke saa let, men trykkes til Jorden af denne,
 Naar han er stædt udi Nød: ad Veien til Siden er bedre
 Frem til det Gode at gaae. Retfærdighed staaer sig mod Frækhed,
 Ja den erlanger sit Maal: kun en Daare belæres af Skade.
 Efter den krogede Dom Eedsguddommen iler med Estraffen,
- 220 Skjøndt den Sti er saa listigen trang, hvor Retfærdighed føres
 Bort af den gidfige Mand, som sælber sin Dom paa en Krogvei.
 Selv hun følger med Graad gjennem Byer og Folkenes Waaning,
 Hyllet i Lust; og hun stæder i Qual de Menneker alle,
 Som hende nylig forjog, og ikke tildeelte det Lige.
- 225 Hine, som baade til Fremmed og Ven Domskjendelsen stiled
 Kun efter Skjæl, samt vege end ei fra det Rette en Haandsbrev,

- Dem flourer den By, og i den Indvaanerne staae sig.
 Drengene vore paa Landet i Fred, og ikke mod disse
 Vanser den vidtfremskuennde Zeus paa en knusende Leding.
- 230 Hungren holder sig ikke til den, som retfærdigen dømmes,
 Heller ei Meen: trygt syffe de selv med det lystige Gilde.
 Jorden tildeler dem rigelig Høst, og Egenes Krone
 Bringer paa Bjergenes Top dem Olden, og Bier i Midten;
 Faaret, indhyllet i Pels, nedtynget ved Vægten af Olden,
- 235 Moderen søder et Barn, der ligner bestandig sin Fader.
 Stedsø det Gode flourer for dem: paa Snækkerne aldrig
 Gaae de ombord; thi den frodige Jord tildeler dem Kornet.
 Hine, som syffe med Frækhed saa sæl, og med uselig Udaad,
 Dem paalægges af Zeus, den vidtomskuennde, Gjengjæld.
- 240 Ofte den samtlige By for den Enkeltes Brøde har undgjelbt,
 Naar udi Synden han sank, samt øvede Alt, hvad som Ondt er.
 See! da sendte Kronion fra Sky en fordærvelig Plage,
 Hunger tilligemed Pest: da monne de Borgere svelte,
 Qvinderne fange ei Børn, Huustrællene saare sig mindst;
- 245 Alt ved et Bud af Olympere Zeus. Han styrkede ofte
 Med for disse en mægtig Armee, eller Byer med Mure,
 Ja udi Søen endog Kroniden tog Hevn over Snækken.
 Vel, I drottlige Mænd! I lægge ret saare paa Hjerte
 Saadan en Hevn! de Himnellske staae ved de Menneskers Side,
- 250 Samt bemærke Enhver, som forsøger ved listige Domme
 Andre at skade, samt Gudernes Hevn ei ændse det mindste.
 Over den alleernærende Jord vel tre Myriader
 Guddomme leve, som Menneskets Slægt grant holde i Die;
 Saare de vogte paa Diet, men ogsaa paa Skjændsel og Udaad,
- 255 Vandrende hen overalt paa vor Jord, indhyllet' i Skyer.
 Retfærd selv er en Mo, og en Datter hun er af Kroniden,
 Holdt udi Hæder og Agt endogsaa af Guder i Himlen.
 Derfor naar Een, underfundig, med Haan, har Gudinden for
 nærmet,
 Strax til sin Fader hun gaaer, og sætter sig ned ved Kronion,

- 260 Klagen over de Menneskers Synd, for at Folket kan lide
 Ved deres Høvdinges Trods, som, medens de tænke paa Ondskab,
 Plad fordreie Retfærdigheds Gang, samt dømme ad Krogvæi.
 Eligt, I Konninger, vogter Jer for! Eders Domme I bedre!
 I, som tære kun Skjenk, underfundige Kjendelser bedrer!
- 265 Den, som mod Andre har Ondt udi Hu, ham rammer det Selv
 tidt;
 Og et fordærveligt Raad omstyrter just den, som har lagt det.
 Zeus, som stuer med Diet paa Alt, og bemærker det Hele,
 Nægter og det te at see, om han vil: ei heller han glemmer,
 Hvilket Retfærdighed finder sit Ly bag denne vor Stadsmuur.
- 270 Nei! gid ikke jeg selv imod Mennesker vorde retfærdig!
 Jeg, saa lidt som min Søn; thi at være retsindig af Hjerte
 Er jo et Meen, da den lumpneste Mand har den nærmeste Forrang.
 Dog jeg haaber, at Zeus, Lynsvingeren, taaler det ikke.
 Følgende lægge du, Perses kjær! ret nøie paa Hjerte!
- 275 Lyd Retfærdigheds Bud, og glem Ubefindighed ganske.
 Saadan en Lov for de Menneskers Slægt Kroniden har fastsat,
 At kun Fiske alene og Dyr, med de flyvende Fugle,
 Væde hinanden, da ikke de har om det Skjællige Tanke.
 Menneskets Stamme han Retfærd gav, som evindeligt bliver
- 280 Just det Bedste; thi taler en Mand, som er flygtig, for Retfærd,
 Da han erlanges af Zeus, den vidtomskuede, Rigdom.
 Men, hvis Een, der som Vidne har sagt med sit Vidende Meeneed,
 Lyver og skader Retfærdigheds Sag, og bevirker det Onde,
 Vorders hans Slægt i den kommende Tid affældig og navnløs,
- 285 Medens den ærlige Mand bestaaer i en blomstrende Afæt.
 Du vil jeg kjærligen sige dig meer, du eenfoldige Perses!
 Sletted vandrer i Sværn, og at træffe paa denne, er let gjort,
 Saasom kun stakket er Veien derhen, og dens Baaning er nærved.
 Men foran Dyden er sat af de himmelske, evige, Nægter
- 290 Nøie: en Sti, som er steil og er lang, fremleder til denne.
 Neden den falder os tung; men stiger man op imod Maalet,
 See! da vorder os let, hvad der nyligen tykkedes mojsomt.

- Den, som kan bruge sin Tanke i Alt, er af alle den Første,
 Han, som beregner, hvad næst og til Enden vil blive det Bedste,
 295 Skikkelig ogsaa er den, som vil lyde det nyttige Tilraad,
 Efterfom Alle, der tænke ei selv, samt lægge ei heller
 Det, som de høre, paa Sind, er' neppe til Noget at bruge.
 Medens du altsaa erindrer dig vel, hvad jeg beder dig mindes,
 Perses, oprunden af kostelig Vt! da stræb, for at Hunger
 300 Monne dig flye, at med Arenes Krands Demêter den bolde
 Elske dig kan, og tillige med Korn opfylde din Lade.
 Ja! med en Mand, som er lad, gaaer Hunger bestandig i Følge,
 Guderne Vt og de Mennekers Slægt opirres imod ham;
 Thi han er døvsk, og han ligner i Lyst kun braadløse Humler,
 305 Hvilke, uvirkfomme selv, opæde og saare fordærve
 Biernes Flid. Du finde din Lyst udi sømmeligt Arbeid,
 It i betimelig Tid dine Lader kan fyldes med Føde!
 Gliid alene gjør Menneket riigt, samt skaffer ham Hjørde;
 Ene den virksomme Mand af Guder og Menneker vorder
 310 Elsket i høiere Grad: ret Ingen vil lide den Døvne.
 Virksomhed ikke er Skam: kun Ladhed vorder en Skamplet.
 Naar du har skaffet dig Penge ved Gliid, vil snartlig den Treerne
 Kappes med dig; thi med Penge vi faae baade Skjønhed og
 Hæder,
 Ja selv Guderne vorde vi lig'. Arbeide er bedre;
 315 Om du endogsaa fra Fremmedes Gods din begjærlige Tanke
 Vender til Daad, for at skaffe dig Brød, som jeg raader dig ofte.
 Trænger et Menneke, klæder ham slet, at han bliues ved Arbeid.
 Blu bevirker en Dødeligs Meen, men gavner ham ogsaa;
 Blyhed bringer os Tab, men Modet fremleder til Rigdom;
 320 Ikke dog rane man Guld; hvad en Gud forlehner, er bedre.
 Derfom man ogsaa ved Hændernes Bold har forskaffet sig Rigdom,
 Eller ved Tungen erhvervet sig Guld (som ikke saa sjelden
 Hændes, naar Binding har skaffet sig Seir over Mennekers Hjerter,
 Medens Blufærdighed selv af Skamløshed vorder betvungen):
 325 Letteligt mindste dog Guderne sigt: hans Tyende svinder,

Og kun stakket med saadan en Mand Lykzalighed følger.

Lige han handler med den, som fornærmer sin Gjaest eller Skjæ-
ling,

Eller bestiger endog for en kjædelig Broder hans Leie,
For at besove hans Viv udi Løn (en ugudelig Gjerning!),

330 Eller besviger et faderløst Barn ved usædelig Snusched,
Samt sin Fader saa graa, bestædt udi trykkende Velde,
Dadler med knubbede Ord, imedens han skjælder saa svarligt.
Zeus opirres mod Eltge i Hu, samt yder mod Enden
For den ubillige Daad en haard og ulidelig Gjengjeld.

335 Derfor holde du meget dit Sind, som er trodsigt, fra Gaadant!

Efter din Evne du offre en Skjenk til de evige Guder,
From og kjærlig af Hu; samt brænde dem herlige Døve!
Stundom med Nægelse, stundom med Wiin du moune dem sone,
Medens det hellige Lys oprinder, og naar du vil sove,

340 For at de kunne et naaderigt Sind samt Willie fatte,
Og for at Jngen skal kjøbe d it Lod, du hellere Andres.
Bennen indbyde du gjerne tilbords; men din Sjende lad fare.
Helst dog byde du ham, som haver sin Bolig i Nærhed;
Thi, naar der møder uventet en Ting, som maa gjøres paa Marken,

345 Naboeer komme ukiltrede flux, men Frænder maae pyntes.
Skikkelig Naboe er kostelig Skat; men en ond er en Plage:
Den erlanged et Liggendefæ, hvis Naboe er ærlig.

Neppes du mistet din Ro, hvis ikke din Naboe er lumpen.

Fuldt fra din Naboe du fange dit Maal, og betale ham atter

350 Just med Maalet, du fikst, ja stærkere, om du formaaer det,
Alt, om du senere trænger dertil, du kan finde ham rede.

Intet du vinde ved Ewig! sig Dinding er lige med Skade.

Den, som har elsket dig, elsk! og den, som besøger dig, søg du!

Den, som har givet dig, giv! giv Intet til den, som ei gav dig!

355 Yderen yde du bør; men til den, som ei yded dig, Intet.

Given er skjönt, men Manen er ondt; det giver os Døden.

Den, som yder med Lyst, han giver endog saa en stor Skjenk:

Er med sin Gave saa glad, og fornøier sig saare i Sindet.

Den, som berøver en Anden sit Gods, samt stoler paa Frækhed,
360 Om det endogsaa er lidt, bedrøver dog altid et Hjerte.

Thi naar du prøver at lægge til Lidt endogsaa kun Lidet,
Samt udøver det tidt, vil det snartligen vorde ret meget.

Den, som forøger sit Gods, vil befries fra Hunger, den sorte;
Alt, hvad der ligger i Huus, kan jo ikke berede os Kummer.
365 Leiet i Hjemmet er bedst; hvad der ligger foruden, er farligt.

‘ Tage til det, som man eier, er godt; men en Skade for Hjertet
Er, at begjære hvad ikke man har — sligt bør du betænke!

Maat dig med det, som er øverst paa Fad, og med det, som
er nederst,

Men ubi Midten du spare! at spare paa Bund, er for sildigt.
370 Lønmen, som bliver bestemt for en Ven, den være tilfulde!
Selv naar du driver med Brødre en Spøg, bør du skaffe dig
Vidner;

Vaade for lidt og for meget af Ero har fordærvet saa Mangen.

Ikke besnæres du bør af en Qvind, som forskjønner sin Dagdeel,
Som, ved at sladdre saa sødt, kan liste sig ind i dit Hjerte!

375 Bygger paa Qvinder du Haab, da bygger du sikkert paa Lyve.
Eenlige Sønner vil rigtigt forstaae, deres fædrene Hjemstavn
Eroligt at rygte; din Skat ubi Borg under disse vil øges.

Dog, naar bedaget du døer, du levne dog ogsaa en Anden;
Var’ der end flere i Tal, Zeus skaffer dog rigelig Føde;

380 Thi, er der flere, da virkes af Fleer: Tilværten jo øges.

Dersom du altsaa har Lyst i dit Sind, at forskaffe dig Diigdom,
Gjøre du dette (dog lægge du selv Arbeide paa Arbeid!):

Stige af Vølgerne Atlas’ Børn, Pleiadernes Stjerner,
Flux paa Høsten begynd! men dale de, prøv paa at pløie!

385 Fyrgetyve i Tal af Nætter og samfulde Dage

Skule sig disse; Narskredsen gaaer rundt, og atter man skuer
Disse paany, naar Odden paa Lee man hvæsser til Arbeid.

Dette er Markernes Skik overalt, ei ene hos dem, som
Havet er’ nær, men endogsaa hos dem, som i dybnede Dale,

390 Fjernt fra den bølgende Sø, paa de Jorde, som bugne af Sedme,

- Leve. Træk ud, naar du faaer! Bær nogen, naar Dren du driver!
 Nøgen tillige du meie, ifald du betimeligt syffe
 Vil med Demeters Dont, for at Alt kan behørigen vore
 Nøligen frem; for at ikke du skalst, naar du trænger i den Tid,
 395 Sigge ved Fremmedes Huus, men ei, hvad du ønsker, erlange.
 Saa er du kommen til mig; men Intet jeg giver dig mere;
 Intet jeg maaler dig til: du maa virke, du daarlige Perjes!
 Guderne har jo bestemt, at i Virksomhed skulle vi stædes,
 For at vi ikke med Koner og Børn, med et sorgende Hjerter,
 400 Søge vort Brød udi Naboens Huus, hvor de vrage os muligt.
 Togang faaer du maaffee, eller tre; men besværer du mere,
 Intet erlange du vilst, men spilder dit Ord udi Veiret.
 Frugtløs vorder din Fylde af Ord; og jeg raader dig altsaa:
 Flux du betænke, at klare din Gjeld, for at hindre din Hunger.
 405 Først du forskaffe dig Huus — saa Kone og Etude til Pløining,
 Derhos en Terne, som ikke er gift, til at følge med Qvæget.
 Næst maa du skaffe dig Arbeidstøi, som kan ligge tilrede,
 For at du ikke skal laane, og staae, naar det nægtes, forlegen,
 Samt forat Tiden ei løber dig bort, og du mindsker i Arbeid.
 410 Intet udsætte du bør til Imorgen og Dagen derefter!
 Aldrig opfylder en Mand, som vil Intet befille, sin Lade,
 Eller opsetter sin Dont: det er Lysten, som driver paa Bærket:
 Sætter man Systerne op, da stædes man altid i Uheld.
 Naar nu den luende Sol med sin Styrke bevirker ei længer
 415 Brændende Sved; naar den vældige Zeus om Efteraarstiden
 Regner i Sky, og et Menneffes Krop med en livelig Lethed
 Dører sig atter (og da er det just, at den luende Solild
 Hen over os, som er' Menneffets Børn, og til Døder, bestemtes,
 Kommer kun lidet om Dag, men ruger desmere om Natten),
 420 Naar, for Ormenene frit, dit Beed kan fældes ved Dren,
 Bladene drysse til Jord, og Grenene fhyde ei mere:
 Da maa du mindes, at Tiden er nær, til at fælde dit Gavnveed.
 Skjær dig en Morter, en tre Fod stor, og en trealens-Støder,
 Derhos en Arel, men syv Fod lang; thi saa vil den passe:

- 425 Tager du een paa den ottende Jod, suit en Hammer tillige!
 Skjær til din Bogn, som er ti Spand breed, Krumtræer paa tre
 Spand,
 Derhos lidt Andet, af Træ, som er krumt! Har du fundet en
 Plougaas,
 Medens du søgte paa Mark og i Skov, da bær den til Hjemmet,
 Om den er Eeg; thi den holder sig stærk, naar man pløier med
 Etude,
- 430 Dersom en Karl, som Athene har kjær, til Tandtræet slaer den,
 Samt med hæftende Søm har lempet den ret til dit Plougtræ.
 Skaf dig af Plouge et Par, som du selv kan klyttre i Huset,
 Een beslagen, den anden ei fuldt; thi sligt er det bedste:
 Gaaer da den ene itu, kan du lægge den anden paa Studen.
- 435 Stærkest du fanger af Alm eller ogsaa af Laurus dit Plougtræ;
 Tandtræ gjøres af Eeg; af Steeneeg Nafen. — Af Etude
 Niars eie du maa (deres Kræfter er' ikke de mindste);
 Dette er Ungdommens Maal; da bruges de bedst til at slide.
 Ikke vil Disse, som slæbe med Kraft udi Juren, dig knække
- 440 Plougen, og levne paa saadan en Viis halvgjort deres Arbeid.
 Dem ledsage en Mand i sit fyrgetyvende Nar alt,
 Som med det ottende Vid firsnittede Kavringer tærer.
 Denne, som passer sin Dont, kan stikke sin Fure saa lige,
 Uden at see Kameraderne an, med sin Tanke alene
- 445 Hæftet paa Bærket; skjøndt yngre af Nar, dog Jingen er bedre
 Baade til Sæden at strø, samt vogte sig, atter at omsaae;
 Thi, er han yngre af Nar, da gantes han kun med sin Jævning.
 Meget du lægge paa Sind, naar du hører de skrigende Traner,
 Medens med Vingen de slaae, paa den aarlige Fart udi Skyen.
- 450 Disse dig bringe til Pløining et Tegn, samt varfle om Vintrens
 Dage med Regn, og bedrøve den Mand, som besidder ei Staldqvæg.
 Da maa du holde dit Dræg udi Huus ved at fore paa Stald dem.
 Let er at sige: "Du laane mig Bogn og tillige to Etude!"
 Let er det ogsaa at sige dig: "Nei! mine Etude har Arbeid."
- 455 Manden, som bilder sig ind, han er fiffig, vil klyttre sin Bogn selv:

Taaen! som minder sig ei, til en Vogn høre hundrede Stykker,
 Hvilke forinden besørge han bør, at de ligge i Huset.

Naar til at pløie betimelig Tid over Jorden har viist sig,
 Lægge du Haanden paa Bærk, dine Folk og tillige du selv med!
 460 Kommer da Pløiningen selv, da pløi gjennem Fugtigt og Tørt frem,
 Flinkt fra Morgenens Tid, for at Markerne kunne sig fylde.
 Vend dem i Vaar; men du skuffer dig ei ved om Sommer at pløie;
 Ned i den brækkede Mark, som er smuldreret, du kaste dit Sædkorn,
 Da vil den fryde din Æt, og ingen Forbandelse møde.

465 Zeus under Jorden du sende din Bøn og Deméter den hulde!
 At hendes hellige Korn maae vægtige vorde, og modnes.

Først paa din Pløining begynd, naar den yderste Ende af Stiven
 Taget du haver som Vidst i din Haand til Oxenes Rygge,
 Medens de drage ved Linen din Ploug. Lad en Knøs af dit Karlsfolk
 470 Følge med Spaden i Haand, for at skaffe de Fugle en Ufærd,
 Medens du skjuler din Sæd; thi den rigtige Orden er altid
 Bedst mellem Jorderigs Værn, og Forvirring bevirker kun Uheld.

Ene paa saadan en Viis dine Ox ville nikke mod Jorden,
 Hvis den Olympier selv forlehner dig siden et godt Held.

475 Da maa du vense for Spindel dit Kar; thi jeg mener forvist, du
 Glæde dig vil, naar du gabende staaer ved dit Forraad af Føde.
 Velforsynet du naaer til den blomstrende Vaar, og beundrer
 Ikke de Andre: man kommer til dig, naar man stædes i Brødtrang.

Men vil du pløie din herlige Jord under vinterligt Solhverv,
 480 Da kan du meie og sidde derved; kun lidt er i Næven,
 Naar, uden syndelig Fryd, du vender de Neeg, for at bindes.
 Kurven kan rumme det Alt, og kun Faa ville vende sit Blik did.

Zeus med Ægiden bestemmer dog ei sin Beslutning paa een Viis,
 Og for en dødelig Mand er den saare besværlig at fatte.

485 Følgende Middel er derfor til Næst, om du pløier end sitte.
 Naar udi Cegenes Løv du fornemmer, at Gjøgene sukke
 Tidligt i Vaaren til Menneskers Fryd over Jorden saa vide,
 Gende da Zeus dig en Regn, ret uden at standse, i tre Døgn,
 Stigende ei over Oxernes Hov, dog ei lavere heller!

490 Da kan den sildige Ploug sig maale med den, som er tidlig.

Dette tilhobe du lægge paa Sind! du maa ikke forglemme,
Enten den blomstrende Baar, eller mindst den beleilige Regntid.
Smidde du varligen slye, samt Snak ved den luende Esse,
Midt udi Vinterens Tid, naar i Kulden forenede Mænd sig

495 Klynge! Da gavner især sine Sager den virksomme Landmand.

Bogt dig, at ikke den trykkende Nød udi Vinteren naaer dig,
Medens du guider, saa arm, dine svulmende Been med en tynd
Haand!

Tidt den uvirksomme Mand, naar han bygger alene paa tomt
Haab,

Har, da han manglede Haab, undfanget det Onde i Tanken.

500 Mangen fordærvelig Plan kan rive den Trængende med sig,
Medens han sidder i Kroe, skjøndt hjemme han eier ei Jøden.

Midt udi Sommerens Tid tilraabe du bør dine Karlsfolk:
"Ikke bestandigt vi Sommeren har! opbygger nu Hytter!"

Dagene, onde og gramme for Qvæg, i den Maaned Lenæon,
505 Monne du slye, og tillige den Niim, som ad Jorden saa vide
Lægger sig hen, for at ængste vort Sind, medens Boreas stormer.
Naar over Thracien, Hestenes Hjem, udi Havet, det brede,
Stormfuld han rører, i Skovene selv og i Jorden det knager;
Talrige Ege med Løv udi Top, og de Fyrre, saa tykke,

510 Styrter han ned udi Fjeldenes Dyb; over Jorden, den hulde,
Farer han hen, og den samtlige Skov, saa uendelig, brager.

Dyrene gyse, og ind under Bug deres Hale de stinge,
Om deres Skind er endogsaa med Uld tilhyslet; thi Stormen,
Blæser dog kold gennem den, skjøndt tykt deres Bryst er bedækket.

515 Selv gennem Oxernes Hud, som standser den ikke, den trænges;
Gjæder endogsaa, med Haar, som er langt, kunne føle den: Gaaret
(Saa som det dækkes med struttende Uld), kun i dette den stærke
Boreas trænges ei ind; men en Olding han faaer til at krummes.

Heller ei Digen formærker dens Kraft, den væne, med skær Hud,

520 Naar hun forbliver i Huus, hos den elskede Moder, derinde,
Uden at kjende endnu, hvad Cypris, den gyldne, har travlt med.

Naar hun har badet sin yndige Krop, og med fedeste Olje
 Ovedet sig, gaaer hun til No, dybt inde i Huset mod Aften,
 Medens paa vinterlig Dag de Polyper sig Venet begrave
 525 Deels i en Stue saa kold, og deels i det daarlige Smuthul.
 Solen ei skinner, at vise dem Wei til at skaffe sig Føden:
 Over de Sorte den dreier sig nu, deres Byer og Stammer,
 Medens den lyser med trevnerne Gang for de samtlige Græker.

Dyr, som i Skoven har Hjem, udrustet' med Horn, eller ikke,
 530 Skjærende frygteligt Tand, gennem Skove saa dybe med Ege,
 Flygte for Kulden. For Alle kun Eet er i Hu og i Sinde,
 Alle kun ønske sig Ly, og at skaffe sig Huler saa lune,
 Eller et Hul i et Fjeld. Da ligne de Manden med tre Been,
 Hvilken om Nyggen er krum, og seer med sit Hoved mod Jorden;
 535 Ligesom denne de gaae, for at ile fra Sneen den hvide.

Da, som jeg byder dig her, du bedække dit Legem med Forsvar,
 Vaade med Rappen, saa blød, og en Best, som kan række til Knæet
 (Mendingen være kun tynd, men tykt maa du væve din Jslæt):
 Dette du klæde dig i, for at Haarene skulle ei skjælve,
 540 At de paa Hovedet reise sig ei, eller sritte paa Kroppen.
 Wind under Foden en passende Saal, som er snittet af Kvæns
 Hud, som er fældet med Kraft, men belæg den forinden med
 Filt dog!

Skind af et nyfødt Kid, naar den isnende Kulde sig nærmer,
 Kümpe du sammen med Rem af en Ko, for at kaste dig disse
 545 Om dine Skuldre til Værn imod Regn! Paa dit Hoved foroven
 Have du Filt, som er ordnet tilpas, for at Dret ei fugtes!

Morgenstunden er kold, saa ofte som Boreas falder;
 Marle sig lægger ad Markerne hen, fra den stjernige Himmel,
 Over de Niges den frodige Jord en forfriskende Saage:
 550 Denne, som henter sit Vand fra de evigen vindende Floder,
 Hævet tilveirs over Jord ved en Storm, eller Windenes Luftning,
 Bringer os tidt imod Aften en Regn, dog ofte en Storm kun,
 Medens den Thraciske Nord ontumler de pakkede Skyer.

Skynd dig fra ham! er til Ende dit Værk, flux ile du hjemad,

- 555 For at den dæmrende Sky udi Luften dig ikke bedækker,
 Fugter dig lige til Skind, samt væder tillige din Kjortel.
 Vogt dig for denne; thi viid, af Vinterens Maaneder alle
 Denne er sværest; for Mennesker tung, og tillige for Dvæget.
 Da kan du give din Dye kun halvt, men dit Tyende mere,
- 560 End deres vanlige Kost; de forlængede Nætter er' hiins Hjælp.
 [Dette beregne du vel! gjennem Næret, som rinder til Ende,
 Ligne du Matten med Dag, indtil atter i Dagens Skiften
 Jorden, som Moder til Alt, frembringer de verlende Frufter.]
 Endes af Dage den tredie Snees efter Vinterens Solhverv,
- 565 Sluttes de Dage, saa kolde, fra Zeus, da monne Arcturus,
 Stjernen, som iler ad Himmelen op fra Ocean's Strømme,
 Først fremstige i Glands, samt vise sit Lys imod Aften.
 Pandions Svale med tidlige Skrig er den næste, som friger
 Op for de Menneskers Blik, medens Vaaren bevæger sig atter.
- 570 Sørend den kommer, din Ranke beskær! thi sligt er det bedste.
 Haver nu Sneglen begyndt, at krybe fra Jorden ad Planten,
 For de Pleiader saa rød, ei grave du længer om Ranken.
 Da kan du hvæsse din Segl, samt vække af Søvne dit Karlsfolk.
 Dog fra de Søder i Skygge du flye! sov ikke til Morgen,
- 575 Naar det er Tide til Høst. Medens Huden fortørres i Solen,
 Da maa du ile saa flink, for at bringe til Huus, hvad du hestød,
 Waagen i Dagningen alt, for at skaffe dig nok til at leve,
 Saasom den tredie Deel af dit Bærk fuldendes om Morgen.
 Morgenen skynder os frem ad en Vej, samt frem udi Arbeid;
- 580 Morgenen's kommende Stund fik mangen en Mand til at vandre
 Hen ad sin Vej, og paa mangen en Stud har den atter lagt Naget.
 Stander nu Cactus igjen udi Flor, og Cicaden saa klangfuld,
 Siddende høit i et Træ, sine herlige Toner har fyldigt
 Hævet fra Bingerne frem, udi Sommerens brændende Time,
- 585 Da ere Druerne bedste, ja da ere Gjederne fedest,
 Kvinderne kaade i Hu, dog Mændene svage af Kræfter,
 Saasom de tørres om Hoved og Knæ af den brandende Solild,
 Stramme i Huden af Sommerens Glød.

Først da kan du søge

Ly under Fjeldenes Hang, ved en Vimpel af Druer fra Byblus,
 590 Ostefager og Mælk af en Gjed, som er vænnet fra Yver,
 Derhos Kjød af en Ko, løvmættet, som aldrig har kjælvet,
 Eller af Kibdet saa fint. Drik der dine perlende Druer!
 Der kan i Skygge man sidde, og mætte sit Hjerte med Føde,
 Wendte med Kinderne frem mod den mildt indblæsende Zephyr,
 595 Nær ved den vislende Bæk, som bestandigen flyder saa roligt.
 Tre Maal øses af Vand; men det fjerde du gøde af Vinen!

Sæt dine Karle i Bærk, for at tærste den milde Demeters
 Gave, naar Orions Kraft har begyndt med at stige ved Dawning.
 Dog paa en Lo, som er jævn, paa et Sted, som kan luftes af
 Vinden,

600 Maal det, og læg det omhyggeligt ned udi Kar! Naar du derpaa
 Har udi Orden opstillet i Huus, hvad du samled' paa Marken,
 Skaf dig en Træl uden Hjem, opleed dig en Terne - men barnløs -
 Det er mit Raad; thi en Kvinde er fæl, naar hun bringer et
 Barn med.

Hold dig en Hund, som af Tænder er hvas; men spar ei paa Føden,
 605 At ved den natlige Lyy du ikke skal miøte din Belsærd.

Hve maa du kjøre til Huus, samt Bunker af Løv, at tilfulde
 Studen og Mølen kan have sit Foer; men er dette til Ende,
 Lad dine Karle da hvile sig ud! spænd Øren fra Karren!

Stiger nu Sirius selv, samt Orion hen over Himlens
 610 Midte, imedens Arctûr er belyst af den rødmennde Cos,
 Pluk dine Druer da ned, for at bringes til Hjemmet, min Verses!
 Saa kan du sætte dem ud ti Dage og Nætter for frisk Luft;
 Læg dem i Skyggen i fem! paa den sjette du øse i Fade
 Glædernes Givers, Dionysi, Skjenk! Naar, næst efter dette,
 615 Med de Pleiader Hyåderne selv, og den stærke Orion
 Synke, da er det paa Tid, at erindre betimelig Pløining.
 Hermed endes din Dønt og din Syflen med Jorden for det Aar.

Stander end mere dit Hu til en Tøgt ad den farlige Søvei,
 Da, naar Pleiaderne flye, og den vældigen stærke Orion,

620 Medens at Samtlige synke i Søs, hvor de Skyer sig speile,
 Just naar den vilde Orkan og forskjellige Storme sig tunle,
 Ikke beholde du mere dit Skib paa de mørkede Bølger!
 Syssle med Jorden forglemme du ei, som jeg ogsaa har bedt dig;
 Men dine Snækker du trække paa Land! omstable med Steen
 dem,

625 At de kan holde mod Stormene godt, naar de fugtigen blæse.
 Dog maa du passe dem ud, for at ei de skal raadne ved Regnvand.
 Alt maa du bringe til Huus, hvad du bruger til Skibet at takle,
 Surrende Seilene fast, som er' Binger for Snækken paa Havet.
 Saa kan du hænge i Røgen dit Noer, som er dannet med Omhu.

630 Førend du seiler, afvente du først en betimelig Tidspunkt!
 Da kan du trække dit hurtige Skib udi Søen, og lægge
 Pafselig Ladning deri, for at bringe til Hjemmet din Binding.
 Just, som vor Fader, der avlede os, du eenfoldige Perses!
 Seiled med Snækker omkring, for at tjene sit Brød udi Ver;

635 Ogsaa han seilede hid, fuldbyrdende Reisen ad Havet,
 Ført fra Koliens By, fra Cumæ, paa Skibet, det sorte.
 Ikke han ilede fra Guld, ei heller fra Rigdom og Fylde,
 Ene fra Armod og Nød, som Zeus beskjærer saa Mange.
 Holig han havde ved Helicons Fod, i en uselig Slække,

640 Afkra, om Vinter og Sommer saa fæl, og behagelig aldrig.
 Perses! i Alt, hvad du gjer, beobagte du stedse den rette
 Tid til din Dont, isærdeleshed da, naar du syssler med Skibsbrug.
 Nuds det Skib, som er smaat; men betroe til det Større din
 Ladning!

Derfom nu denne er stor, til Gevinsten end større Gevinst vil

645 Lægges, om blidere Luft vil de voldsomme Storme forjage.
 Derfom til Handel du vender dit Hu (og begjærligt det er jo),
 Ønsker at slippe for Gjeld og tillige den smertende Hunger,
 [Da vil jeg vise dig Bei hen over det larmende Havsvælg.]
 Skjændt jeg forstaaer mig kun lidet paa Søs, eller Snækker og
 Skibsfart.

650 Aldrig paa Skibe jeg seilede fjernt over Havet det brede;

Kun til Euboea engang fra Nulis, hvor Grækerne forduin,
Medens de ventede paa Vind, samkaldte de Tropper fra Hellas'
Hellige Land imod Iliums By med de deilige Qvinder.

Deden til Ligfærdsbomp, Amphidamas, Helten, til Ære,
655 Drog jeg til Chalcis engang, hvor hans herlige Søner alt forhen
Havde bebudet saa mangen en Priis udi Kampe. En Trefod,
Prydet med Hanke, erlanged jeg der, som en Seirer i Kampqvad,
Hvilken paa Helicons Djerg jeg forærede Muserne hieset,
Der, hvor i barnlige Aar de forundte mig tonende Sangkunst.

660 Dette er hele min Klygt om et Skib med de talrige Nagler.
Dog vil jeg sige dig her, hvad Zeus med Ægiden bestemt har,
Saasom at synge guddommeligt Qvad selv Musen har lært mig.

Næst efter Sommerens Solhvervstid, halvhundrede Dage,
Efter at Sommerens trykkende Tid mod sin Ende sig nærmer,

665 Da kunne Mennesker seile paa Sø; da vil du vel ikke
Knuise dit Skib, da stædes vel ei dine Mænd udi Havsnød,
Hvis Jordrysteren ei, den vældige Gud, Poseidæon,
Eller de Eviges Drot, Zeus selv, har besluttet dem Døden,
Efter som Alt, hvad er Ondt eller Godt, bestemmes af dem kun.

670 Da kan du lide paa Vinden — da pønser ei Havet paa Uheld;
Vølgen er rolig; dit hurtige Skib — paa de Vinde fortrøst dig! —
Trække du da udi Sø, samt stuve tillige din Ladning!

Dog maa du ile saa hurtigt du kan, for at komme til Hjemmet;
Vindhøstdagen ei vente du bør, eller Regnen i Høsttid,

675 Ikke den kommende Kuld og de rædsomme Storme fra Cyden,
Hveden det bruser i Sø; dog især naar i Høst de geleides
Saare af Regnen fra Zeus; ja da gjør han Havet usikkert.

Ogsaa i Vaaren de Menneskers Børn har en Tid til at seile,
Dog i den tidlige Deel, naar den vandrende Krage har sat sit

680 Spor, og alene et Blad er at skue for Menneskets Dø
Dybt udi Figenens Skud — ja da kan man seile paa Havet.
Denne Scilads er den vaarlige Togt; jeg roser den ikke,
Heller den bliver ei yndet af mig udi Hjerte, da hurtigt
Gribes den maa — da stædes man let udi Fare; men Saadant

- 685 Gjøve de Mennesker dog, vildledte af aandelig Uklygt,
 Eftersom Rigdom og Guld er en Sjæl hos de Mennesker arme.
 Dog er det tungt udi Bølgen at døe; og jeg raader dig derfor,
 Alt hvad jeg nylig har sagt, at lægge dig saare paa Hjerte.
 Med i det bugede Skib ei lægge du hele din Belsærd!
- 690 Levn du det Beste paa Land! kun det Mindre du bruge til
 Ladning.
 Det er jo ilde at bringes i Nød, naar man stædes paa Havet,
 Som det er tungt, naar man løstet paa Bogn en forfærdelig Måske,
 Der som nu Hrelen brast, og det Beste af Varene spildtes.
 Pas paa den rigtige Tid, da til Alt er den rigtige Stund bedst.
- 695 Bring i betimelig Tid, som din Viv, udi Huset en Ungmø,
 Naar i det tredivte Aar du mangler just ikke saa meget,
 Heller ei lægger just meget dertil — det er Tid til at giftes.
 Pigen sig modner i fjortende Aar — i det femtende Bryllup!
 Stedse man ægte en Mø, som er vant til et sædeligt Bæsen!
- 700 Ogsaa maa Pigen, du tager til Viv, boe lidt udi Nærhed;
 Skjøndt du maa vogte dig vel, at hun ei er de Naboers Udsud.
 Aldrig en Mand har saa kosteligt Gods, som en skikkelig Hustru:
 Men — hvad er tungt, som at dele sin Seng og sit Vord med
 en ond Qvind?
- Denne, skjøndt ikke med Brand, kan sagtelig Kræfterne brænde
- 705 Selv af en Mand, som er stærk, samt tidligt ham gjøre til Olding.
 Stedse du være i Tankerne vendt mod de hellige Guder!
 Aldrig en Ben maa du sætte saa høit, som en kjædelig Broder;
 Men — om du skulde — du aldrigen bør, som den Første, ham skade.
 Aldrig du lyve, endogsaa paa Skrømt! Hvis han har begyndt med
- 710 Enten at sigge dig krænkende Ord, eller stødt udi Daad dig,
 Stræb, at han bøder dig dobbelt derfor! Dog — skulde han atter
 Byde sit Venskab, og vise sin Lyft til at sone sin Udaad,
 Tag derimod! Vi Stakler paa Jord omtusse vor Ben tidt,
 Skjøndt vi dog aldrig bør vælge os ham, som er dømt ved sit Ansigt.
- 715 Aldrig man kalde dig Jungs Ben; dog heller ei Alles!
 Aldrig de Nedriges Ben, eller Uedlinges frække Forfølger!

Aldrig du nænne at spotte en Mand for hans trykkende Armod;
 Saare det nager hans Sind, og de evige Guder har sendt den!
 Den mellem Menneſter vinder en Skat, og den bedste, som sparer
 720 Saare sin Tunge: den vinder især, som betræder en Midvei.
 Taler om Næsten du ondt, vil du selv erfare det Være.
 See dig ei vreden i saadanne Lag, hvor Enhver gav sin Skilling!
 Yndest er stor ved et offentligt Lag, og Beføstningen ringe.

Aldrig du offre den funklende Vin i den tidlige Morgen,
 725 Enten til Zeus, eller Anden i Sky, med ureentlige Hænder!
 Sligt bønføre de ei, og de vende sig bort, naag du beder.
 Heller ei stande du, vendt imod Sol, naar dit Vand du vil kaste;
 Ogsaa erindre du vel, fra den sank, indtil atter den stiger,
 Aldrig at kaste det, medens du gaaer, paa en Bei, eller nær den,
 730 Heller ei blottende dig; thi Matten er Guderne hellig.

Den, som er from og tillige er klog, han vil heller sig sætte,
 Eller og nærme sig hen til en Bæg om de hæggede Folde.
 Gjennem det yndige Vand af de evigen rindende Bække
 Aldrig du vade, forinden med Bøn du i Vølgen har stirret,
 Og du har vasfet din Haand i det blanke og yndige Flodvand.

740 Skurken, som uden at vasfe sin Haand gjennem Vølgerne vader,
 Hannem er Himmelen fjendst; ham yde de Sorger derefter.

Aldrig ved Gudernes hellige Vord maa du klippe paa Haanden
 Neglenes yderste Rand fra dit Kjød med den skinnende Knivsodd.
 Derjom I drikke, da hænge du ei over Kummen din Dse,

745 Saasom en sørgelig Død er berammet af Skjebnen for Saadant.
 Derjom du bygger et Huus, bør du ikke forlade det halvgjort;
 Ellers den Krage vil sætte sig der, for at strige med Hvasen.
 Aldrig du tage et Kar udi Drug, som du ikke har viet,
 Enten til Mad eller Vad; thi endogaa i dette er Brøde.

750 Aldrig du sætte din Søn paa en Grav (thi slikt er ei bedre),
 Naar han har stuuet den tolvte Dag - da det svækker en Drengs
 Kraft;

Ja, om han ogsaa er Maaneder tolv; thi det virker det Samme.
 Aldrig bør Manden forfriske sin Krop udi Qvindernes Bæde;

Ogsaa for det er en trykkende Straf udi Tiden berammet.

755 Dersom du støder engang paa et Offer, man nylig beredt har,
 Ikke du haane, hvad ei du forstaaer! Sligt hevne de Guder.
 Aldrig i Flodernes Dyb, naar de styrte sig ud imod Havet,
 Eller i Kilder, du kaste dit Vand! Sligt monne du affsye!
 Heller ei spye du deri; thi sikkerligt er det ei bedre,

760 Saadant at gjøre! Bessjæmmende Niy mellem Mennesker slye du!
 Dablende Niygte er slemt - at bevirke det, falder os let nok;
 Være det - falder os tungt; og at slippe det, bliver en svær Sag.
 Niygtet kan aldrig aldeles forgaae, naar det spredes af mange
 Mennesker ud; thi Niygtet jo selv er tillige Gudinde.

*

*

*

765 Dagen e komne fra Zeus; thi mærke du troligen selv dem,
 Samt dine Trælle dem lær! Den tredivte Dag er den bedst
 Til at beskue din Mark, og at maale til Tyendet Kost ud,
 Just, naar Folket har travlt med at dømme paa Torvet hvad Ret er.

Følgende Dage oprinde især fra den dømmende Zeus selv;

770 Derfor især er den første, den fjerde og syvende hellig;
 Den Dag blev jo af Lëtò født Apollo, med Guldsværd.
 Ottende Dagen og niende Dag i den vorende Maaned
 Ere bestemte til sikkert med Held at fuldende vort Arbeid.
 God er jo ogsaa den ellevte Dag og tillige den tolvte,

775 Hiin til at klippe vor Uld og denne til Meien af Kornet.

Dog er den Tolvte især, langt meer end den Ellevte, nyttig.

See! da spinder den Vedderkop sine lustige Traade,
 Medens om Midiedag Smaamyrerne samle til Bunke,
 Just naar Qvinden har Traadene spendt, og begynder sit Arbeid.

780 Tag dig i Agt paa den trettende Dag i den stigende Maaned,
 Sæden at lægge i Jord; den skikker sig bedre til Plantning.
 Ikke den Sertende passer sig godt til at plante i Jorden,
 Men til at avle en Søn, er den god; for en Pige, den duer ei,
 Enten hun vorder nu født, eller ogsaa hun ledes til Bryllup.

785 Ogsaa den Sjette er heller ei god for en Pige til Fødsel;
 Bedre den er til at snitte sit Kid og for Lammenes Hjørde;

- Men til at sætte om Foldene Hegn, er Dagen just herligst;
 God til at avle en Søn; den ønsker at høre lidt Ridsord,
 Gjakken og Kjærlighedsstak, og tillige en hemmelig Ganten.
- 790 Naanedens ottende Dag din Buk og de brølende Tyre
 Skjære du kan; men den tolvte er bedst for de virksomme Muuldyr.
 Niogtyvende Dag, ved Middagstide, da fødes
 Gjerne den Kloge, og den, som i Hu er tillige forstandig.
 God for en Dreng er den tiende Dag; men den fjortende blot for
- 795 Piger; paa denne dit Faar, og de hornede, drivende Orer,
 Hunden saa bidst, med sin skjærende Tand, og de virksomme
 Muuldyr
 Tæmme du kan, og formilde med Haand.
- Men især maa du huske,
- Ei udi Harm at fortære dit Sind paa den Fjerde i første,
 Samt den sidste af Naanedens Deel: den Dag maa beagtes.
- 800 Derfor den Fjerde tillige er god til at holde sit Bryllup,
 Naar man har Fuglene spurgt, som ere til dette de bedste.
 Femmerne alle du sky; thi fule de ere og gramme.
 Just paa den Femte - saa har man fortalt - de Erindrer syfle,
 Horcus til Ore, hvem Eris har født, Meeneeden til Qvide.
- 805 Kun paa den syttende Dag Demeters hellige Gave
 (Naar du har nøie beseet, om din Lo er behørigen jævnet)
 Kaste du! Tømreren vælg sig da, til at bygge, sit Træværk,
 Planker ihob til et Skib, som ere til Snækker bekvemme,
 Dog paa den Fjortende først du begynde at bygge dit Fartoi.
- 810 Nitende Dagen alene er god til omtrent imod Aften,
 Derimod niende Dag er ikke de Mennesker farlig.
 Denne særdeles er god til at føde og plante i Jorden,
 Baade for Qvinder og Mænd, da den aldrig er ganske uheldig.
- Følgende vides af Faa, at den syvogtyvende bedst er
- 815 Baade at kline et Anker af Viin, og at lægge din Stud samt
 Mule paa Halsen et Nag, ja selv paa den hurtige Ganger.
 Og saa det hurtige Skib, med de talrige Bænke, du trække
 Da udi Sø! dog ikke Enhver vil forlade sig paa den.

Fjerde Dagen du aabne dit Fad! Mellem alle er hellig

820 Midterste Dagen: kun Haa efter tyvende Dagen den fjerde
 Rose, og ene den tidlige Deel; thi mod Aften den slem er.

Dagene haver du her, som de Mennesker ere til Vaade;

Alle de andre har ingen Værdie - uden Held, uden Uheld -

Hver berømmet kun sin; dog kjender det Ingen med Visshed;

825 Snart Stedmoderen Dagen er liig, snart atter en Moder.

Held samt Fylde ledsage Enhver, som har rigtig seet det,

Samt indrettet derefter sin Dont. Ham ynde de Guder,

Saa som han spørger om Værkerne først, og for Synden sig vogter.

A n m æ r k n i n g e r.

Forinden jeg gaaer over til at meddele de fornødne Anmærkninger, uden hvilke Texten vilde være mindre forstaaelig, har jeg troet at burde indlede disse med en Oversigt over Digterens Tidssalder, Levnet og Skrifter, samt over de Udgaver, som ere de brugbareste, og som derfor ere blevne benyttede ved nærværende Arbejde.

At bestemme Noget om Hesiodi Levetid, samt om det Forhold, i hvilket han i denne Henseende staaer til Homer, er en lidet underholdende Gjenstand, fordi den tilbyder saa liden Visshed, og lover os saa ringe Udbytte. Denne Vanstuelighed opstaaer af det Uvisse om, hvad og hvor meget af Theogonien er ægte; om Aspis er uægte paa de første 56 Vers nær; om de enkelte Steder, paa hvilke vi især bygge, ere Interpolationer af Rhapsoder, som aflagt de gamle Barders Digte; ligesom ogsaa den Omstændighed er til Hinder, at de Skribenter, paa hvis Udsagn vi tillige maae lide, ere, i Sammenligning med Digterens Tidssalder, at ansee for temmelig yngre. Det har derfor ofte undret mig, at saa Faa have betraadt de indre Criteriers Vei, og sammenlignet den digteriske Colorit, begges Stiil, Sprog, Maade at tænke sig Tingene, og den meer eller mindre billedlige, raare eller ædlere Maade at udtrykke sig. Nogle have rigtignok betraadt denne Vei; men de førtes ikke til noget sikkert Maal, eftersom de æsthetiske Anskuelser ogsaa her krydsede sig formeget. Medens Justus Lipsius *) fandt, at den raae Aldtids Djærvede udtalede sig tydeligen i den Hesiodiske Simplicitet, fandt Salmasius **) derimod, at han var langt finere og nettere i sit Foredrag end Homer.

*) Major simplicitas et rudior antiquitas in Hesiodo, siger han i Commentaren til Velleii Patercul. 1. c. 7.

***) Hans Gjendrivelse findes i Commentaren til Solinus p. 867, og klinger ganske som Ludolfi Neocori (s: Kusteri) Raisonnement (i hans historia critica Homeri p. 35): Homerus sane ob majorem simplicitatem remotiorem antiquitatem redolet; com tior enim et rotundior Hesiodus. Ja saa er ogsaa Ennius comtus et rotundus!

Og dog synes mig, at man i dette Spørgsmaals Besvarelse kunde gjerne være lidt mere enig, hvor der ikke saa meget skal afgjøres, hvilken af disse tvende Digteres Form er den skønneste, som hvilken der synes at være den simpleste og derfor den ældste. Ogsaa Oldtidens Critici kunde feile, og som en Feil anseer jeg saavel Velleii Paterculii *) Dom, som ogsaa Dionysii fra Halicarnas **). Kan Nogen for Alvor sige med hiin om Hesiodus, at han "vir fuit per elegantis ingenii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis", eller med denne: "Ἐφρόντισεν ἠδὸν ἧς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελῶς", da er han enten i Wilderede med sin Dom om det, som er naturligt og simpelt, eller ogsaa har han Arbejder for Die af Hesiodus, som vi ikke langer ere i Besiddelse af. Vilde vi ikke dette, og vilde vi ikke antage Daniel Heinsii Hypothese, at Oldtiden besad ganske andre georgiske Arbejder af vor Digter, og, vel at mærke, ubearbejdede i en ganske anden Stil, hvor den opdagede comta oratio lod sig mere tilsynes, end den nu gjør, kom vi nok til at sande, hvad vor naturlige og ubestufne Følelse maa tilraabe os, at Hesiodi Foredrag tyder paa størst Ælde.

Ingen æsthetisk Hermann von Bremensfeld, der gjerne vil have, at begge Parter skulle have Ret, bør her mislede vor Dom; som om Sammenligningen blev anderledes, naar vi toge Iliaden, end naar vi toge Odysseen til Maalestok; selv i den sidste Foredrag er der en ubevist Kunst, er der noget Fuldbendt i Naturdigtningen, som kræver en ganske anden Plads end det Hesiodiske Digt, der maa være os kjær, som en kostelig Levning fra en ældgammel Tid, men som ogsaa indeholder dennes umiskendelige Spor. Jeg idetmindste betænker mig ikke paa, at bruge denne Maalestok, efter hvilken Spørgsmaalet nogentunde kan besvares, og betænker mig ikke paa at gjøre en fransk Forfatteres Ord til mine, naar han siger ***): si la simplicité du style étoit une marque d'antiquité, il n'y a personne, qui pût douter, que Hésiode ne fût plus ancien que Homère.

Kan man ihenseende til poetisk Billedrigdom, Livelighed, Fjendeligen opvakt og frisk opfattende Aand, finde Lighed (som man jo dog til Beviis paa Menneskenes forskjellige Smag har fundet) mellem den Homeriske Odyssee og den Hesiodiske Digtning, da har Alting Lighed, og da er digterisk Characterforskjællighed en Uting. Hvor klarligen seer

*) Velleii Patercul. libr. 1. c. 7. og dertil Lipsii Commentar.

***) Dionys. Halicarnas. περί συνθέσεως, section. 23.

***) Mercure de France. 1702 pag. 314.

man dog ikke i hiin en Retning mod ædlere Kunstbehandling, medens den raae, skundom tunge og endnu uformede Natur udtaler sig her; thi vel maa man vogte sig for at bygge nogen Dom om Hesiodus paa de interpolerede Steder, hvilke ofte bevæge sig med en Homerisk Frihed og Bøielighed, med en gratis Lethed og Naivitet i Fremstillingen, som stikker saa aldeles af mod det Øvrige (saasom de første 113 Vers i Theogonien, Indledningen til dette Digt, og den største Deel af Opsis), at der ikke horer megen critisk Sagacitet til at finde dem uagte.

Dog har man ikke paa denne Wei, som dog mere end nogen anden synes at kunne føre til Maalet, villet afgjøre Spørgsmaalet, men hellere af enkelte Ord Brug hos Hesiodus, som ikke vare at finde i Homer, villet omgaae det. Uden at tale om det Usikre i denne Fremgangsmaade, især da vi have mistet saa meget af det, som begge Digtere have frembragt, saa tilintetgjøres dog Alting ganske derved, at begge Skribenter ikke kunne bevise Noget, den Ene mod den Anden, eftersom de ere isolerede for deres Tid, og eftersom ingen Forfatter havet fra samme Tid, som kunde gjøre Udslaget. Vistnok finde vi Udtryk, som magistri græci med Glid udpegede, som brugte hos begge Digtere paa forskjellig Maade; men hvorledes faae vi med Sikkerhed afgjort, hvilken af begge Betydninger er ældst, og hvilken af Digterne derfor yngst? Saaledes, for at anføre et Exempel, bemærker en gammel Glossator til v. 229 i dette Digt, at τεκμαίρεσθαι betyder hos Homer τελειῶν, derimod hos Hesiodus βυλεύειν, efter hvilket Dan. Heinsius ogsaa uden videre slutter, at Hesiodus maa være ældst, saasom τέκμαρ og πέρας i det gamle Sprog vare synonyme. Men, som et tydeligt Beviis paa, at der ad den Wei vanskeligen vil være Noget at hente, træffer det sig, at Homer (Iliad. VII, 70. Od. VII. 317. X. 563. XII. 139) bruger τεκμαίρομαι just i den samme Betydning som βυλεύειν. Paa samme Maade gaar det med Ordet νόμος, som allerede Aristarchus erklærede ikke at forekomme hos Homer i Betydning af Lov, men δέμιστες*); men uagtet dette vistnok, ifølge Andres Vidnesbyrd, er Tilfældet, saa indseer jeg dog ikke, hvorledes man for det Første kan vente at finde alle græske Ord hos en Digter, der desuden gjerne bruger mindre gjængse Udtryk, og for det Andet, hvorledes det beviser Noget, da man jo dog ikke med Bestemthed kan vide, hvilket Udtryk er oprindeligen ældst. Just af denne

*) Besynderligt er det, at ogsaa Josephus (contra Apionem II. c. 15. p. 1375 ed. Hudson.) ligeledes bemærker: μηδ' αὐτὸ τὸν ὄνομα πύλλαι ἐγγινώσκето τῷ νόμῳ παρὰ τοῖς Ἑλλησι καὶ μάγιστος Ὀμηρος ἠδὲ αὐτῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος.

Grund, og just fordi man ikke besidder samtidige Digtere, som kunne gjøre Udflaget, er det ligesaa lidet muligt ad den metriske Wei at udfinde Noget; og mere for Fuldstændigheds, end for Vigtighedens Skyld vil jeg derfor blot bemærke, at G. Clarke (til Ilias β , 43) har samlet de Afvigelser, som i denne Henseende finder Sted mellem begge disse gamle Digtere.

En anden, mere original end beviseende, Udvei have Andre*) troet at finde ved astronomiske Beregninger, ja Gerhard Wofz og Scaliger mene endog, at Spørgsmaalet ad denne Wei vil kunne drives saa aldeles i det Uenige, at der bliver en Difference blot af henved 70 Aar; som f. Ex. af det 564de Vers, hvor Hesiodus bestemmer Bjørnens Dvgang og Foraarets Begyndelse tredsindestyve Dage efter Vinterfolhverv. Dog er det let at begribe, at en Digter, fra saa gammel Tid, som i astro- nomiske Henseende taler saa ubestemt, saa aldeles efter den almindelige Mands Begreb selv paa den, slet underrettede, Tid, og, hvad der endelig er langt vigtigere, saa yderst billedligt, figurligt og slundom tve- tydigt, ikke kan sikkert være at bygge paa. Eftersom Resultatet altsaa er saa svagt, vil jeg blot henvise til Robinson**), som med Flid og ikke uden Indsigt i Sagen har fremsført og indbyrdes afveiet Meningerne. Denne Gjenvæi har jeg valgt med desto større Grund, fordi jeg af Erfaring veed, at Udbyttet, som man faaer efter at have arbeidet sig igjennem dette philologiske-astronomiske Lærboms-Apparat, er af samme vidunderlige Sikkerhed, som naar Fabricius og Grævius troe***) at kunne bestemme Noget om Hesiodi Levealder af Virgils bekjendte ultima Cumæi venit jam carminis ætas; som om man, efter at have blandet den Cumæiske Sibylla sammen med den Cumæiske Hesiodus, kunde hos den Første finde en Ledetraad til at kjende den Sidste. I ethvert Tilfælde maa man erindre, at de Beviisgrunde, i og for sig selv af Vigtighed, som kunne hentes fra Æspis, falde bort, eftersom man ikke uden Grund bør troe****), at de sidste trehundrede Vers ere fra en efterhomerisk Tid,

*) Scaliger i hans Animadvers. in Eusebium pag. 72 n. 1255 i Amsterd. Udg. fra 1658, og Gerh. Wofz i Afhandlingen de poetis Græcis cap. 2 pag. 11.

**) Robinsoni Dissertatio de Hesiodo pag. LIX—LXXXIX.

***) Fabricii Biblioth. Gr. libr. 1 c. 20. Grævii lect. Hesiod. v. 174 pag. 529 hos Boesner.

****) Denne Hypothese, hvorved kun de 56 første Vers komme til at høre til de oprindelige Hesiodiske *Ἠοίαι μεγάλαι*, de sidste 300 derimod til en yngre Tid, har især G. F. Heinrich udviklet i Prolegomenerne til hans Udgave af Æspis, Vratislav. 1802.

og tildeels efterlignede fra Hesiodus selv; hvorhos jeg dog undres over, at man i den Henseende har opstillet som Hovedargument, at i *Uspis* (v. 141) forekommer Elfenbeen, "welches man in Homer nirgends findet" *), da Eignelsen om Menelai Saar i 4de Sang (v. 141) dog udtrykkelig bygger paa et Kunststykke (*ἄγαλμα*) dannet af Elfenbeen.

Efter som attsaa den meest samvittighedsfulde Sammentigning af de i denne Henseende afhørte Vidner dog ikke fører til noget Resultat, saasom allerede Tidtidens Skribenter vare uenige om hans Levealder, vil jeg hellere korteligen fremlægge de forhaanden værende Data, med en sikker Angivelse, hvor de findes, med Tilføiende, at det, efter min ringe Mening, maa ansees som uomstødeligt vist, efter de indre Criterier, at Hesiodus er ældst. Iøvrigt dele Forfatterne sig i trende Dele, hvoraf Noget ansee Hesiodus for ældre, Andre for yngre end Homer, og atter Andre for en Samtidig med ham. Til de Første høre Historieforfatteren Ephorus, Discipel af Socrates, som skrev den Græske Historie i tredive Bøger, og Digteren Accius **). Dog skal jeg ikke rose den Sidstes Argument, som klinger saaledes: Homer siger nok i *Ilias* I. 1., at Achilles var Pelus's Son, men ikke, hvem Pelus selv var; og hvorfor? fordi Hesiodus allerede maa have fortalt Folk det, og ergo vare ældre. Homer siger ikke, at Cyclopen var eensiet, som han dog var; og hvorfor? fordi Hesiodus vist allerede havde fortalt det, og ergo var ældre! En lignende Mening, sjøndt ikke bygget paa saa løse Grunde, synes Tzetzes og Pinbars Scholiast at have næret ***). Til de Mellemste høre Philochorus, som skrev en Attisk Historie, og Xenophanes den Sillograph, berøgtet ved sine Lambe, som vare skiliede mod begge Digtere; endvidere Cicero ****) og Velleius Paterculus. Til deres Partie, som holde dem for Samtidige, høre endelig de Fleste, saasom: Herodot †), Marcus

*) Som det hedder i *Neue Biblioth. der schön. Künste u. Wissensch.* Vol. XV p. 14.

**) Disse tvende Forfatters Meninger, hvis Værker ere tabte, findes hos Rufus Cellius (*Noct. Attic. III. 11. p. 292* i første Bind hos Conradi).

***) Tzetzes i *Prolegomenerne* til *Erga* p. 11 i den Baseler Udgave.

****) *J. Cato major c. 15. cfr. Vell. Patercul. l. c.*, og dertil Eips. og Muhnken.

†) Herodot. *Enterpe*. 53. For en behagelig og tillige lærerig Sammentignings Skyld vil jeg anføre de vigtigste Steder: Plutarch. *Consolat. ad Apollon.*, i *Kriakes* Udgave Vol. X pag. 400. Libanii *Apologia Socrat.* i hans *Oper.* Vol. I pag. 693. Theophrastus i den gode *Tate*. Philostrati *Heroic. ed. Olearii* pag. 727. Dio Chrysostomus i *orat. secund. de regno, Moralis*

Varro, Julius Gellius, Plutarch og flere; og, naar man undtager en ubetydelig Differenz paa en tredive Aar, vil Hesiodus, efter denne, rigtignok meest antagne Anskuelse, være at ansætte til omtrent halvtiende hundrede Aar før Kristus.

Det er let at forudsæe, at det er kun lidet, hvad vi fra saa fjerne Tider kunne vide om hans Levnet, især da de trende Biographier, som vi med Sikkerhed vide have eksisteret, ere tabte, hvilke saavel Plutarch, som en vis Cleomenes og en lignende Heraclides have skrevet; og vi desuden ikke vel kunne vide, hvorvidt vi tør bygge paa de enkelte Udsagn, som forekomme i hans egne Digte. Det var da at vente, at paa samme Maade, som Homeriderne bleve gjorte til Homers virkelige Familie, Hesiodus saaledes vilde komme i Berørelse med Homer; men var det virkelig sandt, hvad Suidas *) (Sub veed, af hvilke Kilder) fortæller, at Hesiodi Fader Dius og Homers Fader Mæon vare Brødre, samt fælleds Børn af en vis Apelles, saa var Spørgsmaalet om deres Levemaal og indbyrdes Forhold i den Henseende virkelig saa snart afgjort, at det næsten ikke fortjente at opkastes. Dette opbigtede Slægtskabsforhold ville vi imidlertid forbigaae, og blot holde os til hans egne Ord, ifølge hvilke hans Fader (hvilken han iøvrigt ikke nævner) skal i Førstningen have levet i den Koliske By Cumæ, men senere, som det lader til af hans Beretning i Erga v. 636, formedelsk Gjæld og Fattigdom være dragen til Aëtra i Boeotien.

Her opstaaer nu det Forhold, som man ialmindelighed siger, gav Anledning til nærværende Digt, nemlig at hans Broder Perseus, efterat han ved Bestikkelser (v. 37) havde skaffet sig den største Deel af den Formue, som hans Fader senere havde vidst at erhverve sig, dog blev ved sin Adselvbed fattig, hvorfore Hesiodus maatte hjælpe ham deels ved Penggeunderstøttelser, deels ved at give ham dette Digt ihaende, som indeholdt en Deel just paa ham beregnede Anviisninger. Maaskee det ogsaa, mener jeg, var muligt ad denne Veie at tilægge Tvisten om v. 299, hvor det hedder: ἐργάζεσθαι, Πέσση, Διον γένος, som Tjehes, til stor Harme for dem, som ville erkjende kun en fattig Sømand i Hesiodi Fader, forklarer ved *ὡς Δία, ἢ εὐγενὲς γένος*. At tilfalde Robinsons **) Fæd-

Udgave pag. 20. Clemens Alexandrin. i hans Stromata, Potters Udgave pag. 327.

*) Dog er det at mærke, at samme Angivelse findes mellem Inedita i Procli Homers Levnet, som staaer i Bibliothek der alten Literatur und Kunst, 1tes Stæck pag. 8. Ogsaa eftersee man Sturzii collectio fragmentor. Hellenici pag. 151 og følg.

***) Robinsoni dissertatio de Hesiodo pag. XXIX.

hed, at *Δίος* er ikke Genitiv af *Ζεύς*, men Faderens virkelige Navn *Dius*, gaar jo dog umuligt an, naar det skal forklare det hyppige *δίου γένος*. At det er en blot Titel om *Jornemme* paa den heroiske Tid, er vist; men ogsaa *Rigdom* gjorde allerede i hine Tider meget Udslag, og saaledes kunne vi forene alle Parter, naar vi antog, at Faderen senere blev riig; at Sønnerne derfor fik den behørigte Junkertitel, men tillige ogsaa Noget at *fyres* om, der kunde skaffe dem Proces; thi om den fattige og forløbne *Sømands* *Efterladenskaber* opstaae sjelden Processer mellem hans Børn.

At hans Liv har været deelt mellem landlige Beskæftigelser og Digterkunst, ser man af det gamle Eventyr om *Muserne*, som paa Bjerget kom ham imøde, rækkede ham en *Laurbærgreen*, og indgav ham en herlig poetisk Begeistring. Hvad slige *Sagn* betyde, vide vi jo tilfulde fra *Orphi* og *Amphions* lignende *Begivenheder*, og at de indeholde de Samtidiges hyldende Erkjendelse af deres *Digterværdie*. Derfor kunde baade *Lucian* spare sig sin *Spot* derover, som om *Hesiodus* havde forfængeligen selv opdigtet det, og *Ovid**) sit *pathetiske* Udbrud:

Ikke jeg *Elío* har seet, ei heller de *Søstre* af *Elío*,

Medens jeg drev mine *Faar*, *Uscra!* i *Dalen* hos dig.

Det eneste, som af nogen *Mærkelighed* turde være hændet ham, er den af ham selv omtalte *Kamp* (v. 654), hvor han vandt en *Trefod* ved de *inferiæ*, som anstillede ved *Amphidamas'* *Gravhøi*.

Nærme vi os til hans *Dødsstund*, da kunne vi alt forud næsten være sikre paa, at hans *Udgang* af *Verden* vil, som den største *Deel* af de øvrige *Digteres*, blive heel uventet og tragisk. Dog er dette *Eventyr* mere poetisk udpyntet. Han reiste, siger man, med sin *Trefod* til *Delfi* fra *Chalcis*, og der fortæller *Pythia* ham, efter adskillige *Complimenter*, som just vise deres *Uægtheds* *Præg* ved at være sammensyede af forskellige *Stumper* *Poesie*, at han skal sige den *Reineste* *Jupiters* *Lund*. Denne laa ved *Argos*, meente han, og drog derfor til *Denoë* i det *Lokriske*. Men hvad sker? Han tager ind hos to *Gjæstevener*, *Amphiphanes* og *Ganymktor*, hvis *Søster* en vis *Demodes*, som fulgte med *Hesiodus*, *voldtager*. Hine troe, at *Hesiodus* er *Mesteren* for disse *Optøier*, slaae ham ihjel, og kaste ham ud i *Soen* ved *Euboea*; men tredie *Dagen*, just som man fejrer *Uriadnes* *Fest*, bringe nogle *Marsvinn* hans *Lig* til *Land*. For at gjøre *Altting* *miraculeust*, opbages *Gjerningsmændene* af

*) *Lucian* i *Disputatio cum Hesiodo*, sect. I. — *Ovid. de arte amandi*. 1. 27.

Hesiobi Hund, og straffes med Døden. Dog — hvi vilde vi opholde os ved aabenbar Tant, et Sammenkog af Sagnene om Arion, Orpheus og Thycus, og som modbevises alene af den høie Alder, som man eenstemmigen tillægger Hesiobus, saa at denne endog blev til et Ordsprog, under Navn af *Ἡσιόδειον γῆρας*; hvorhos et af Pinbars Epigrammer tillægger ham en dobbelt Ungdom og en dobbelt Alderdom imod andre Folk. Den gode Mand maa have conserveret sig godt, eftersom de formeentlige Svogere kunde have denne Digter=Metusalem endog blot mistænkt for amoureuse Voldbegjæringer mod deres Søster.

Hvad hans efterladte Værker angaaer, da kan Talen paa dette Sted ikke være enten om Theogonien eller Aspis, langt mindre om de tabte Digte, om den store Herologie, hvoraf det Sidste er for en Deel et Fragment, eller om nogle Smaabigte om Theseus og endelig især om det store Stammeheltebidt Aegimius, betørende Dorernes Hovinger og disses Bravour. Et andet Spørgsmaal turde derimod være af større Bigtighed, hvorvidt de af de Gamle omtalte *τὰ γεωργικά* (hvilke efter det, som Manilius *) navner som Indhold af Hesiobi landlige Digt, maae have haft en anden Tendenz, end vorc Erga) ere de samme, som vort nærværende Digt. Saa meget er imidlertid vist, at hans pragtfulde Beskrivelse, om hvad Hesiobus har præsteret, ganske ikke paaser paa Erga, og at een af Delene maa være Tilfældet, at der enten har været tvende georgiske Digte af Hesiobus, hvoraf vi kun have det ene; eller ogsaa, at Manilius i en overbreven pompeus Maneer har Feilbret Indholdet af Erga, saa at man ikke kan gjenkjende det Beskrevne i Beskrivelsen.

Lovrigt eksisterede de Hesiodiske Digte ganske paa samme Maade, som de Homeriske, i Tradition og mundtlig Uffhyngelse; ja Eustathius **) har endog bemærket, at de, ligesom hiin Digters Arbeider, bleve affjungne stykkeviis, og derfor eksistere hos de ældre Grammatiker under særskilte Titler, saasom *δαμονολογία* (v. 108 og følg.), *Πανδώρα* (v. 47 og følg.); hvorhos det er mærkeligt, at de senere Boeotier, saasom Plutarchs Samtidige, anfaae dette didactiske Digt for det eneste af Hesiobus, som var ægte. Hvor forandret imidlertid Texten er fra sin oprindelige Form, kan man alene deraf see, at Plinius ***) anfører et heelt Partie af dette Digt

*) Manilii Astronomic. II. 119—24.

**) Eil Itias XXIV, 251.

***) *Hesiodus quoque, in primis cultum agrorum docendam arborum vitam, negavit oleæ satorem fructum ex ea percepisse quemquam: tam tarda tunc res erat.* Plin. hist. natur. XV. cap. 1.

om *Olietræers Dyrkning*, som slet ikke findes i vort nærværende Poem. Disse Betragtninger ville vi slutte med *Wachlers* *) meget rigtige Characteristisk, i hvilken han siger: Man vente ikke i dette gamle Erebogt udmærket Skarpsindighed, siint udsponden moralisk Udvikling, men kun simpel og almeennyttig Livsphilosophie. Det bestaaer deels af Fortællinger og Myther, deels af korte Sentenzer og Leveregler. Overalt finde vi Spor til den ærværdigste Aldtid, ikke sjelden Lighed med *Tonen* i det gamle Testaments Bøger, og navnlig med de *Salomoniske Ord*-sprog; overalt aphoristiske, isolerede Udsagn, uden gjennemarbejdet systematisk Forbindelse. Tøvrigt lægge vi Mærke til, at Digteren, saavidt vi kunne slutte os dertil, har været den Første hos Grækerne, der udviklede Regler for Landbruget **); uagtet det vel er rimeligt, at han fra ældre Auctorer har hentet mangt et gnomisk Vers; saaledes som *Plutarch* ***) udtrykkelig forsikrer, at Tilfældet har været med det 37ode Vers, hvilket han har laant fra *Pittheus* fra *Troezene*.

Førend jeg nu gaaer over til at meddele de fornødne Anmærkninger til den græske Text, vil jeg udpege de vigtigste Udgaver, Oplysninger og Oversættelser af dette Digt, for derved tillige at gøre opmærksom paa dem af disse, som jeg især har fundet brugbare, og derfor benyttet. Den ældste Udgave er af *Demetrius Chalcondylas*, Mailand 1493 fol. i Forbindelse med *Socratis* *Taler* og 18 *Theocritiske Idyller*. Den næste Udgave ved *Fr. Lissard* (Paris 1507. 4.) har tillige den Mærkelighed, at den er den første græske Bog, som er trykt i Paris. Den følger ihenseende til Texten ganske den, som blev lagt til Grund af *Albus Manutius* i hans *editio princeps* af *Hesiodi* samtlige Digte, *Venedig* 1495 fol. I en Række af Aar (1533—1593) brugte man derpaa *Ph. Melanchtons* Udgave med en meget systematisk Udvikling af *Hesiodi* *Tankegang*, i hvilken *Mellemtid* dog falder *Ulpii* Udg. (*Basel* 1540. 8.) med gode *Latsemæder*, samt *Johannis Dporini* (*Basel* 1544. 8.), der senere blev meget tidt gjenoplagt. Endelig fremtraadte *Henricus Stephanus* i *poetæ principes græci*, Paris 1566 fol. med den *Recension*, som tildeels senere er fulgt, udført deels efter et meget gammelt Haandskrift, deels efter *Scholierne* og deels ved *Conjectur*; og baade *Commelinus* (1591. 1598. 8.) og *Win-*

*) Ueber *Hesiods* Zeitalter, Leben und Schriften pag. XXV.

**) At *hercules*, siger *Plinius* (*hist. natur. XIV. Prooem.*), non reperiantur multi, qui norint ab antiquis prodita: tanto prisorum cura fertilior, aut industria felicior fuit, ante millia annorum, inter principia literarum *Hesiodo* præcepta agricolis pandere orso.

***) *Plutarch* i *Thesii* *Levnetsskildring*, 3die Cap.

tertons (poetæ græci minores 1628. 35) ere tilbecks Ufføbninger af den. Mere med Ufvigelse fra den, og Henhold til de Baseler Udgaver er Dan. Heinsii lærde, men temmelig smagløse, Udgave 1603. 4. 1613. 1622. 8., og i den Henseende staaer Gravii med lærde Commentar udstyrede Edition (Amsterd. 1667. 1701) høit over den. Noget betydeligt til Textens Behandling præsterede Robinson (1737. 4. 1756. 4) just ikke; dog samlede han et godt Apparat til Digterens Fortolkning, hvorhos han collationerede adskillige engelske Codices. Mindre betydelig er Krebses Udgave 1746. 8. 1778; og just ikke stort bedre er C. F. Loesners 1778. 8, hvor i den smagløseste Sammenblanding baade Stet og Godt ligger ved Siden af hinanden. *N. Zwetsens* Commentatio critica de Hesiodi carmine har jeg ikke kunnet overkomme, og hvad jeg mener om Spohns Udg. 1819, vil man af mine Anmærkninger see; den gjør vist ikke Wachlers brugbare Udgave 1792 oversflødig, ligesom jeg heller ikke troer, at Wose's Oversættelse (1806) har et betydeligt Forspring for Hartmanns ganske fortræffelige Version fra 1792. At forhindre Hesiodus fra at snakke i rimede Vers om Adam og Eva, Engle, Djævel og Helvede, som han maatte bekvemme sig til ude hos Pastor Hans Thomesøn Gerner i Birkerød for lidt over halvhundrede Aar siden, var let nok; men i vort danske Tungemaal at forbinde hans smukke og boelige Vers med hans gnomiske Simplicitet i Tanker, hvor tillige Udtrykket stundom synker ned til Almuesprogets simpleste Former, var ikke det letteste Arbeid. Om det er Lykkets, bedømme Andre!

De 12 første Vers anses ialmindelighed af Eldre og Nyere for uægte; heller ikke fandtes de paa den gamle af Pausanias omtalte Uffrist paa Blyplader, som ogsaa derfor forkaster dem. Partiet synes vistnok at aande friere, og bevæge sig med en Bøielighed, som stikker noget af imod det Følgendes store Stivhed, og tilhører vist en Rhapsode, der tilfældige denne Tirade, som en Invocation, forinden han gik over til at affynge det Hesiodiske Digt. — *Ἰαγείηταιν* med Hensyn paa, at Musserne i Hesiodi Digte (*Aspis* 206, forsaavidt Samme turde være ægte) have deres Bolig paa Helicon.

2. *σφέτερον* σ : *ὑμέτερον*, Eders Taler. Allerede Munthe har bemærket, at *σφέτερος* staaer som anden Person, og tilføier, at med *σφωίτερος* finder noget Eignende Sted hos Apollon. Rhod. I. 643. *σφωίτερος* istedetfor *είος* findes i Theocrits *Ἡρακλῆς λεοντοφόνος* v. 55.

5. *βγιάω*, mærker man let, staaer ikke her i transitiv men i neutral Betydning.

7. κάρφειν (egentligen ξηραίνειν, exsiccare) er her εὐτελή ποιεῖν καὶ ταπεινόν, deprimere.

9. Efter som man med Rette tillægger en Rhapsode disse 12 Vers, hvilke Bruct endog saa ganske har ubeladt, er det bedst, at tænke sig Saelen i disse Vers henvendt til Zeus, og ikke, som Heinsius forlanger, til Persees, paa Grund af hvilket han endog forandrer Πέσση til Πέσση. Desuden forekommer κλάει og saa meest i Betydning af obsecrare og precari.

25. Man lægge Mærke til, at selv denne bifaldsværdige Stræben, just forbi den menneskelige Skrøbelighed let faaer et Vittræk af Misundelse, udbeber Hesiodus af den gode Cris. Just derfor bør man ikke misforstaae Digteren, som om han vilde haane den hertige Sangkunst, ved at sætte den sammen med Bettlernes Haandtering. Saadant fæer blot for at vise det Almindelige og Udbredte i denne Veddekamp, som den gode Cris bevirker i alle Stænder.

35. ο: Du skal ikke andengang komme til at besvige mig, som du gjorde førstegang med Arven; thi endstjøndt vi belebe ligeligt (v. 37), tilfistede du dig dog meget, hvorved du bestaf Dommerne, mig til Skade. Forresten tænkte den ældste Tid sig Zeus som det høieste Retfærdighedsprincip (Iliad. I. 239. IX. 99), og just derfor var Themis ansat som hans πάροςθεν (Theogon. 901, hvor ogsaa Dike er hans Datter).

40. Tænken er: hvormeget bedre er det ikke, at have lidt med Uretlighed, end Meget med Enyderie; thi selv ved den ringeste Gode kan man leve med Glæde, naar man har et skyldfrit Sind. v. 42 χρύψαντες ἔχουσι ved slige Sammensætninger, især i Koristerne, gives Participiet indicativist Betydning.

45. Noret hangte man gjerne ved Esteraarstide i Røg, for at det ikke skulde foraadne under aaben Luft i Winterens Fugtighed (Virg. Georg. I. 175).

50. At Ilden og dens gavnlige Brug indfortes af de ældste Mennesker ved at see Lynitden staae ned i et Træ, har allerede den tankende Lucrez bemærket (de rer. natur. V. 1095). Dens Brug medførte jo vistnok megen Nytte, men blev dog tillige en Spire til den sædelige Forbættelse; thi med den vækkede høiere Kunstfands avledes tillige onde Videnskaber, Herkesyge og Misundelse. Paa denne Maade kan man begribe, hvorledes Zeus, efter de gamle Digteres Anskuelse, maatte være nødt til atter at skjule Ilden (Virg. Georg. I. 131). Denne Grundidee udgjør Kjærnen i Pandoramythen, hvilken, som fortjener at bemærkes, ogsaa fortælles i Theogonien (570), men paa en Maade,

som ikke lidet afviger fra det her fortalte Eventyr. Dog troer jeg ikke, som Nogle have meent, at hiin Fremstilling er et Uddrag af den nærværende i Erga; jeg vilde snarere troe, at det er tvende forskjellige Digteres Behandling af een og samme Mythos.

66. Jeg har ikke fulgt Sophns γυιοκόρος, men Vulgatens γυιοβόρος; thi hvorledes Sophn kan deraisonnere saaledes, at de Kjærlighedsforger, som hun opvækker hos Andree, kunne "deformare ipsam", er mig aldeles ubegribeligt.

80. Man kan ikke andet end billige den sindrige Raade, hvorpaa Proclus forklarer den tilshyneladende Uoverensstemmelse, at Hephæstos ovenfor (v. 60) bemyndiges til at danne Pandora, her derimod Hermes; han mener nemlig, at den ligesaa grundbærlige som Kunstsnilde Gæd har kun med u dvortes Form at gjøre; den listige (caius, Horat. Od. I. 10. 3) og forslagne Hermes derimod med hendes Sprog og hendes Hjerte.

94. Ikke alene forkastes dette Vers som uagte af de ældre Grammatiker, men ogsaa fra 96 til 99 inclusive vil Sophn have ubjaget "in-quam alienæ indolis", uagtet de indeholde den skjønne Idee om Haabet, som blev tilbage, da Ulykernes Hærmagt styrtede sig hen over Jorden. Sophn synes mig at raisonnere paa dette Sted i samme Maneer, som til det 66de Vers.

108. ὁμόθεν ὃ: ἐκ τῆ αὐτῆ γένους, siger en magister græcus. Forresten fortjener det at mærkes, at en lignende Kunstuelle af Gubernes physiske Fødsel findes i den Homeriske Hymne til Mercur v. 428.

114. ὃ: integris membris, med hele Lemmer ὃ: ἢ ποδαγρῶντες, ἢ δὲ χειραγρῶντες.

120. ἐσθλὰ πολλὰ forklarer Moschopoulos vel rigtigst om Sjælens Gøder, Retfærdighed og indbyrdes Kjærlighed.

122. Ved disse δαίμονες, som Digteren kalder ἐπιχθόνιοι (til Jordfjæl fra θεοὶ ἐπιχθόνιοι, Superi, og ὑποχθόνιοι, καταχθόνιοι, Inferi), mener han formodentlig Nympheslægten, hvilket skjønnes især af v. 124, hvor de fremstilles fra den Side, fra hvilken man især lærer Nympherne at kjende, som Medhjæber til at udføre Superiorum Willie. Overhovedet er Hesiodus den eneste Digter, som udtrykker sig saa klarligt om Dæmonernes Natur, og som gjør dem til bestemte Dvergangsled mellem Guder og Mennesker. Efter som Dødtiden havde meget ondt ved at tænke sig en absolut Uvidenhed og Uafstedsnærværelse hos Zeus, gjordes disse tilige til en Art Spidere af Menneskenes Handlinger paa Jorden (Φύλακες ἀνθρώπων i 123de Vers), hvorfor han kalder sine δαίμονες tillige ἄγγελοι.

130. *ἐκατόν' πολλά* ∴ Drengen bliver en evig Tid hos Moberen.
141. *μάκαρες ἐπιχθόνιοι θνητοί* er det Gamme, som *δαίμονες*; dog blive disse *secundi ordinis*, *δεύτεροι*, fjøndt ikke ganske uden *Ære*.
145. *ἐκ μελιᾶν* ∴ *διὰ τῶν μελιῶν, ταῖς μελίαις δεινοί*, vilde ved deres krigeriske Landfer af *Ἀστρα*. Dste staar nemlig *ἐκ* istedetfor *διὰ*, hvilket *Vigerus de Idiotismis* (ed. Zeune p. 582) ved *Exemplar* beviser.
150. Hvorfor ikke af *Jern*? Formedest dette *Metals* *Sjelbenhed*, saavel paa *Homers*, som *Hesiodi* *Lid*. I *Iliaden* finde vi det omtalt, som noget af den høieste *Værdie*, saasom VI, 48, IX, 366, X, 379, XXIII, 827.
160. *προτέρη γενεῆ* forklares vel simplest, og derfor muligen rigtigst, ved den *Allder*, som gik umiddelbart foran den, hvori vi nu leve.
163. *μήλων*, oves, opes. Overhovedet kan ved *μήλα* forstaaes baade *πέμενος*, de kongelige *Domainer*, og de dertil hørende forskjellige *Arter* af *Dvæg*, i *Forbindelse* med de *Skove* og *Frugttæer*, som muligen kunne være anbragte paa dette *Areal*.
171. Dette *classiske* *Sted* om de *Saliges* *Mer* er af de ældre *Grammatiker* blevet udpeget som *uagte*. Det er heller ikke godt, at antage, at *Kronos* *skulde*, efter den *Hesiodiske* *Tidsalvers* *Anskuelser*, have regjeret over *insulæ beatorum*, eftersom *Iliaden* (VIII, 479) anmaaler ham *Plads* i *Tartarus*, en *Anskuelsemaade*, som *Æschylus* (*Prometheus* 219) og senere *Quintus* følger. For at man kan see de forskjellige *Modificationer*, som *Begrebet* om de *Saliges* *Mer* er undergaaet, vil jeg, til de yngre *Stubberendes* *Lær*, anføre *Hovedstederne*: *Odyss. IV. 563*. *Pindar. Olymp. II. 129*. *Virgil. Æn. VI. 638*; og endelig *Herrens* *Entstehning* des *Begriffs* von *Strafen* nach dem *Tode* bey den *Griechen*, i *Maiheft*et for 1785 af *Berlinisch. Monatschr.*; ligesom ogsaa *Heyne* har en *Deel* deraf om i *Opusc. academic. I. 395*, i *Forbindelse* med *Brøndstedes* *Afhandling* de *insulis beatorum*.
181. *Tanken* er: Disse ere neppe fødte, disse svage *Børn* af *Kraftløse* *Forældre*, for de ere *affældige*, som *Oldinge*. *Spøhns* *Forklaring* kan jeg ikke engang forstaae: hæc quoque hominum ætas sinem habebit; is erit, quando infantes senili forma nascentur. *Forresten* maa det i v. 177 forekommende *Futurum* nok forklares af *Begrebet*, at *Stetheden* skal vedvare; jvst. *Viger. de idiotisin. ed. Zeune pag. 208*.
192. Jeg *construerer*: *δίκη δ' ἐν χερσὶ (ἔσται) καὶ αἰδώς ἔν ἔσται*, og jeg forkaster derfor *Moschopuli* og *Procli* *Forklaring*, isøge hvilken man forbinder *ἔν ἔσται ἐν χερσὶ* ∴ "skal ikke existere, ikke findes."

199. En Atticismus forekommer i ἴτην, og Meningen er: ba, naa det er kommet saa vidt i Slethed, gaae de v: ville de gaae, men det Onde skal blive. προλιπόντ' v: προλιπέσα i Rom. Dual. Fæmin.

207. λέλακας v: βοῶς, λαλεῖς, quid strides?

214. Tanken er: ὕβρις passer sig ikke paa en Rigmand (ἐσθλός) endfige paa en fattig (δειλῶ βροτῶ).

216. παρέρχεσθαι betyder her, som hos Homer (Iliad. I. 132. Odys. VIII. 230), at løbe Gen forbi i en Væddekamp, siden ialmindelighed at seire. — ὄρκος (219) betyder Ebens personliggjorte Guddom, som siges her at forfølge onde Dommere (jvfr. Theogon. 321 og her 804). Tanken i næste Vers er: Retfærd kan jo nok blive fordreiet af underfundige Dommere, i det mindste til en Tid; men, hvor Saabant fleer, er det meget til offentlig og privat Skade, og straffes af Jorcus.

223. κρηστορόφος er et smukt Tillægsord til Fæden (i Mobsætning til Krigen, som kalder κρηστονόος), fordi den bevarer Unglingernes Liv, jvfr. Orphei Hymn. XVIII, 22. LXIV. 9. Euripid. Bacch. 419. θαλία v: δαίτες. ἔργα v: de nyde, hvad de ved deres Arbeid (μεμηλότα) have loffet frem af Jorben.

249. τήνδε δίκην forklarer Gujet, efter Djetzes, ved "denne min Proces." Jeg forstaaer det i Forbindelse med det Foregaaende: "en saadan Straf, Hevn (δίκη), lader Guberne følge paa Uretfærdighed; betænk det, I Dommere!"

253. Af ὀνώ (ὀνοστός) kommer den forlængede Form ὀνοτάζω, vituperare. γηρύω, loqui, clamare, queri, forekommer, mærkeligt nok, slet ikke i de større Homeriske Digte, Iliaden og Odysseen.

267. Dette og de sex efterfølgende Vers anstaae Plutarch, efter Procli Sigende, for uægte, af den naragtige Grund, at de, især fra v. 270, indeholde ugudelige Tanker. Han maa allsaa ikke have fattet Digterens Ironie, sændt det 273de Vers, hvor Poeten taler for Alvor, kunde have gjort ham opmærksom derpaa. τάδε i v. 268 er disse uretfærdige Handlemåde (δειντικῶς), og τήνδε δίκην er, ligesom i v. 249, denne Straf, hvorom jeg nu taler.

280. Eftersom Processen i de ældste Tider afgjordes ialmindelighed ved mundtlige udsagn (ἀγορεύειν) og ved Eedsafleggelse, maatte Begreberne at tale sandt og handle ærlig blive synonyme, hvorfor Priscianus rigtigheden bemærker: justum pro vero, et verum pro justo frequenter tam nos quam Attici ponunt.

304. Denne Mening, at Humterne ingen Braad have, var hos de Gamle saa almindelig (Virgil. Georgic. IV. 244. Plin. hist. natur. XI.

11), at Hesychius endog forklarer κόσμος ved ἀκεντρος (Fjændt tillige med Tilføiende af: *παρὰ τὸ κολῆν τὴν ἐρᾶν εἶναι*).

306. μέτρια (convenientia) hvad der passer for dig; eller ogsaa σπουδαῖα, ἀριστα, τὰ τῆς ἀρετῆς. Dog synes det Første at være det bedste.

311. Hvorledes man selv i den græske Tidtid fordreiede Tanken af disse Vers, ved urigtigen at henhøre εἰδὲν til ὄνειδος, er fra Xenophons Memorab. Socrat. I. 2. 56. noksom bekendt.

315. ἀσιφρονα ὁ: βλαψίφρονα, φρενοβλαβῆ· ἀάσαι γὰρ τὸ βλάψαι.

319. I disse Vers har jeg heller fulgt Clerici end Sophns Forklaring.

329. Denne Genitivus maa forklares af et underforstaaet ἕνεκα.

338. Ζύεσαι er "ved Røgelse" ikke "ved Dfferdyr", ligesom Pollux ogsaa forstaaer θυμιάν ved ἀρώματα ζύειν.

342. Saavel paa dette, som paa andre Steder forsvaret Robins son med Rette den gamle Hesiodus, der taler i Tidtidens trohjertige Sprog, imod Clerici haanlige Dabdel, som ideligen klager over Kulde og Mathed, hvor der dog hersker en ligesaa ædel og naturlig Simplicitet, som den, der findes i den hellige Skrift.

345. πηοί ὁ: συγγενεῖς. Han mener nemlig, at Slægtninge ofte ere ikke saa tjenstvillige, som en brav Naboe, som iler hurtig til Hjælp. Det kan ogsaa gjerne være, at der sigtes til en Lov, som just eksisterede hos Cadmæerne, ifølge hvilken den ene Naboe skulde være ansvarlig for den Andens Tøi, formodentligen for derved at tvinge dem til gjensidigen at hjælpe hinanden. Aelian. Var. histor. IX, 28.

353—55. Disse tre Vers, som efter Plutarchs Mening indeholde en illiberal Yttring og et Beviis paa et slet Hjerter hos Digteren, forfatteren hiin Philosophy som uagte. Clericus, der er saa lidet om over Digteren, at han troer, at dette gjerne kan have været Tilfældet, beholder dem. Brunck jager dem ud, men dables derfor af Sophn.

363. εἶναι ὁ: opibus paratis. Tanken i det Næste er: hav Noget hjemme hos dig selv; thi det, du har, er vist; det, som er udenfor, er tvivlsomt.

368. Nogle forstaae denne Forskrift allegorisk om, at det er for silde at spare, naar man allerede er paa Bunden. Andre tage den lige efter Ordene, som om det Mellemste paa Fadet var det bedste; men jeg holder med Clericus, som med Rette tvivler paa, at det Dverste af Wiinfadet skulde være ligesaa daarligt, som det, der er paa Bunden. 370. ὁ: Misbrug ikke Vensteb.

373. πυροστόλος (στέλλειν κοσμεῖν) bruges om et Fruentimmer, som ved alffens Coquetterie, beriblandt ogsaa ved denne Vegemdsdeel, søger at vække, om end ikke Kjærlighed, idetmindste Sandfæltighed. Φιλητῆς kaldte Attikerne ved en meget giængsel Euphemismus en Dyd; idet de udtalede Ordet af Φιλέω istedetfor af μισέω.

376—80. Af alle Forklaringer til dette vanskelige Sted synes ingen mig at være saa god, som Wachlers, der siger: "Efterlad dig een Søn, som kan fortsætte (σώζοι) dit Huusvæsen; da vil din Velstand tage til (377), og da kan du døe i en fredelig Alderdom (378). Havde du flere, vilde deres Forsørgelse og deres Tvist skaffe dig Sorg. Har du alligevel een endnu (ἔτερον), saa vil Zeus nok give dem Betsignelse, naar de arbeide i Forening, uden Tvist; thi fire Hænder gjøre mere end to." Overhovedet maa man erindre sig, hvor skrækkelig den Tanke var i hine Tider, ikke at efterlade sig idetmindste een Søn til sin Arving, samt at Fremmede (χρησται) skulde dele Efterladenskaberne (Theogon. 604. Iliad. V, 154. IX, 478). Heller ikke glemme man, at Grækerne havde Tillidselse til baade at udsætte og opdrage deres Børn efter eget Skjønne. At Grækerne overhovedet troede, at, selv i dette Tilfælde, arithmetiske Beregninger vare tankelige og lode sig udføre, seer man deraf, at endog Tænkeren Plato gjør den Bemærkning, at kun de kunne ansees for gode Borgere, οἱ μὴ ποιούμενοι ὑπὲρ τὴν ἕσταν τῶν παιδῶν, εὐλαβούμενοι τὴν πενίαν καὶ πόλεμον.

383. Pleiadernes synlige Dpgang indtraf omtrent ved den ellefte Mai. Ved κεκρύφαται forstaaes den saakaldte occasus heliacus (δύσις ἡλιακῆ), hvilken dog snarere burde kaldes en blot κρύψις, naar en Stjerne er aldeles omgiven af Solens Straaler; derimod kaldes det ἀνατολή ἡλιακῆ, ortus heliacus, solaris, naar den atter kommer frem.

403. νομός er nok ikke νέμησις, Fordeling; men snarere πλήθος, largus proventus, en rigelig Høst af Drb.

405. Ved at sammenligne dette Vers med det 436te, vil det blive indlysende, at βῆς betyder ikke her en enkelt Dre, men ialmindelighed Alt, hvad der til Landbrug er nødvendigt. Tilfælde seer man let, hvad Proclus allerede har bemærket, at Talen ikke er om nogen Medhustru, men om en Slavinde, til at rygte Dvæg og til at pæse Huset; men hvoraf Mogle have sluttet, at hun skal nødvendigviis være tilaars, indseer jeg ikke.

410. ἔννη καὶ εἰς ἔννη τὸ εἰς τρίτην λέγεται: Overmorgen; idetmindste heed hos Lacedæmonierne ἔνος den tredie. Dog afviger Moschopolus fra denne Forklaring og antager ἔννη for at være den sidste i Maanedens.

417. Hvorfor kalbes Solen *Σελγιος ἀστὴρ*? Forbi den store Hunds Constellation paa den Værstid (∴ naar Dagene begynde at blive kortere) staaer den meget nær og tillige er særdeles synlig. Forresten erindre man sig eengang for alle, at Været ikke i Hesiodi Levetid blev beregnet saameget efter Solen og Maanen, som efter enkelte Stjerner's Op- og Nedgang, som Landmændene vel ikke altid med astronomisk Nøiagtighed iagttog. Selv i de efterfølgende, bedre underrettede, Tidsalvere fulgtes denne Inddelingsmaade, saasom af Ovid og Virgil; og dette var naturligt; thi den tillod jo en langt friere, og med Poesiens Natur mere overensstemmende, Behandling, end den tørre astronomiske Beregning.

423. Det er mærkeligt nok, at endog hos de Gamle, som satte saa megen Priis paa Simplicitet, og som vidste saagodt at skjelne mellem det, der tilkom hver enkelt Tidsalver, Hesiodus dog har faaet Døddel paa dette Sted for en, som det syntes, altfor nøiagtig Detail. Hvad det enkelte Vers angaaer, da kunde man maaſkee spørge: hvortil denne Morter? og Svaret vil da blive, fordi Kornet i hine ældgamle Læder blev stødt, efterſom man endnu ikke havde Møller.

425. Tanken er: Skulde du have taget dig en Stamme til en Axel, paa otte Fod, da kan du snitte den ene Fod af, til en Hammer. Forresten gjør man nok bedst i, at forklare *ἄψις* (curvatura) som et Tilføjningsord til *καμπύλα κάλα*.

427—36. For at forstaae dette vanskelige Sted, maa man tænke sig, at den Hesiodiske Læd kjendte tvende Slags Plouge, den ene den naturlige, saavidt muligt, forfærdiget som et Heelt (*αὐτόγυον*), og den kunstige, som var sammensat af flere Dele (*πηκτόν* v. 433). Den første afbildes i den Wachlerske Udgave af Texten, kan tænkes i Form af en Snekkers Høvl, og var vist den ældste og oprindelige Gestalt af en Ploug, saaledes som denne kom fra Ægypten. Dens enkelte Dele ere 1) *ἔλυμα* Landtræet, dentale; 2) den, fra Ploughordets Lyngdepunct fremad og krumt sig hævende, Bjælke, hvis nederste, næsten perpendicular Deel heed *γύη*, og hvis øverste, udadgaaende Deel heed *ιστοβοεύς*; 3) det, bagved værende, *ἐχέτλη* (stiva) Haandgreb. Den anden Slags Ploug var igrunden mindre sammensat, uagtet dens Navn jo vistnok tyder derpaa; i den var *γύη* og *ιστοβοεύς* kun af eet Stykke Træ, men vare dannede ligesom ved den første Ploug. Ploughordet og Haandgrebet udgjorde ogsaa kun eet Stykke, i hvis Lyngdepunct hiin blev slaaen fast med Nagler, Nøiere Forklaring om de Gamles Plouge hentes hos Springer i Acta academ. electoral. Mogunt. for 1779 pag. 129 sqq. men fremfor Alt hos S. H. Woss i Commentaren til Georgica

(Udgaven af 1800) pag. 96—101, hvor Ufbildning tillige findes af 19 forskjellige Arter af Plouge.

442. Dette meget vanskelige Sted, maa jeg tilstaae, er mig ikke ganske klart. Den Leipziger Scholiasts Forklaring (τετρατύρον ο: εἰς τέσσαρα κλάσματα τεμνόμενον; og ὀκτάβλωμον ο: ἕκαστον τῶν κλασμάτων ὀκτῶ δῆγματα ποιεῖν δυνάμενον) gjør os ligesaa kloge som Clerici, Sujets og Robinsons samtlige Noter. Spohn forstaaer jeg ligesaaalidet, naar han siger: non de copia cibi, sed de sedulitate et celeritate servi loquitur poeta; eftersom hans Mening dog umuligen kan være den, at den robuste Bondeskarl tager saameget i Munden, som hos Andre kunde passere for otte Mundfulde; hvorhos den megen Spisen jo ikke kan tyde hen paa Hurtighed i at arbejde. Wachter hjælper sig ud af Stedet, ved at indlægge en Witanke, som Texten ikke synes mig at have. Karlen, siger han, maa være stærk, og du maa give ham god Kost (men denne Tanke tilhører jo Wachter og ikke Digteren): til et Exempel paa denne gode Kost skulde da tjene den i fire Afsnit inddeelte Rage, der enkeltvis skulde igjen indeholde 8 Mundfulde. Om dette var god Lærskers Kost, og om overhovedet dette synes at være Digterens Mening, som alene vil skildre os Karlens Arbeidsbuelighed, skulde jeg meget betvivle. Attisaa — non liquet.

446. Ved ἐπισπορίην forstaaer Spohn ikke iteratam sationem, sed densam sationem, qua grana non æquali modo scruntur.

450. Om denne tredie Pløining, som tillige medførte Begrebet om at saae, handler Salmasius saa tydeligt til Solinus (edit. Ultraject. p. 509), at hans egne Ord fortjene at ansøres til behørig Dphøining: tertiam arationem, qua sata inarantur, Hesiodus proprie ἄροτον vocat. De prima dixit ἔαρι πολεῖν (v. 462): de secunda θέρεος δὲ νεωμένη (νέαισις, iteratio): de tertia ἄροτον, qua voce sationem ubique intelligit, quia simul serchant, arabantque simul (cfr. Columella II. 4. 4 og 8). Forresten erindre man sig, at Hesiodus især taler om Hveben.

455. Den latinske Version har meget urigtigen oversat φρένας ἀφνειός ved "qui opinione sua dives est," hvilket paa dette Sted aldeles ingen Mening giver. Enarere burde det udtrykkes ved: qui sapere sibi videtur, eftersom Talen just er om Gen, som bilder sig ind at være klog.

469. Τὸ ἔνδρουν ο: τὸν ἰστοβοῖα: μεσάβω ο: τῶ ἐν τῶ ζυγῶ λώρω.

476. Af de mange Læsemaader, som haves til dette Sted, har jeg fulgt Clerici ἐρεύμενον, og især overladt Spohn sit nyeste αἰρεύμενον. πολίων, siger Scholiasten, διὰ τὸ λευκὸν τῶν ἐν αὐτῶ ἄνθων.

482. ἐν Φορμῷ ο: ἐν καλαθίσκῳ, en lille Kurv, saa saa ere Åxene! Det foregaaende Vers forklarer Gujet meget rigtigt ved les ums en haut, les autres en bas, formedelst de ulige store Åx, som just vise den usle Høst. Ibeimindste forekommer denne Forklaring mig at være langt bedre end Wachlers, at den ene Meier staaer lige over for den Anden, forbi Kornet er saa tyndt, at man kan see igjennem det. Udtrykket κεκοιμή- vos tyder hen paa, at der vare flere Åvner, end Korn.

483. Ideen er den: dette gjælder nu ialmindelighed; dog kan det undertiden være noget forskjælligt: følg du imidlertid det, som jeg har sagt.

493. ἐπαλῆς (af ἀλέα) calidus, den hede Gøse. Om λίσχαι (Noms mernes stationes) see Odysse. XVIII. 327. Plinii epistol. I. 13 samt Sueton. Nero cap. 37.

497. Efter en Aristotelisk Yttring forklarer Salmasius dette Sted saaledes: famelicis superiora arescunt (tabescunt), inferiora tument.

504. Om Maaneden ληναίων, som Plutarch selv maa, uagtet Boetotier, tilstaae, at han ikke kjender, er Januarius eller Februarus, er ikke afgjort; rimeligst er imidlertid det Første.

511. νήριτος ο: ἄπειρος. μέζα ο: τὰ αἰδοῖα.

518. Τροχάλον vil Sophn have forklaret ved currentem; jeg følger imidlertid Scholiasten, som lader det betyde κεκυφῶτα, hvilken Forklaring ogsaa giver bedre Mening, da Taler er just om en gammel og svag Mand.

524. Polypen kaldes her ἀνόστειος (veenløs) paa samme Maade som Sneglen nedenfor kaldes Φερέοικος, da dens Leie (Sneglehuus) kaldes af Digterne οἶκος, θαλάμη og τὰ ἕδρα. Hvorvidt Polyperne opæde sig selv, undersøges af Athenæus og især af Plinius (histor. natur. IX. 29), som benægter det.

528. Man bemærke, at Hesiodus, ligesom Homer, kalder Grækerne ialmindelighed Panhellener, for at skille dem fra de egentlige Hellener, som boede i Phthiotis.

530. μυλιώντες (Flapprende med Tænderne) kommer af μύλη, en Rindtand; ligeledes er det i v. 534 værdt at bemærke, at ὄρᾳται bruges active.

536. Nu kommer endelig Grunden, hvorfor han opregne disse Vintertræk. Vogt dig, siger han, for den kolde Tid! bliv enten, som den fine unge Pige, hjemme, eller dæk dig godt til med Klæder. Til saadant Vintertoi maatte det forresten være dygtig Nøst, for at der kunde være travl Vaad derpaa, og at de derved kunde varme mere.

541. ἴφι κταμένοιο er ikke et pleonastisk Udtryk; thi at bruge Huden af en Dre, som var død af Sygdom, gif ikke an; den maatte nødvendigvis være flaget i sund Tilstand.

547. Βορέας περόντος er ikke, hvad man næsten maatte troe, naar Vinden falder, eller lægger sig. Det betyder just det Modsatte, og Latinerne bruge cadere og incidere paa samme Maade. Man sammenligne Georgic. I, 354. II, 107. og jvnfør Odyss. XIV, 475.

558. Ved πρόβατα forstaaes her alle Arter af Læg.

561—63. Disse tre Vers ansees for uægte, ligesom Moschopulas heller ikke har nogen Forklaring til dem.

568. ὄρθρογόν ο: ἢ κατὰ τὸν ὄρθρον γῶσα, den aarle syngende.

571. Tanken er: "naar Sneglen, for at undgaae Heben, søger Skyggen," og dette vilde være (da Pleiadernes Dpgang tillige omtales) henved 10de Mai.

582. Om σκόλυμος har man været uenig. Nogle gjøre den til en Art Agurker; Andre til Artiskoffer, og oversatte den i Latinen ved carduus. Plinius (XXII. 22) omtaler den, som om dens Rod blev spist af de Fattige.

589. οἶνος βύβλιος, mener Scaliger, er opkaldt af den Phoeniciske By Byblos; Lucas Holstenius derimod, efter en Flod, med en tilliggende By, i Thracien. μῆσα ἀμόλγαιη er maaskee en polenta lactea, skjøndt Andre forklare denne Maaske som Ost.

594. ἀκραέος maa læses som et Trisyllabum, eftersom α er langt, ligesom i det efterfølgende 599.

606. συρφετός er συναγωγή τῶν φύλλων καὶ τῶ ἀχύρου. Tillige erindres man sig, at ἐπηετανόν er et Tetrasyllabum.

610. Denne Tid vil falde midt i Septemder Maaned, omtrent ved den 20de; derimod antydes i v. 615 og 16 de første Dage af November.

617. Tanken er: Paa denne Maade kan du paa seligst fordele alle dine landlige Arbeider (ἔργα κατὰ χρόνος) gjennem det hele Aar (πλεῖον ο: ὁ ἐνιαυτός ὅλος πεπληρωμένος).

626. χεῖμαρος forklarer Spohn godt, naar han siger: χεῖμαρος paxillum significat, quo extracto, sentina desinit; vulgo is εὐδαίος vocatur. ὄπλα betyder, som bekjendt, alt Slags Tougværk og løbende Redskaber til Skibet.

643. αἰνεῖν staaer paa samme Maade, som Virgils bekjendte laudato iugentia rura, exiguum colito, eftersom baade αἰνεῖ og lauda betyde, valere jube, gif Slip paa!

648. Ikke alene dette og det følgende Vers anfaae Plutarch for uagte, men endogsaa det hele Partie fra 650—663. Forresten var den her omtalte Amphidamas Konge over en Deel af Euboea, og faldt i en Kamp imod Gretrieerne, hvorpaa det til hans Minde anstilledes prægtige inferiæ.

663. For at forstaae dette vanskelige Sted, som har givet Anledning til, at Clericus spotter over Hesiodus og hans Sømandskundskab, maa man tænke sig den ældre Tids Ukjendskab med Navigationen, dens Frygt for Havet og Stormen, og især Digternes, Homera og Hesiodi, Ansæelse af det ligesaa farlige, som umoraliske, der ligger til Grund for Søfart. Da jeg anseer Stedet for et af de Vanskeligste at begribe i det hele Digt, vil jeg af Ukerts fortræffelige Værk: Geographie der Griechen und Römer Vol. I. P. I. pag. 38, udhæve hans Forklaring: "Hesiodus ist kein Freund der Schiffart, und, wie Homer des Seemanns Leben als das härteste schildert, so schien es ihm das gefährlichste, und Zanf und Hader veranlassend (v. 236, 618). Nur kurze Zeit des Jahres wagte man sich aufs Meer. Wenn die Pleiaden untergehen, lehrt Hesiodus, stürmt es heftig; dann muß man sich nicht den Wogen anvertrauen, sondern die Schiffe an's Land ziehen, und das Steuer im Rauch aufhängen; 50 Tage nach der Sonnenwende, gegen das Ende des Sommers, sey die beste Zeit zur Schiffart; dann solle man eilen, und nicht so lange ausbleiben, bis der neue Wein und Herbstregen komme, und der feuchte Notus das Meer aufstürme. Auch im Frühjahr könne man schiffen, wenn das Feigenblatt eben hervorbreche (681), doch sey die Fahrt nicht sicher." Overhovedet maa man lægge Mærke til, at Handel var i denne raaere, og mere til Krigslyster stemte, Tidsalder ikke vel anstreven, idet man anfaae (v. 684) Pengebegjærighed for den eneste Grund, hvorfor man skulde vove sig ud paa Søen.

698. Tanken er: Pigens Modenhedsaar er det fjortende; men nu skal hun som en urørt Mø blive ved at modnes endnu i fire, og først i det femte (nemlig efter det fjortende; altsaa i det nittende) skal hun tænke paa at gifte sig.

701. Hvorfor spottes? Forbi det morer dem, at han, som foragtede deres Døtte, greeb saa aldeles feil i Valget af hende, som han dog hentede saa fjerntfra.

704. Jeg afviger aldeles fra Clericus og Wachler, som tage *δειπνολόγη* i Betydning af en commissatrix (eine Schmarogerinn). Dette vilde hos en ond Qvinde være en af de mindre Synder.

711. *τιμοσθαι* er exigere (kræve) Straf, men *τιμωειν* luere (lide) den.

722. Med Heinsius gjør jeg Ophold her, og sætter Colon ud efter *κοινῶ* i det næste Vers, ligesom jeg i hele Forklaringen aldeles følger ham paa dette Sted, som ikke forstaaes rigtigt af de Øvrige.

727. Scaliger misforstaaer Hesiodi her givne Regel paa den lat-terlige Maade, at han troer, at Digteren har forbudt, medens det er Dag at fæste sit Vand (*exercitationes Plinianæ* pag. 431); om hvilkfen Forklaring Clericus med Rette siger: *et absurdum est, nec observari potest*. Digteren forbyder jo kun mingere stantem, *ad solem conversis ac relectis pudendis*. Ligeledes er i det følgende Vers Gangen saaledes: *μη' ὑρήσῃς προβαίωνων (προβάδην) μήτ' ἐν ὀδῶ, μήτ' ἐκτὸς ὀδῶ, μήτ' ἀπο-γυμνωθεῖς (ὑρήσῃς)*. Det første Steds Forklaring bestrykes ogsaa ved det, som den Leipziger Scholiast (∴ den, som Voësner udgav) har anmærket. Dillige erindre man sig, at de Gamle, som bare lange og nedhængende Klæder, maatte sidde og urinere; og alene fra Tyrtaei klassiske Sted, I. v. 25, samt Herodots I. 10. vide vi, hvor al Slags Blottelse var endog for Mandfolk æffnelig og forargelig. Just deraf kom den be-fjendte østerlandiske Talemaade, at bedække sine Fødder.

733—36. Disse Vers har jeg troet at burde forbigaae i min Oversættelse, paa Grund af deres naive og utilhyllede Behandling af Gjenstande, som Convenienzen forbyder os at omtale.

742. *πέντοσος* (quinque ramos habens) ∴ manus. Det Hele bliver altsaa: *noli e quinque ramis manus aridum* (∴ *extremum, inutile*) *resecare*, ∴ *noli ungues resecare*.

747. Tanken er: thi det er allerede galt nok, naar den eengang har færet, end sige, naar den fik Leilighed til oftere at gjentage det. *ἀνεπιβόετων* ∴ af Potter, hvormed man ikke hidtil har offret (*ἕξω*), og som altsaa ikke ere indviiede. Løvrigt angiver Proclus en meget god Grund til den foregaaende Dvertro om Wsen over Wollen (745). Det indeholder, siger han, den Regel: lad ikke dine Udgifter overskride det Fornødne; thi naar Wsen ligger lige over Wollen, fristes man let til at øse mere op, end man egentligen behøvede. Enkelt Dvertro hos de nyere Nationer ligner dette i Noget; s. Ex. at man ikke maa lægge et Rugbrød paa den runde Side o. s. v.

750—54. Hvorledes jeg har forstaaet dette vanskelige Sted, vil min Oversættelse udvise. Følge Heinsius, der paa en voldsom Maade omsætter Versene (v. 753, 51, 52, 54), vilde jeg, alene af den Grund, ikke, uagtet jo vistnok nogen, og tilbeels lidt mere forstaaelig Mening (men om ogsaa Digterens?) udkom paa den Maade. Spohn vil have det 754de Vers forkastet, og Thiersch (i *Acta Monac.* Vol. I. 217)

emenderer paa egen Haand, uden Codicum Bistand. Om der nu endogsaa er lidt dunkelt tilbage, saa erindre man sig, at i al saadan Overtro og i de derpaa byggede Skikke stedse ligger noget Mystisk til Grund; hvilket jo ligesledes er Tilfældet med de fleste af vor egen Almuens overtroiske Forskrifter. Udveles ubrugelig finder jeg Moschopuli og den derpaa byggede Bachlerste Forklaring, at Digteren nemlig vil give Læseren det Maad, at lade en Dreng paa 12 Aar løbe rast omkring og valtre sig; thi paa disse dette endogsaa paa en *παῖδα δωδεκάμηνον*, saa rimer det sig ikke vel paa en *παῖδα δωδεκαταῖον*.

765. Det er mærkeligt nok, hvortledes næsten alle gamle Nationer (og Overtroen i denne Henseende er vel endnu ikke saa ganske udryddet) have meent, at den ene Dag var enten heldigere, eller mere uheldig end den anden. Dette beviser Skriften (Moseb. III. XIX, 26. Esaias II. 6) om Isøerne, Hesiodus om Grækerne, Tacitus om de nordlige Nationer (de morib. Germanorum cap. XI). — Den Hesiodiske Maaned bestaaer af 30 Dage, som inddeles i trede lige Dele: 1) *ιστάμενος* (v. 780) eller *πρώτατος* (v. 811) eller *πρῶτος* (v. 785), som udgjør de 10 første Dage. 2) *μέσος*, *μεσῆεις*, *μεσῶν* (v. 795), som gaaer fra 11—20, hvorfor altsaa *μέση τετράς* (i v. 795) bliver den fjortende; *μέση ἑκτῆ* (i v. 782) den sextende; *μέση εἰνῶς* den nittende o. s. v. 3) *Φθίνων*, *λήγων*, som begynder med den 20de (*εἰκῶς μεγάλη*, v. 792).

777. Begge Dage ere gode; dog især den sidste; thi da begynde Hedderkoppen og Myren, tvende Symboler paa Flid, deres Arbejde. Ligesaa billedligt, som Hesiodus nyligen antydede Sneglen, Haanden og Polypen, antydes Myren her, ved at kalde den simpelthen *ἰδρις* ὡς *ἐπιστήμων μύρμηξ*, den forstandige Myre.

780. Man seer altsaa, at den trettende Dag er uheldig, ligesom dette Tal overhovedet var allerede hos Grækerne forhadet.

809. *ἀραιῶς* de frøbelige Skibe, temues eller leves næves.

814. *τρισεινῶς* er efter Nøgles Mening den 27de, saasom det egentligen betyder trede Gange ni; Clericus og Spohn derimod antage det som den 29de.

M. Valerii Martialis

Epigrammer.

Første og anden Bog.

Første Bog.

Digterens Epistel til Læseren.

Jeg haaber, at jeg i disse Bøger har udviist et saadant Maadehold, at Ingen, som nærer en god Mening om sit eget Hjerter, vil kunne klage over dem, eftersom de iagttage Ugtelse endogsaa mod Folk af de laveste Stænder, et Hensyn, som vor Nations ældre Forfattere brøde sig saa lidet om, at de spottede ei alene med sande, men ogsaa med store Navne. Dog — jeg vil kjøbe min Digteranseelse for ringere Pris, og i mine Digte vil man kunne lære at kjende den nyere Tids langt priseligere Retning. Thi afholde sig enhver ondskabsfuld Fortolker fra mine jævne Skjæntedigte, og lad ham ikke gjøre mine Epigrammer til sine! Ja slet handler den, som ved at forhudle en Andens Værk, vil vise, hvor skarpsindig han selv er. Den kaade, utilhyllede Naivitæt i Udtryk, eller med andre Ord, Epigrammernes eiddommelige Sprog burde jeg vel gjøre en lille Undskyldning for, hvis jeg var Opfinderen; men saaledes skriver Catullus, saaledes Marcius, saaledes Pædo, saaledes Gætulicus — kort, saaledes Enhver, som man med Begjærlighed læser. Driver alligevel en Enkelt sit Snærperie indtil den Affectation, at man paa intet Pagina har Lov til at tale reent Latin, da kan han jo lade sig nøie med denne Epistel, eller endnu bedre, med den blotte Titel. Epigrammer skrives jo for Dem, som pleie at bivaane Floras Fesk. I mit Theater komme ingen Cato! og vi i han komme, saa spille han den rolige Tilskuer! Forresten troer jeg, at gjøre Brug af en Forrettighed, som tilkommer mig, naar jeg slutter min Epistel med følgende Vers:

I. Til Cato.

— — — — —

Den søde Flora's muntre Fest du kjendte jo,
 Samt Dagens Spøg, og Folkets Fryd i lystig Sværm.
 Hvi søgte du Theatret da, du strænge Mand?
 Mon du alene gifst der ind, for at gaac ud?

II. Til Læseren.

— — — — —

Her er han, som du søger, som du læser,
 Martial, som er kjendt i hele Verden
 Ved saa mangen en Bog med Epigrammer.
 Hvad du ydede mig, du fjære Læser!
 5 Mens jeg levede end, i Noes og Hæder,
 Naac kun Digtene saa, selv efter Døden.

III. Anviisning til Læseren, hvor hans Værker ere tilkjøbs.

Du, som forlanger, at denne min Bog skal ledsage dig altid,
 Ja paa en Reise endog ønsker at have der med:
 Skaf dig den, hvor i lille Format Pergamentet sig hvier!
 Sæt i Noelen en Stor; jeg kan i Haanden faae Plads.
 5 Hvis du vil vide, hvor jeg er tilfals, at du ikke skal drive
 Byen omkring, uden Meed — kom! jeg skal vise dig Wei.
 Søg til Secundus, en frigiven Mand fra den lærde Lucensis,
 Lige ved Fredens Capel, nær ved Palladiums Torv.

IV. Til Bogen.

Saare dig lystet at boe i Boutikerne ved Argiletus,
 Saasom du finder det tomt, elskede Bog! i min Vult.
 Ikke du ahner, at Rom, den mægtige Dronning, er kræsen,
 Troe mig, den Yngel af Mars er ubeskrivelig klog.
 5 Næser ei findes saa store som her; baade Unges og Gamles,
 Pogens Snabel endog er, som Rhinocerens, stor.
 Selv, naar et kosteligt Bravo du faaer, og man kaster dig Rys til,

Tidt fra den rystede Flig Himmelspræt lege du vilst.
 For at du ikke skal døie saatidt af din Herre Correxer,
 10 Og det alvorlige Nær dable den Feil, du begif,
 Eysler du Raade alene i Sind med at stige mod Uethren:
 Jil da! og flyv, for at see, at du i Hjemmet var tryg.

V. Til Domitianus.

Derfom dit Die maaskee har bemærket, o Cæsar! mit Arbeid,
 Læg dit alvorlige Blik, hvilket er Jorderigs Skræk.
 Ed er's Triumpher indførte den Skik, at fordrage, man skjenker,
 Selve den seirende Helt loe, naar man spøged med ham.
 5 Som paa Thymèle du seer, og den lystige Mine, Latinus,
 Just med et lignende Blik læse du Digtene her!
 Gjennem Censuren kan Digte jo gaae, som vil Jngen fornærme.
 Bogen er lystig og kaad: Livet, jeg fører, er godt.

VI. Til Marcus.

Søkamp faaer du af mig; du skjenker mig her Epigrammer;
 Marcus! vil du maaskee svømme med denne din Bog?

VII. Domitians Løve.

Medens mod Himmelen's Sky den Yngling bare's af Ornen,
 Hængte han ængstelig fast; Kloen dog skaded ham ei.
 Reiserens Løve nu lader sig selv af sit Bytte bevæge,
 Og i det rædsomme Flab leger den Hare saa trygt.
 5 Hvilket Mirakel anseer du for størst? To mægtige Basner
 Sligt bevirkede; her Cæsar og Juppiter hist.

VIII. Til Maximus, om Stella's Digt.

— — — — —

Stella's herlige Digt om Duen sætter
 Jeg (om ogsaa Verona hørte paa det)
 Høiligt over Catulli Digt om Spurven.
 Ja! min Stella er stor mod din Catullus,
 5 Net som Duen er stor imod en Graaspurv.

IX. Lovtale over Decianus.

Thrasea's Mening, den kraftige Mand's, og den herlige Cato's
 Følger du; dog udi Nød iler fra Livet du ei.
 Ikke med udækt Bryst vil du storme mod blottede Sabler;
 Kort — Decianus! du gjør just hvad jeg ønsker mig gjort.
 5 Ene ved Blod at erlange lidt Ry — slikt egner ei Manden,
 Hellere priser jeg ham, som ved at leve fik Døes.

X. Til Cotta.

Baade en nysfelig Mand og tillige en stor vil du være:
 Cotta! en nysfelig Mand sjelden tillige er stor.

XI. Gemellus og Maronilla.

v — v — v — v — v — v —

Gemellus ønsker Maronillas Ægteffab:
 Ja higer, stunder, beder, sjenker, har saa travlt.
 "Er hun saa smuk?" Nei sikkert Ingen mere styg.
 "Hvad er der da, som rører ham?" — Svindsotten, Ven!

XII. Til Drankeren Sertilianus.

Skillinger togange fem tildeektes hver Nidder; hvorfor
 Drikker du, Sertilian! Bøgere togange ti?
 Rogende Vand Opvarterne snart, samt Tjenerne, mangled,
 Dersom ei Vinen du nødft, Sertilian! uden Vand.

XIII. Om Regulus.

Der, hvor man reiser til Herculis By, til det kjølige Tibur,
 Hvor med sit svovlede Vand Albula skummer saa hviid,
 Der, hvor den fjerde Steen fra Byen betegner det nære
 Land, med sin hellige Skov, Musernes elskede Egn:
 5 Her udi Heden man Kjølighed nød i den hvælvede Løngang,
 Ach, som jo havde saa nær øvet en frygtelig Daad.
 Brat den styrtede ned, medens tæt ved den valdige Mæsse
 Just i sin Tvespændskarm Regulus fjørte forbi.

Efkjæbnen befrygtede vist, at den døiede ei vore Klager,
 10 Og at den trodsede ei Alles forenede Had.
 Skaden nu stiftede Gavn (sa a meget kan Fare bevirke!):
 Dygningen just ved sit Fald viste, at Guder er' til.

XIV. *Urvia og Pætus.*

Urvia, Konen saa kydsf, medens Dolken hun rækkede Pætus,
 Hvilken hun modigen drog ud af sit Legeme selv,
 Sagde: "Saasandt jeg er din, ei smerter mig Saaret, jeg selv fik;
 Det, som du giver dig nu, Pætus! gjør ene mig ondt."

XV. *Til Domitianus.*

Spøgen og Legen og Tidssfordriv med de Løver, o Cæsar!
 Saae vi: Arena endog skaffer os Saadant at see.
 Nyligt en Hare, skjøndt greben saatid af de smigrende Tænder,
 Løb, som den lystede selv, gennem det aabnede Gab.
 5 Siig, hvi skaaner det graadige Dyr det erobrede Bytte?
 Dyret man siger er d it: derfor det ævnede Sligt.

XVI. *Til Julius.*

Julius! hvilken jeg nævner ei sidst af de Benner, jeg eier,
 Naar jeg paa Narenes Hævd eller Hengivenhed seer,
 En rt oplevet du har den tredsinstyvende Consul,
 Saa ere Dagene dog, som du kan sige, du nødst.
 5 Ei opsætte man bør, hvad man seer, at der muligt kan nægtes,
 Hvad der er endt og forbi, ene du regne som dit.
 Sorgerne kun og den trykkende Nød staae roligt med Lænken;
 Glæden er hurtig og vims; ikke den venter paa dig.
 Grib den med Hænderne fast! omslyng den med hele dit Favntag:
 10 Ogsaa endda fra din Varm lister den ofte sig bort.
 Ikke det egner en Wiis at sige: "Ja nu vil jeg leve."
 Tidt er Imorgen for seent; heller du leve Idag.

XVII. *Til Avitus.*

Maadeligt lidt, og fortræffeligt lidt, langt mere af Braggods
 Finder du her; ikkun saa bliver, Avitus! en Dog.

XVIII. Til Titus.

— — — — — (vers. jambic. trimetr. catalect.)

Af Titus raades jeg, at føre Sager;
 Og han fortæller, denne Wei er herlig.
 — Det herligt, hvad endog en Wonde bliver?

XIX. Til Tucca.

Tucca! hvi glæder det dig, at blande paa gammel Falerner
 Mosten, man spundsede til i Vaticaniske Fad?
 Siig mig dog, Ven! hvad godt har den gjort, den elendige Wiinmost?
 Siig mig, hvad ondt har den gjort, denne saa listige Wiin?
 5 Os, kan nu være sin Sag, men at dræbe Falerner, er lumpent,
 Og i Campaniens Wiin hælde ulidelig Gift.
 Gjester, som komme til dig, kunne muligt fortjene at myrdes;
 Men et saa kosteligt Fad ikke fortjente at døe.

XX. Til Elia.

Husker jeg, Elia! ret, da havde af Tænder du — fire:
 Hosten tog eengang to; atter en Hoste de to.
 Nu kan du hofte saameget du vil, baade Morgen og Aften:
 Trede Hoste har ei Noget, den skader dig ved.

XXI. Til Cæcilianus.

Siig mig, er dette Maneer? medens Gjesterne sidde og see det,
 Sluger du, Cæcilian! Champignionerne selv.
 Hvad skal jeg ønske din Strube og Bøm, som den værdige Gjengjeld?
 Champignioner, som den, Claudius død, du faae!

XXII. Porfenna og Mucius Scævola.

Haanden, som stiled mod Kongen, gif feil, ved hans Tjener bedragen,
 Derfor i Alterets Ild styrted den ind, for at døe.
 Dog et saa frygteligt Syn ei taaled den Fjende, saa ædel,
 Helten han hurtigen greeb, bød ham fra Ilden at gaae.
 5 Haanden, som Mucius selv, heel trodsig mod Luerne, brændte,
 Denne saa kraftige Haand ævned ei Kongen at see.

Armen blev skuffet; dog der ved den vandt ubi Hæder og Navnry.
Mindre den havde fuldbragt, feiled den ikke sin Wei.

XXIII. **Løven og Haren.**

Hvi vil du flye for det rædsomme Svælg af den mildnede Løve?
Knuse saa useligt Dyr sikkert den ikke har lært.
Kløer, saa store som dens, er' bestemte til mægtige Nakker;
Ikke ved Draaber af Blod stilles saa mægtig en Tørst.
5 Haren er Hundenes Rov, men fylder saa vældigt et Gab ei:
Ikke for Keiserens Sværd ængste sig Dacerens Dog!

XXVI. **Til Faustinus.**

Kom dog engang med din Bog, Faustin! for at læses af Folket!
Kom dog engang med dit Værk, dannet ved Klygt og Forstand!
Ei den Cecropiske Pandion's Borg vil formaae den at vrage,
Bore ei tie derom, Gamle ei gaae den forbi.
5 Hæderen staaer ved din Dør; vil du tøve at skjenke den Indgang?
Lykkes dig muligt en Skam, Løn for din Stræben at faae?
Vogen, du skjenker udødeligt Liv, bør begynde at leve
Alt mellem Os; i din Grav Hæderen kommer for seent.

XXVII. **Til Sextilianus.**

Sextilianus! saa meget, som fem af Bønkene, drikker
Du jo alene: af Vand burde du have en Ruus.
Penge du tigger, ei ene af dem, som sidde dig nærmest,
Selv fra den bagerste Bønk laaner du Penge til Wiin;
5 Her ei spildes en Høst, som Peligniske Persen har frembragt,
Ikke en Drue, som saae Lyset paa Tuscernes Høi;
Nei! her tømmes et kosteligt Fad fra den gamle Opimus,
Massikerkjælderens selv mister et Anker, saa sort.
Altsaa, min Sextilian! om du oftere drikker end tigung,
10 Blot Laletanisk Grums leed dig i Ripperne op!

XXVIII. **Til Procillus.**

— — — — —

Vel! den forrige Nat, jeg troer, jeg bad dig

(Dengang manges Pokal var alt udstukket)
 Just idag at spise til Middag hos mig.
 Du togst Ordene strax for gode Vare,
 5 Samt optegnede det, skjøndt sagt i Ruisen.
 Sligt Exempel kan vorde saare farligt;
Μισῶ μνημόρα συμπότην, Procillus!
 (Ei jeg lider en Gjest, som huster Atting.)

XXIX. Om Acerra.

Den, som formener, at Wiin fra tgaar hos Acerra man lugter,
 Feiler; Acerra har Skik, altid at drikke til Dag.

XXX. Til Fidentinus.

Nygtet berettet mig har, at du læser mit Digt, Fidentinus!
 Op for det samlede Folk, ret som forfattet af dig.
 Maa det passere for mit, vil jeg sende dig Digtet for Intet;
 Men vil du kalde det dit — køb det, saa er det ei mit.

XXXI. Diaulus som Læge.

Læge fornylig, Diaulus har valgt, Liigbærer at vorde;
 Ikkun paa saadan en Wiis Clinicus vorde han kan.

XXXIII. Til Sabidius.

Nei! jeg elsker dig ei; men kan dog ei sige dig, hvorfor:
 Eet kun sige jeg kan, det, at jeg elsker dig ei.

XXXIV. Om Gellia.

Aldrig i Centrum har Gellia grædt for sin mistede Fader;
 Kun naar en Anden er nær, flyder den hylfede Graad.
 Den har ei virkelig Sorg, som, Gellia! ønsker at roses;
 Det er den sande Sorg, som har ei Vidner Behov.

XXXVII. Til Lucanus og Tullus.

Derfom man, Tullus! tildelede dig og tillige Lucanus
 Balget, som Leda's Børn hist udi Sparta erholdt,
 Sikkert opstod der en kostelig Kamp udi Dmhed hos Vegge,

Da for sin Broder Enhver ønskede heller at døe.

5 Den, som vandrede først til de Stygiske Skygger, da mæled:
 "Naar du har levet din Tid, leve du ogsaa i min."

XXXIX. Til Sidentinus.

Diget, du læser saa ofte for Folk, Sidentinus! er mit Værk;
 Men, da du læser det slet, bliver det letteligt dit.

XL. Til Decianus.

Er der en Mand, som man tæller med Grund mellem herlige Venner,
 Som man i Fortiden saae, ret udi Ærligheds Old;
 Er der en Mand, som den Attiske Klygt og Latinske Minerva
 Kjender tilbunds; som er god, ægte eenfoldig og from;
 5 Er der en Bogter af Diet og tillige Beundrer af Dyden,
 Een, som har aldrig forlangt Noget af Himlen i Smug;
 Stytter sig endelig Een paa en stor og ubøielig Mandskraft,
 Last jeg vil times og Skam, er det ei dig, Decian!

XLI. Til den Misundelige.

Du, som rymper din Mund, og som læser mig nødigen, Hvind!
 Skjøndt du misunder Enhver, Ingen misunder dig selv.

XLIII. Bruti Kone, Porcia.

Dengang Porcia fik om sin elskede Mage et Dødsbud,
 Og i sin Smerte hun saae efter den ranede Dolk,
 Raabte hun: "Vide I ei, at Døden man aldrig kan nægte?
 "Dette, jeg ventede dog, havde min Fader Jer lært."
 5 Taled, og slugte den Emme saa rød med begjærlige Læber —
 "Gaae, du elendige Flok, nu kan du nægte mig Sværd!"

XLIV. Til Mancinus.

Togange tredive Mand indbødft du igaar til et Gilde,
 Men, paa et Bildsviin nær, Intet du satte paa Bord.
 Ikke den silbige Drue, som ofte man gemmer paa Ranken,
 Æbler ei heller, som tidt kappes med Honningen sød:

5 Ikke den Være, som bindes saa fast til en høielig Buskgreen,
 Eller Granaten, hvis Liv stakket som Iosernes er.
 Ikke den landlige Kurv os bragte den ofnede Suurmælk,
 Heller ei Dadlerne kom fra det Picenske Fad.
 Bildsvinet ene — og dette saa kleint, at det mageligt kunde
 10 Selv af en uselig Dværg dræbes foruden et Sværd.
 Intet dog fik vi deraf — vi maatte tilhobe kun see det;
 Saa har Arena jo tidt ogsaa tracteret med Sviin.
 Sid nu for saadan en Daad dig aldrig fremsættes en Bildbaas!
 Heller man kaste dig selv, lig Charidæmus, for eet!

XLV. Til Stella.

Harernes lystige Spring, samt Løvernes Spøgen med disse,
 Er i mit mindre Digt, som i mit større, fortalt.
 Togange gjør jeg det end; hvis, Stella! det synes formeget,
 Togange kan du jo selv sætte mig Harer paa Bord.

XLVI. I Anledning af Bogen.

For at der ikke skal spildes et Blad af min Bog, som er lille,
 Hellere skrive jeg vil: τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

XLVIII. Diaulus, som Læge.

Medicus var han engang; Liigbærer han nylig er vorden,
 Hvad han udøver, som sig, havde som Læge han gjort.

XLIX. Løven og Haren paa Arena.

Bogteren mægter ei selv, at redde en Tyr fra et sligt Gab,
 Haren, et ræd Creatur, løber dog ind, og herud.
 Hvad det forbauser især — den kommer med Mod fra sin Fjende,
 Ligefom deled den selv hiins ædelmodige Sind.
 5 Ikke den tryggere er, naar den løber alene paa Pladsen,
 Ei i saa sikker en No er den i Skurene gjemt.
 Dnsfer du, Hare saa kaad! et Skjul mod de bidende Hunde?
 Løven du har og dens Gab — der kan du skjule dig i.

I. Til Licinianus.

(Metret er veksende jambiske Trimetra og Dimetra.)

- O du, som hver en Ektiberer nævne bør,
 Du ægte Ziir for Spanien!
 Snart vil du faae at see det høie Bilbilis,
 Ved Heste og ved Krig berømt:
 5 Den golde Calvus med sin Sneer; det brudte Fjeld
 Paa Badaværos høie Bjerg,
 Men og Butrodi elskelige, søde Lund,
 Pomonas hulde Yndlingssted.
 Der i Congêdi lune Vand du bade dig,
 10 Og i de Nymphers milde Dam,
 Samt styrke Kroppen, naar den er af Hede mat,
 I Salo's Strøm, som hårder Jern.
 Vobiscas Lund, som er saa nær, tilbyder dig
 De Hjorte til din Middagsmad;
 15 Og Ly mod Hede har den gyldne Tagusstrøm;
 I Skyggen af den dunkle Skov
 Dircennas Kilde slukker dig din hede Tørst,
 Og Mènea, saa kold, som Sneer.
 Naar nu den raae December, og det vilde Veir
 20 Fremstformer fra det hæse Nord,
 Søg Tarragonas Strande, hvor du Solen har,
 Og til dit Laletania!
 Der mangen Daae, indviklet i det fine Garn,
 Og Foraars Væsen, slagte du!
 25 Den Hare snu du fange med din flinke Hest,
 Mens Meieren mod Hjorten gaaer.
 De nære Skove vandre til din Arne ned,
 Omringet af de brune Børn;
 Den Jæger byder du til Gjest, og Naboen,
 30 Indbudt til Festen, kommer flur.
 Her er ei Skoe med Maaner smaae, ei Fogapragt,
 Ei Purpurlugt fra Dragterne,

Ei myg Client, ei frygteligt Liburnerraab,
 Og fjern er Enkers Herkerord.
 35 Sagkyldige forstyrre ei din dybe Søvn,
 Du nyder trygt din Morgenstund.
 Et vildt og larmfuldt Euge Andre kjøbe sig,
 Den Lykke skjenke du din Ynk!
 Din sande Fryd du nyde med Beskedenhed,
 40 Gmens din Cura faaer sin Priis!
 Med Dette Livet fordrer, hvad der er til Nøst,
 Naar man er mættet af sin Noes.

LI. Spølg over en Kof.

Derfom du kalder din Kof, min Emilianus! Mistyklus,
 Kan det forundre dig da, om Taratalla er min?

LII. Til Haren.

Intet til Løven saa vild kan forstaae uden Nakker af Omfang;
 Hvi vil du frygte dens Tand, Hare, letsærdige Dyr?
 Vør vel en Løve sig vende til dig fra de vældige Tyre,
 Blot for at knække en Hals, som den jo neppe kan sec?
 5 Ikke du haabe, at vinde dig Glands ved saa hæderlig Dødsgrund;
 Ei for en Fjende, som den, falder saa useligt Kan.

LIII. Til Quinctianus.

— — — v v — v — v — v

Dig jeg kalder til Hjælp for mine Bøger
 (Hvis jeg nænner, at regne dem, som mine,
 Som han læser saa slet, endstjændt din Digter):
 Hvis de klage sig for en haard Behandling,
 5 Du da æffe dem frie! gaae du i Vorgen!
 Og, om Herre han kalder sig dumdriftigt,
 Siig, at mine de er', af mig frigivne;
 Og har dette du raabt tre, fire Gange,
 Vil du jage den Fyv en Skrak i Livet.

LIV. Til Sidentinus.

- Midt i den Bog, som er min, Sidentinus! der findes et Blad, som
 Skreves af dig, og som bærer saa grant paa sin Eier et Mærke,
 Hvilket beviser mig klart, at de øvrige Digte du stjalst mig.
 Saa en Lingonerkavai, som af Olien stinker, besudler,
 5 Naar den er lagt deriblandt, Byherrerens purpurne Dragter;
 Saa mod det stolte Chrystal afftikker Aretiums Leertøi;
 Saa, naar den vandrer omkring paa Caysterens Bredder, den sorte
 Navn er til Latter og Spot, naar den staaer ved Ledøiske Swaner,
 Saa, naar den hellige Lund gjentøner af Attica's Sangfugl,
 10 Nøder en Skades de skrattende Skrig den Cecropiske Klage.
 Ikke behøver min Bog Angiver, ei heller en Hævner,
 See! dit Pagina staaer dig imod, og det raaber: "Han Lyv er!"

LV. Til Sufcus.

— — — — —

- Hvis du eier en Plads for Venfskab, Sufcus!
 (Elskjøndt du haver en Ven fast allevegne)
 Er tilovers en Plads, jeg beer dig om den.
 Dog ei vrage du mig, fordi jeg ny er,
 5 Sligt har ogsaa de Gamle forðum været.
 Prøv langt hellere, om den Nye kan vorde,
 Just som hine, engang en tro og gammel.

LVI. Til Fronto.

- Vil du i kortelig Sum, hvad din Ven har i Puske, erfare,
 Fronto, en kostelig Ziir baade i Leding og Fred?
 Sligt er hans Puske, en Eiendomsjord, som er liden, at dyrke,
 Samt udi nøisomme Raar mageligt Liv uden Glands.
 5 Hvo, paa den kolde og spættede Steen, vil ydmygeligt varte,
 For et "Godmorgen" at faae aarle frembaaret, som Nar,
 Naar han er riig med det Bytte, han fik i sin Skov og paa Marken,
 Samt udvikler sit Garn foran Kaminen til Jagt?
 Naar, med den bævende Snor, han de hoppende Fiske kan lokke?

- 10 Eller af Fadet, saa rødt, hente sig Honningen gul?
 Derfom hans Bord er besat, skjøndt skjævt, af hans Vige med Netter,
 Medens han koger det Væg, hvilket han ikke har kjøbt?
 Den, som lider ei mig, gid ikke han lide et slikt Liv!
 Kinder han blege i By, vims, som ærbødig Client!

LVII. Til en Viinhandler.

Uf evindelig Regn Viinavlen blev saare fordærvet;
 Sælge mig Viin uden Vand, vilde — men ævner du ei!

LVIII. Til Flaccus.

Flaccus! du spurgte mig tidt, hvilken Vige jeg leed, eller ikke;
 Ikke jeg lider en knipsk, ikke jeg lider en kaad:
 Saa mellem begge er bedst; Midveien jeg stedse har yndet:
 Hine forbittre vort Sind; disse os mætte for snart.

LX. Til Flaccus.

Hundred Quadranter er' Sportlerne kun, endogsaa i Vajer;
 Skal jeg da mores ved Sult paa et saa kosteligt Sted?
 Skaf mig de dæmrende Bade igjen hos Lupus og Gryllus!
 Naar jeg skal spise saa slet, hvi skal jeg bades saa godt?

LXI. Løven og Haren.

Træd kun, o Hare! derind, udi Lovens det rædsomme Tandgab,
 Løven dog altid vil troe, at den har Intet for Tand.
 Hvor er den Nyg, eller vældige Lænd, den kan styrte sig over?
 Hvor kan den hæfte sin Tand, som naar den saarer en Tyr?
 Hvi vil du trætte den Konning og Drot udi Skoven forgjæves?
 Enc det fældede Dyr mægter at skaffe ham Fryd.

LXII. Til Licinianus, om Digternes Spðdested.

(Metret er som i det gode Epigram.)

Berona har sin ædle Digters Sange kjær,
 Og Mantua sin Maros Qvad.
 Apona's Egn man skatter kun for Livius,
 Samt Stella og Valerius:

5 Regnsfloden Nilen frydes ved Apollodôr,
 Peligneren ved Naso sin.
 Om een Lucanus og de tvende Seneca
 Corduba er veltalende;
 Det muntre Gades frydes ved sin Canius,
 10 Emêrita ved Decian;
 Bort Bilbilis er stolt af dig, Vicinian!
 Og vil ei heller glemme mig.

LXIII. Om Lævina.

Hun, som var tugtig, og maalede sig med de strænge Sabiner,
 Skued bestandigen suurt, meer end den mulende Mand,
 Medens hun dukked sig ned i Lucrineren, samt i Uvernus,
 Ja i Bajaniske Bad ofte forsvikted sin Krop,
 5 Barmedes saa, at hun løb fra sin Mand, for at følge en Yngling;
 Hun, som Penêlope, kom; men, som Helêna, hun gif.

LXIV. Til Celer.

Nei — skjædt du beder — jeg læser dog ei Epigrammerne for dig;
 Ei vil du høre paa mit, du vil kun læse mig dit.

LXV. Til den pralende Fabulla.

— — — v v — v — v — v

Deilig, veed vi, du er; samt est en skær Nø,
 Har og Skillinger — hvo vil Saadant nægte?
 Men, Fabulla! fordi du praler med det,
 Est du længer ei riig, ei Nø, ei deilig.

LXIX. Om Rufus.

Rufus i Alt, hvad han gjør, kun drømmer om Nævia ene;
 Er han beklemt, er han glad — taus er om hende hans Ord.
 Spiser han, drikker han Skaal; om han nægter, bekræfter — bestandig
 Nævia frem: han var stum, dersom ei Nævia var.
 5 Sendte han ikke sin Fader igaar en fortræffelig Hilsen?
 "Venlig godmorgen, min Snut! Nævia, sødeste Slut!"

Navia, læsende sligt, vil lee med det sænkede Hoved:
 Hun er ei ene for dig: sælsomme Mand, er du gal?

LXXI. Til sin Bog.

Gaae for at hilse! Istedetfor mig, jeg forlanger, Doglille!
 Alt du, som ydmyg Client, vandrer til Proculi Slot.
 Dersom du spørger om Weien, saa hør! Hvor Castor er Besta
 Nær, maa du ile forbi, samt hendes Niger og Hjem.
 5 Op ad den hellige Hvi til Pallatium kommer du derpaa,
 Hvor du i Hústjerne seer sfinne vor herlige Drot.
 Ikke dog sinke den stolte Colos's, med de Straaler, din Vandring,
 Hvilken betvinger med Fryd selve det Rhodiske Bærk.
 Drei saa omkring, hvor du Tempelet seer for Lyæus, den Viingud;
 10 Samt hvor den malede Præst pynter Cybeliske Loft.
 Strax for dit Die tilvenstre du seer de stolte Penater,
 Samt det statlige Slot, ind i hvis Sale du skalk.
 Træd da derind! frygt ikke for Haan, om end Døren er pragtfuld;
 Ikke paa videre Gab stander i Byen en Dør;
 15 Ingen af Phoebus er elsket, som den, og af Muserne alle.
 Dersom han siger: "Hvorfor kommer ei Digteren selv?"
 Saa undskyld du mig: "Hvad du læser, sjøndt ikke af stort Bærd,
 "Digte han kunde jo ei, dersom personlig han kom."

LXXII. Til Sønnen.

Navias Skaal vil jeg drikke med sex, Justina's med syv Glas,
 Lycas' i fire, med fem Lyde's, og Jda's i tre:
 Alt, som jeg skjenker Falernerer i, vil jeg nævne min Dige;
 Kommer da Ingen, nu vel! kom da, du ventlige Søvn!

LXXIII. Til Sidentinus.

— — — v v — v — v — v

Digter worde ved Hjælp af mine Digte,
 Sligt du haaber og ønsker, Sidentinus!
 Saa formener og Vagle, hun har Tænder,
 Naar hun kjøber sig Veien og Indiff Filsbeem.

5 Saa tilsminker sig og Lycoris Skjønhed,
 Skjøndt hun sortere er end modne Brombær:
 Hvis paa denne Maneer du bliver Digter,
 Kan du, skaldet, erlange skjønne Lokker.

LXXIV. Til Cæcilianus.

Jungen der fandtes i Byen omkring, o Cæcilianus!
 Hvilken, endog saa usoust, ønsked at røre din Biv,
 Medens man havde Forlov; men nu, da du satte en Skildvagt,
 Sværme de Fyre omkring. Cæcilian! du er snu!

LXXV. Til Paulla.

Længe han var din Galan — da kunde du nægte det, Paulla!
 Nu han er bleven din Mand — sig, kan du nægte det nu?

LXXVI. Til Linus.

Linus! det Halve til Skjenk, langt heller end Alt, som et Udlaan,
 Byder man dig; det er bedst, naar kun det Halve gaar tabt.

LXXVII. Til Valerius Flaccus.

Flaccus! med hvilken jeg syssler i Hu, som jeg mindes saa ofte,
 Padua's herlige Haab — værdige Søn af dens Lar!
 Bryd dig ei mere om Søstrenes Chor og Pieriske Sange,
 Ikke for den Slags Stads Pigerne give en Hvild.
 5 Søger du Phoebus? Minerva er den, som har Penge i Skuffen,
 Hun er saa klog, at hun selv laaner til Guder paa Pant.
 Digternes Krands — hvad gavne de vel? Nei Dietræet
 Bugner med kostelig Frugt, under de farvede Bær.
 Helicon skaffer kun Vand, og en Lyre fra Sangens Gudinder,
 10 Scirende Krands, og høist Euge, som siger kun lidt.
 Hvi vil du søge til Circha's Bæld, og det usle Parnasus?
 Forum Romanum er nær — der har man Penge, min Ven!
 Der man rasler med Guldet, imedens om vore Pulpeter,
 Samt de Cathedre, saa goldt lyde kun Høfligheds Rys.

LXXXIX. Om Festus.

Medens den ædende Kræft i hans Gane sig frygteligt trængte,
 Og paa hans Læber man saae sidde den rødsomme Sot,
 Selv, uden Taarer, han vækkede Mod hos de grædende Benner,
 Og til den Stygiske Sø Festus beslutted at gaae.
 5 Jkke han skjænded de venlige Træk ved den snigende Giftsaft,
 Ei ved en pinende Sult søgte han smertelig Død.
 Nei paa en Wiis, som er Romeren værd, sit uskyldige Liv han
 Endte; paa ædlere Wei ilede han bort fra vor Jord.
 Nyttet med Dette bør sætte hans Navn over Cato, den Stoltes;
 10 Festus, som endte sit Liv, var jo af Cæsar en Ven.

LXXXI. Til Canus.

For at erobre en Kurv, har du løbet endog i din Dødsnat;
 Sikker det myrdede dig, at der alene var ee n.

LXXXII. Til Sossibianus.

At du er født af en Slave, det veedst du og ytrer saa høfligt,
 Saa som du kalder endog selve din Fader for: Herr'.

LXXXIII. Om Regulus.

— — — v v — v — v — v

See! den Porticus ligger hist i Støvet,
 Hvor saa vide den har udbredt sin Styrkning,
 Skjændt den, selv i sit Fald, var uden Brøde.
 Just, som Regulus drog forbi dens Mure,
 5 Samt med Gangerne foer igjen mod Hjemmet,
 Sank den pludseligt ned, med hele Vægten;
 Knap den Eieren saae i sikker Tryghed,
 Før den styrted, men uden Blod og Skade.
 Angsten er jo forbi; thi klynk ei mere!
 10 Hvo kan nægte, du est af Himlen skjærmet,
 Hvem en styrkende Muur gjør ingen Skade?

LXXXIV. Til Maneja.

Etedse du haver en Hund, som besidder din Mund og dit Ansigt;
 Sligt er jo ikke saa sært; Hunden er Ynder af Skarn.

LXXXVI. Om Marius.

Nylig en snurrig Herold opraabte en kostelig Biingaard,
 Med en fortræffelig Mark, ikke fra Byen saa langt.
 "Dersom I mene", han skreeg, "at Marius sælger af Armod,
 "Seile I meget; han har Penge paa Nenter, ei Gjeld."
 5 "Hvad har bevæget ham da?" — "Herude krepered hans Qvæg jo,
 "Samt hans Slaver ihob; derfor er Etedet ham fælt."
 Hvo vilde gjøre et Bud, med mindre han ønsked at miste
 Alt? ved den pestfulde Gaard Marius hængende blev.

LXXXVII. Om den gjerrige Novius.

— — — v v — v — v — v

Ja! min Naboe han er; jeg troer, jeg kunde,
 Hvis jeg rakte min Haand fra Bindvet, naae ham.
 Hvo misunder mig ei, fordi man troer mig
 Heel lykkelig, der kan, hver Tid paa Dagen,
 5 Hurtigt være foreent med slig en Naboe?
 Nei! han er mig saa fjern, som Gouverneuren,
 Der bestyrer Syene, hist ved Nilen.
 Ei mig uundes at see ham, spise med ham,
 Ei, at høre hans Røst; i Byen er mig
 10 Ingen baade saa nær og dog saa fjernet.
 Han maa flytte herfra; hvis ei, maa jeg det.
 Kort — Enhver, som har Lyst til ei at see ham,
 Maa hos Novius boe; hvis ei, da nær ham.

LXXXVIII. Til Jescennia.

For at man ikke skal lugte den Biiin, som berused igaar dig,
 Sluger du, ødselende Qvind! Viller med Lugtende i.
 Fastende gnides ved dette din Tand; dog hindrer det ikke,
 At fra det nederste Svælg Stanken arbejder sig op.

5 Lugten forpestes jo meer ved at blandes med Viller; og Aanden,
 Multipliceret med Lugt, tager en længere Vei.
 Altsaa de Kneeb, som man kjender forlængst, og din List, som
 man veed alt,
 Ganske du ende, og vær, uden Omstændighed, fuld!

LXXXIX. Til Alcimus.

Alcimus! røvet din Herre du blevst i den voxende Alder;
 Græstørv dækker dig nu, uden for Labicums By.
 Ikke du vente den Phariske Steen, med sin nikkende Masse,
 (Eengang styrter jo dog al den unyttige Gliid!)
 5 Ene et skrøbeligt Buxbomstræ og det skyggende Biinskud,
 Samt de Enge, jeg har vædet med Taarer saa tidt.
 Tag da, min elskede Dreng! imod dette, som Pant paa min Æmhed!
 Her, til evindelig Tid, blomstrer et Minde om dig.
 Naar da Lachesis spinder engang mine Dage til Ende,
 10 Duffer jeg ene, mit Støv monne sig hvile som dit.

XC. Til Anna.

(Metret er en Choliambus, *αράων*, Scazon, versus Hipponacteus.)
 Bestandig hvisker du til Een og Hver, Anna!
 Endogsaa det, som siges kan paa Torv — hviskes.
 Du leer, du græder, klager, dadler — Alt hviskes;
 Dit Naab, din Sang, din Dom, din Taushed — Alt — hviskes.
 5 Men er saa dybt i Kroppen da din Sot sjunken,
 Alt, Anna! selv en Casars Dives af dig — hviskes?

XCII. Til Lælius.

Jntet forfatter du selv, men dadler dog, Lælius! mit Digt;
 Enten forfatte du d it, eller forfkaane du m i t!

XCIV. Om Aquinus.

Ved sin Fabricius, ærlig og tro, nu hviler Aquinus,
 Hvilken betraadte med Fryd først det Elysiske Land.
 Alterne vidne, i første Cohort commanderede Begge,

Mere dog er af Værdie, hvad man i Korthed har sat:
 5 "Bensfabs hellige Pagt udi Livet forened dem Begge,
 Og, hvad som Benner de var", Dygtet har sjelden fortalt."

XCVI. Til Helius.

Stedsse man hører dit Bjæf, og du farer i Benet paa Alle;
 Ikke du gjør det omsonst — Penge kan stoppe din Mund.

XCVIII. Til Nævolus.

Kun, naar de strige hinanden i Mund, du, Nævolus! taler,
 Medens du drømmer dig selv Taler og stor Advocat.
 Cia! paa denne Maneer veltalende blive vi Alle,
 Eys — nu tier Enhver — Nævolus! tael nu engang!

XCIX. Til Flaccus om Diodorus.

Ikke Processer alene, men Podagra har Diodorus;
 Dog Advocaten ei faaer Penge: lidt Chiragra, Ben!

c. Til den gjerrige Calenus.

— — — v v — v — v — v

Ei de to Millioner fuldt du eied,
 Dog saa ødsel du varst, saa brav, saa nobel,
 At vi ønskede dig endogsaa ti til.
 Himlen hørte vor Bøn og varme Ønsker,
 5 Knap af Maaneder gif der syv til Ende,
 Før du Summen erholdt ved fire Dødsfald.
 Dog (som ikke du fikst det Hele skjenket,
 Men som heller du varst bestjaalet) sank du,
 Usle Stymper! til slikt et Sultelevnet,
 10 At det Gilde, som er dig allerkoftbarst,
 Og det eneste, som du aarligt nænner,
 Kan omtrent ved en lumpen Skilling dækkes;
 Ja vi koste dig kun et halvt Pund Kobber,
 Skjøndt vi ere tilbords syv gamle Benner.
 15 Hvad nedbede vi dig for slikt et Gilde?

See! vi ønske dig hundred' Millioner;
Hvis du arver dig dem, du døer af Hunger.

CII. Om Demetrius.

Han, hvis Fingre mig gavned saaitid i poetiske Syster,
Yndet ei ene af mig, elsket af Keiseren selv,
Han, min Demetrius, vandrede bort i sin tidligste Ungdom,
Til sine Lustra tre ene han søied en Høst.
5 Dog, for at ikke han skulde som Træl til Skygger og Styr gaae,
Medens at Feberens Ild brændte hans svækkede Krop,
Sørged jeg for, at paa Leiet endog jeg forlehned ham Frihed;
Værdig han var, at min Skjenk skulde forskaffet ham Hjælp.
Dog udi Døden han sølte min Gunst! Patronus han kaldte
10 Mig, da han vandrede fri ned til den Stygiske Sø.

CIII. Til Lycoris.

— — — v v — v — v — v

Han, Lycoris! som malede Venus til dig,
Har nok, tænker jeg, smigret for Minerva.

CIV. Til Scævola.

"Unde mig Guderne blot de ti Gange hundrede Tusind,"
Sagde du Scævola tidt, før du var Ridder med Net,
"Hvor jeg skal leve! tractere hver Dag — fort stadse som Rigmand!"
Guderne, søieligt nok, skjenked dig Ønsket, og loe.
5 Dagligt din Toga nu skidnere blev; ret ussel din Kappel;
Tregang bøde du lodst selv dine Skoe med en Lap.
Ti Oliven du sætter paa Bord, men du gjemmer de fleste;
Saa udvikle sig let Maaltider tvende af eet.
Ene du drikket den Værme saa tyk af den røde Vejenter,
10 Erterne koste en Æs, selve din Venus en Æs.
Kom — jeg vil stævne dig ind — thi du est en Bedrager og Bindhas;
Lev dog honet, eller send Zeus Millionen igjen!

CV. Om Skuespillene.

— — — v v — v — v — v

- At paa spættede Hals den Varber bærer
 Naget, pyntet og net; at vilden Tiger
 Med Taalmodighed staaer for Slag af Vidtsken;
 At i Bidsler af Guld de Hjorter bide;
 5 Samt at Libyens Bjørn med Linen tvinges;
 Og — som Calydons stort, hvorom der tales —
 Selv Wildsvinet ved Purpurgrimen føres;
 At en væmmelig Døffel Vognen trækker,
 Samt at Dyret tør ei sin Herre nægte,
 10 Naar han byder, at prøve lette Dandsje —
 Troer du ikke, at slikt er Syn for Guder?
 Dog betragter man slikt, som næsten Intet,
 Naar man skuer de Lovers tomme Sagen,
 Hvem den hurtige Hare snildt kan trætte.
 15 Snart den slippes og fanges, caresferes —
 Snart de holde i Mund det trygge Bytte.
 Snart fornøier det dem at aabne Munden,
 Mens de holde den bange Tand tilbage,
 Skamfuld' ved at begnave slikt et Bytte,
 20 Naar de nyligen kom fra Mord paa Tyre.
 Den Slags Mildhed erhverves ei ved Kunstler;
 Nei de vide jo nok, hvis Træl de ere!

CVI. Til Ovidius.

Druen, som vover hos mig, paa min Wiingaard, nærved Momentum,
 Just ved at ligge paa Fad, men i en længere Tid,
 Taber saa ganske ved Alder og Aar sit Navn og sit Væsen,
 At, hvad man kalder det end, Fadet er gammelt og godt.

CVIII. Til Lucius Julius.

Julius, mægtige Mand! tidt hørte jeg denne din Klage:
 "Skriv dog engang noget Stort! du er en doven Krabat!"

Frit Udkomme da giv, men et Sligt, som forðum Mæcenæs
 Til Horatius gav, og til den kjære Virgil:
 5 Da vil jeg stræbe at syssle med det, som kan leve i Tiden,
 Og af det flammende Vaal da vil jeg redde mit Navn.
 Nødigen trække de Stude en Ploug i de sandige Marker;
 Trække i fede, er tungt, men det betaler sig dog.

CIX. Til Gallus.

Ja du besidder — du eie det end og forøget i mangt Aar! —
 Net et fortrinligt Pallads, Skade hiinsides vor Flod!
 Jeg fra min leiede Qvist kan beskue Vipsanii Laurbær,
 Just udi dette Qvarter blev jeg bedaget, og graae.
 5 Skal jeg nu hilse dig, Gallus! om Morgenen, faaer jeg at flytte;
 Hvilket du havde fortjent, selv om du fjernere varst.
 Dig det betyder ei stort, om du mangler en Toga i Følget;
 Mig er det vigtigt og godt, om jeg kan slippe at gaae.
 Selv skal jeg komme, og hilse paa dig, ved den tiende Time;
 10 Men i den tidlige Dag Ave dig sig mit Digt!

CX. Publii Skjøddehund.

— — — v v — v — v — v

Jæsa, kaadere end Catulli Graaspurv,
 Jæsa, renere end et Kys af Duer,
 Jæsa, smigrende som en ægte Pige,
 Jæsa, kostelig som en Indisk Perle,
 5 Jæsa Publius er en Lyst og Glæde.
 Naar man hører dens Knurr, man troer, den taler;
 Fryd tillige og Sorg den kan fornemme.
 Halsen strækker den ud, i Søvn den synker,
 Og man hører ei da den mindste Stønnen.
 10 At ei ganske den skal i Døden ende,
 Har min Publius selv den troligt Skildret,
 Og den Malede, seer du, ligner Jæsa,
 At den ikke sig selv kan ligne mere.
 Nær den Skildrede prøv at lægge Jæsa,

15 Og du enten vil troe, at Begge leve,
 Eller ogsaa, at Begge er' blot skildred'.

CXI. Til Velop.

Stedse du yttreer din Harm, at jeg gjør Epigrammerne lange;
 Ingen forfatter du selv — du gjør dem kortere, Ven!

CXII. Til Regulus.

Navn du besidder som Wiis, og du dyrker de Guder i Fromhed,
 Mindre end selve din Klygt er din Gudfrygtighed ei.
 Ikke jeg veed, at bedømme dit Værd, naar jeg skjenker en Dog kun,
 Ingen forundre sig bør, dersom jeg Nægelse gav.

CXIII. Til Priscus.

Førend jeg kjendte dig ret, jeg kaldte dig Herre og Konge;
 Nu, da jeg kjender dig først, hedder du Priscus igjen.

CXIV. Til Læseren.

u — v — v — v — v — — v

Hvad jeg som Yngling, ja som Dreng, nedskrevet har,
 Hver Bagatel i Digtekunst, jeg selv har glemt,
 (Iffald du vil fordærve dig din gode Tid,
 Min Læser kjær, og spille vil din Frihedsstund)
 5 Du kan ihobe faae tilkjøbs hos Pollius:
 Kun han er Skyld, at ei mit Snak tilgrunde gif.

CXV. Til Faustinus.

Ikke saa langt fra din Gaard, Faustinus! Telesphorus eller
 Huus og en passelig Jord, samt en fortræffelig Eng,
 Afsen af Datteren jorbed han der; som du læser, Antulla's
 Navn han satte derpaa; hellere læste man hans.
 5 Med til den Stygiske Flod, det passed vel bedre, at han gif,
 Dog, da det undtes ham ei, ærer han her hendes Veen.

CXVI. Til Procillus.

— — — — —
 Mig en Pige har kjær, du Avindsyge!
 Og hun stikker i Hvidhed selv en Svane,
 Snee og Lilier, Sølv, endog Lignster —
 See! at hænge dig op, du alt betænkt har.
 5 Selv jeg elsker en Nø, saa sort, som Ratten,
 Sort; som Alliker, Myrer, Beeg, Cicader —
 Hvis jeg kjender dig ret, nu vilst du leve!

CXVII. Om Antulla.

Lunden indviede Foenius her til et Hjem for de Døde,
 Samt nogle Ngerer til, alle af kostelig Jord.
 Her nedlagdes i Grav Antulla, bortreven saa hurtigt;
 Nær hende hvile engang Fader og Moder i Jord.
 5 Ingen det lyste (man høre mit Raad!) at besidde den Nger!
 Eierne ene den skal yde i Døden et Hjem.

CXVIII. Til Lupercus.

— — — — —
 Aldrig møder jeg dig engang, Lupercus!
 For jeg hører: "Nu har du snart min Slave —
 "Giv saa Denne din Bog ned Epigrammer —
 "Blot jeg læser dem — Fay du faaer dem atter."
 5 Ei din Slave du bør umage til mig!
 Veien er saare lang til Pæretæet;
 Høit desuden jeg boer i tredje Stokværk.
 Nei! du nærmere kan dit Dnske stille:
 Tidt du kommer, jeg veed, til Argiletus;
 10 Der er, lige for Cæsars Torv, en Lade,
 Med Colonne, som ere tæt beskrevne,
 Hvor du læser ihast en Digterliste.
 Søg mig der! naar du spørger om Atrectus
 (Sligt er Navnet paa Herren i Bontifan),

15 Med fra første, maaskee fra anden, Række
 Gier han dig Martial, med Vimpsteen skrabet,
 Purpurpyntet og net, for fem Denarer.
 "Sem er ikke du værd." — Maaskee, Luperus!

CXIX. Til Cæcilianus.

Den, som ei Epigrammer fik nok, naar han hundrede læste,
 Kan ei, Cæcilian! selv af det Onde faae nok.

Anden Bog.

Dedicationsbrev til Philosophen Decianus.

"Hvad skal jeg bestille med dit Brev?" vil du sige: "er det ikke nok, at jeg viser dig den Opmærksomhed, at læse dine Epigrammer? Hvad kan du desuden sige her, som du ikke ligesaagodt kunde sige i Vers? Hvorfore de tragiske Skuespillere komme stikkende med deres Brev, det kan jeg endda begribe; eftersom de, som Skuespillere, ikke kunne tale i deres egen Character. Epigrammer derimod trænge ikke til en Curio; de have deres egen Tunge, og den er skjærende nok. De kunne jo skrive Golt Breve til, paa hvad Pagina dem lyster. Behag altsaa, ikke at gjøre dumme Streger, og ikke at indføre en latterlig Character i en gravitetif Foga. Du maa desuden betænke, at du med din lille Færse neppe kan staae dig mod Karlen med det store Garn, som du Ietteligen kan faae over Hovedet. Jeg selv vil i det Mindste være een af de Første, som vil gjøre Ophævelser derover." I Sandhed, Decianus! Jeg troer, at du har Ret. Men dersom du nu ovenijobet vidste, hvilket Brev, ja hvilket langt Brev, du skulde været hjemsogt med! Skce da din Villie! og dig takke nu Enhver, som faaer denne Bog ihænde, at han, uden at være ganske udmattet, kan gaae over til at læse Pagina eet.

I. Til Bogen.

Af Epigrammer trehundred maaskee du kunde vel taale;
 Dog, hvo taalte saa dig, Bog! eller læste dig ud?
 Hør nu, hvad Nytte der er ved en Bog, som er liden og kort kun:
 Fremmest og just Nummer eet, spildes der mindre Papiir.
 5 Skriveren faaer (Nummer to) det Hele affrevet i een Stund,
 Uden at være geneert længe af Digterens Snak.
 Trede Nytte, min Bog! Om du læses for Andre i Selskab,
 Vil du, ifald du er slet, kjede lidt mindre, som kort:
 Naar han har blandet sit Glas, kan Gjesten begynde sin Læsning,
 10 Hvilken til Ende er bragt, førend Pokalen er fold.
 Troer du, min Bog! at jeg sikker dig nu ved saa mærkelig Korthed?
 Ach! for den læsende Hob vil du end synes for lang.

II. Til Domitianus.

Creta forlehned et kosteligt Navn, dog Africa større,
 Hiint Metellus erholdt, Scipio dette ved Kamp.
 Skjønnere gav dig Germaniens Land ved den tabende Nhinstrøm;
 Ja, som en Yngling endog Navnet, o Cæsar! du vandt.
 5 See! med sin Fader din Broder har deelt Idumæa's Erobring;
 Palmen, som Daceren gav, Cæsar! alene er din.

III. Til Sextus.

"Ikke du skylder en Hviid!" nei! Intet du skylder, o Sextus!
 Den jo alene har Gjæld, som at betale formaaer.

IV. Til Ammianus.

— — — v v — v — v — v

Ei! hvor kjærligt du kan din Moder klappe!
 Ei! hvor kjærligt din Moders Haand dig stryger!
 Broder kalder hun dig; du hende Søster.
 Siig, hvi have I Angst for Elskovstitler?
 5 Troer I, sligt er en Spøg? det er det ikke:
 Heller være I det, I visnok ere!

Nei! den Moder, som vil din Søster kaldes,
 Vil ei Moder, ei heller Søster være.

V. Til Decianus.

Sid jeg faae Skam, Dectan! hvis ikke jeg ønsker at være,
 Ikke om Dage blot, selve om Natten hos dig.
 Dog er der Noget, som skiller os ad — totusinde Passus,
 Multiplicered' med to, naar jeg skal atter gaae hjem.
 5 Tid er du ude; og, est du det ei, man nægter dig hjemme;
 Muligt Forretning du har, eller du pleier din Krop.
 Naar jeg kan træffe dig, gjerne jeg gaaer totusinde Passus;
 Men, for at træffe dig ei, fire — det bliver for langt.

VI. Til Severus.

— — — v v — v — v — v — v

Gaae, og beed mig igjen at skrive Bøger!
 Knap til Pagina tre du est jo kommen,
 Før du iler ihast til sidste Side,
 Mens til kjendeligt Gab din Mund sig dreier.
 5 Dog er Bogen den samme, som du graadigt
 Skrevst, diceret af mig, paa Pergamentet;
 Just den samme, du bar saa ømt i Barmen,
 Paa Theatret, og fast i hvert et Gilde;
 Just den samme, ja muligt endnu bedre.
 10 Ach, hvad gavne de mig, den var kun lille,
 Fast ei tykkere selv end Nullestokken,
 Naar af Dage du bruger tre til Læsning?
 Ei! du nyder din Glæde saare søvligt!
 Og, som Vandrer, du est jo tidligt trættet.
 15 Altsaa, naar du vil reise til Bovilla,
 Strax du beder maaskee ved Musatempet?
 Gaae, og beed mig igjen at skrive Bøger!

VII. Til Attalus.

Net du, Attalus! | er en Sag; er en pæn Declamator;

Danner Historier smukt, digter og nysfeligt Vers;
 Skriver en Mime saa fin, Epigrammer tillige, saa læfke,
 Est en Grammaticus sød, derhos en rar Astrolog:
 5 Det allerkjæreste synge du kan, og du danser saa deiligt;
 Spiller paa Lyra saa net; kaster med Bolden saa slinkt.
 Godt fuldfører du Intet af Alt, dog nysfeligt hver Ting:
 Hvad du vel egentlig est? kun en forførdelig Hås.

VIII. Til Læseren.

Skulde i Digtene her Adskilligt dig tykkes, o Læser!
 Enten utydeligt sagt, eller ei ægte Latin,
 Vide du, Feilen ei altid er min: Afskriveren humred,
 Medens han hastet for stærkt med sin Optælling af Vers.
 5 Troer du alligevel, Feilen er min, langt meer end den Andens,
 Ikke du har i dit Bryst mindste Medlidenheds Gran.
 "Digtene due dog ei." Nu vel! vil jeg nægte dig Sandhed?
 Intet de due, men viid, bedre du skriver dem ei.

IX. Om Navia.

Navia svared mig ei, da jeg skrev. Saa faaer jeg vel Intet:
 Dog, hvad jeg skrev, har hun læst — sikkerligt faaer jeg det dog.

X. Til Posthumus.

Ofte du byder mig Rys, men du rækker kun Hælten af Læben;
 Godt! men endogsaa af det kunde det Halve gaae bort,
 Ja vil du skjenke mig reent en stor og usigelig Glæde,
 Posthumus! gjemme du selv hele det Halve for dig!

XI. Til Rufus om Selius.

v — v — v — v — v — v —

Naar Selius du, Rufus! seer med rynket Bryn, 3
 Der silde gaaer i Duegangen op og ned;
 Naar mørke Træk antyde taust en vægtig Qval,
 Og sørgeligt hans Næsetip mod Jorden gaaer,
 5 Sit Haar forriver og sit Bryst med Haanden slaaer,

Try! du lystige Seiler i Sø! ved din Dige jeg beer dig:
Naadig du byde engang Seltus op til dit Bord!

XV. Til *Hermus*.

— — — v v — v — v — v

Aldrig drikker du Nogen til af Vægret:
Sligt er menneskesjærligt, ikke opblæst!

XVI. Til *Zoilus*.

Zoilus' syg? Det er Tæpperne kun, som forskaffe ham Sygdom;
Gavnede Tæpperne vel, dersom han ikke var syg?
End Madratsen fra Nil? End den, som er farvet i Siden?
Kunde han vise sin Stads, Næren, hvis ei han var syg?
5 Lad dine Læger kun gaae! bortsend Madaadnerne alle!
Dnsker du Helbred igjen, hent dig et Tæppe hos m. g.

XVII. Til *Ammianus*.

v — v — v — v — v — v —

Barberersken, som i Suburra boer foran
(Hvor Bøddelknægtens røde Vidst sit Stade har,
Og Skoboutiker stives tæt, paa Argilet),
Hun rager ei, endskjøndt hun er Barbererske.
5 "Hun rager ei? hvad gjør hun da?" Hun flaaer, min Ven!

XVIII. Til *Marimus*.

Maaltid jeg angler hos dig; det er Skam — dog jeg angler om
Maaltid;

Du om en Andens igjen: lige vi ere da nu.
Marle besøger jeg dig, for at hilse; man svarer, du nyligt
Selv for at hilse gif ud: lige vi ere da nu.
5 Følge jeg monne med dig, og spadser foran Hr. Patronen;
Du er en Andens Lakai: lige vi ere da nu.
Smerteligt er det, at være en Dreng; dog hvorfor en Drengs Dreng?
Den bør ei have Patron, som vil agere Patron.

Da er hans Sorg ei for en Broder eller Ven;
 Hans Søner leve — gid de længe leve maae! —
 Alt staaer sig godt, hans Menbler og hans Træl og Viv;
 Forpagteren, Forvalteren har Intet snydt.
 10 "Hvad er der da?" Han er idag ei bedt til Gjest.

XII. Til Posthumus.

Siig mig en Grund, at bestandig dit Kys fan' b' af Myrtha,
 Og at din Nænde har ei Lugten alene af dig?
 Posthumus! just at du lugter saa godt, det gjør mig lidt tvivlsom;
 Altid at lugte saa godt, viser, man lugter ei godt.

XIII. Til Sextus.

— — — v v — v — v — v

"Advokaten Salat — Gebühr til Retten."
 Sextus! heller betal din Gjeld til Manden.

XIV. Til Paulinus om Selius.

Intet han levner, som ikke-forsøgt, eller uden at prøves,
 Dersom han mærker, han ei bydes til Selskab idag.
 Hen til Europe han løber, og roser, Paulinus! den skønne
 Fod, som han uden Maneer ligner med selve Achills.
 5 Dersom Europe nu gavner ham ei, han iler til Cepta,
 Muligt Philyrides gier eller Esonides lidt.
 Skuffes han ogsaa i det, til det Memphiske Tempel han stiler,
 Og, du bedrøvede Ko! sætter sig ned paa din Bænk.
 Næst til Palaiet han gaaer, som svæver paa hundrede Søiler,
 10 Til den Pompejiske Skjænk og til den dobbelte Lund.
 Brager ei Badene selv hos Fortunatus og Faustus,
 Lupi Bade med Træk, Gryllus' Bade med Mulm.
 Atter og atter og atter igjen han besøger de Thermer.
 Naar han nu prøvede Alt, uden at Guder ham hjælp,
 15 Søger han atter den Dyrbomslund ved den lune Europe,
 Om i den sildige Døel muligens vandrer en Ven.

XIX. Til Zoilus.

Vener du virkelig, Mand! at et Maaltid kan gjøre mig salig?
 Salig — at spise lidt Mad! Salig, at spise hos dig!
 Den bør sidde tilbords, som en Gjest, paa Aricia's Høie,
 Hvilken ved Zoili Bord finder sig salig og glad.

XX. Om Paulus.

Paulus har kjøbt mine Vers, og fortæller, de ere hans egne:
 Hvad dine Penge har kjøbt, kalder du billigen dit.

XXI. Til Posthumus.

Kysse du hyder til Een; til en Anden du rækker kun Haanden;
 Siger: vælg hvad du vil? giv mig saa heller din Haand.

XXII. Om den Samme.

Phoebus og Muser! I Søstere ni! hvad rage vel I mig?
 Sanggudinden af Skjemt skader sin egen Doct.
 Posthumus pleiede før kun at række det Halve af Munden;
 Ach! nu har han begyndt, selv at tilbyde den heelt.

XXIII. Om den Samme.

— — — v v — v — v — v — v

Nei! jeg siger det ei, om end I spørge,
 Hvem den Posthumus er i mine Digte.
 Nei! jeg siger det ei; hvad kan det nytte,
 At jeg lægger mig ud med slige Kysse,
 Som besidde den Kraft, at tage Gjengjeld?

XXIV. Til Candidus.

"Derfom af Skjebnen du muligen faaer en fordærvelig Netsfag,
 Strax jeg forandrer min Dragt, følger dig, bleg som et Liig:
 Byder din Skjebne, at ile du maa, domfældt, fra din Hjemstavn,
 Flux over Fjeld, over Sø jeg med den Flygtende gaer."
 Godt — nu est du jo riig; mon ogsaa vi dette skal dele?
 "Det er for meget." Nu vel! faaer jeg endogsaa blot lidt?

Ene det Onde du deler med mig; men vinker dig Guden
Med sine naadige Blik, Lykke n beholder du selv!

XXV. Til Galla.

Albrig du giver en Hviid; men, beder jeg, lover du altid;
Dynder du stedsse dit Ord, beder jeg, sig du Nei!

XXVI. Til Bithynicus.

Nævia aander saa sørgeligt tungt, og hun hoster saa piinligt,
Ja, naar hun kaster sit Spyt, flyder ad Barmen det ned;
Alt, Bithynicus! drømmer du glad, at du Spillet har vundet;
Nei! hun smigrer dig kun; Nævia dør ei saa let.

XXVII. Om Selius.

Mærke du lægge til Selii Roes, naar han angler om Maaltid,
Enten du fører en Sag, eller du læser et Digt.
"Giint! brilliant! charmant! fordsamt, hvor er det dog deiligt!"
"Nu er det nok; thi jeg seer, Bordet er dækket; nu tie!"

XXIX. Til Rufus.

Skuer du Herren, der strækker sig hist paa de forreste Bænke?
Straalende funkler jo hid sardonyscheret hans Haand.
Tyriens Farve uddruffet saatidt hans Kappe tilbunds har,
Togaen, hvilken han bær, ligner den faldende Sne.
5 Hele Marcelli Boutik fremdufter af Haarenes Krøller;
Armen sig viser saa blank, Haarene pilledes af.
Spændet paa Skoen i Halvmaaneform er ei samme, som Gaarsdags;
Saffianslæder saa guult skjuler sømfindtlige Fod.
Plastere mange, som Stjerner i Sky, over Vandet er' klistred'.
10 Kjender du ikke vor Mand? Skil ham ved Plastrer og læs!

XXX. Til Cajus.

Tyvetusind Sestertier nys jeg bad som et Laan mig,
Sagen var ikke saa stor, selv om han skjenked mig dem.
Manden, jeg bad, var jo riig, og tillige en gammel Betjendter,
Dumme hans mægtige Skat neppe hans Kasse formaer.

5 "Før en Proces!" var hans Ord, "for vorder du ogsaa en Rigmand."
 Cajus! o spar dine Raad — hellere giv, hvad jeg bad.

XXXII. Til Ponticus.

Balbus og jeg har Proces, men Balbus du nødig vil støde;
 Ogsaa jeg har med Lucin — atter en stor Matador.
 Patrobas ofte beskæder min Jord, da hans Mark er ved Siden;
 Keiserens Slave han var, altsaa du haver ei Mod.
 5 Af mine Karle er een i Laronia's Bold, som hun nægter;
 "Enke — bedaget og riig, samt uden Børn," er dit Svar.
 Troe mig, det klæder et godt, hos en Ven, som er Slave, at trække;
 Den, som vil herske hos mig, skaffe sig Friheden selv.

XXXIV. Til Galla.

Ham, som du kjøbte for hele din Arv, ham jaffer du frækt med,
 Medens at Sønerne tre, Galla! fortæres af Sult.
 Kan du indrømme saa meget endnu til din skinnede Kjønndrivt,
 Som er for gammel endog for en tilladelig Lyst.
 5 Sid du rundeligt leve da maa med Philéros, din Elskling,
 Moder, som maale dig kan selv med Medea i Last!

XXXVI. Til Pannicus.

Ei, at du kruser dit Haar, ei heller forpjuster det, vil jeg;
 Skiden ei være din Huud, heller ei glindsende hviid.
 Ei Smaaherrernes Skjæg, men ei heller et Skjæg, som en Cynder,
 Ikke for meget af Mand, ikke for lidet deraf.
 5 Bisnok har du et Been og et Bryst, som er laaddent af stridt Haar;
 Dog er din Tanke og Sid, Pannicus, pillet og glat.

XXXVII. Til Cæcilianus.

— — — v v — v — v — v — v

Hvad paa Vordet du seer, du skraber sammen:
 Her et Yver af Sviin, hist Griseshylte,
 Saa en Snæppe, saa stor, som To fik nok af,
 Hele Vedden, og fast den halve Mulde,

- 5 Mellemstykket af Kalen, Hønselaaret,
 Derhos Duen, der svømmed hist i Sauten.
 Ind i varmen Salvet nu søbes Alt, og
 Slaven faaer det, at bringe til din Volig.
 Vi — skjøndt Budne — har Intet meer for Tanden.
 10 Skam dig altsaa, og bring paany os Maden:
 Ei det var til I morgen jeg har bedt dig.

XXXVIII. Til Linus.

Oste du spørger mig om, hvad min Gaard i Momentum mig giver?
 Linus! den giver mig eet — det, at jeg slipper for dig.

XXXIX. Den passende Foræring.

Kostbare Stoffer, nu gule, nu blaae, til din Dame du sender;
 Beed du en pænselig Skjænk? Send hende Toga'en, Ven!

XL. Til Tongilius.

Stakkels Tongilius plages jo hardt af en Andendagsfeber;
 Fabel! jeg kjender min Mand — Karlen har Hunger og Tørst.
 Det er kun Ligt for at lokke i Garn den spækkede Kramsflugt;
 Blot efter Karper og Torsf angler han nu med sin Krog.
 5 Cæuber:Viin maa man sie, samt Most fra Opimii Karstal,
 Og udi liden Vocal skjenke Galernerer mørk.
 Lægerne alle ham give det Raad, udi Madning at styrkes;
 Daare! hans Feber er Tant; ene hans Gane er syg.

XLI. Til Maximina.

— — — v v — v — v — v

"Følg mit Raad, min Vige! og lee bestandigt!"
 Har, jeg troer, en Peligniff Digter sjunget;
 Dog han sagde det ei til alle Viger.
 Sæt, han havde det sagt til alle Viger,
 5 Var det ikke til dig, som ei er Vige,
 Af hvis Tænder der er kun tre tilbage,
 Derhos sorte som Beeg og graae som Durbom.
 Vil du altsaa paa mig og Speilet bygge,

- Skye saa meget at lee, som Priscus, pyntet,
 10 Skyer en Haand, eller Spântus et Windpust;
 Som, opsminket med Kridt, Fabulla Regnen,
 Eller, gnedten med Rødt, Sabella Solen.
 Tag dog paa dig et ret alvorligt Ansigt,
 Just som Priami Biv, som Hectors Huustro.
 15 Skye Philistion selv, med samt hans Wimer,
 Ja hvert Gilde, hvor Alt gaaer luunt og lystigt,
 Kort Enhver, som ved sin og munter Skjenkten
 Skiller Læberne ad i synlig Latter.
 Sæt dig hellere nær en sorgfuld Moder,
 20 Een, som savner en Mand og elsket Broder;
 Kort du holde dig kun til Melpomene!
 Utsaa, om du vil lyde mig, som Digter:
 "Græd, min Dige! o græd, ja græd bestandigt!"

XLIII. Til Candidus.

- "Fælleds blandt Venner er Alt," saa lyder, o Candidus! altid
 Hvad du med pralende Røst melder ved Dag og ved Nat.
 Togaen slynges om dig, som ved Floden Galefus er bleget,
 Eller som Parma har sendt, dengang du sondred din Hjord:
 5 Mig bedækker en Dragt, som fik Stød af den rasende Kamptyr;
 Forreste Duffe endog vilde den vrage, som sin.
 Cadmus' Nige tilfikkede dig Ugenoriske Kapper:
 Ikke for Skillingen tre kjøbes min deilige Dragt.
 Worde af Libyens Træ du sætter paa Indiens Filsbeen:
 10 Mit, som er ene af Væg, støtter af Potter et Skaar.
 Mægtige Karper bedække dit Fad, som er ziret med Guldstads:
 Krebsene ligge hos mig, røde som Fadene selv.
 Slaver du eier i Hob; Ganymedes de ligne i Skjønhed:
 Hvor Ganymedes du har, hjælper mig ene min Haand.
 15 Intet en gammel og redelig Ven af saa meget du skjenker,
 Intet du giver, og dog siger du: *κοῦρά φιλῶν.*

XLIV. Til Sertus.

— — — v v — v — v — v

Har jeg kjøbt mig en Træl, en presjet Toga,
 Samt en trende Pund Sølv, ja muligt fire,
 Strax vor Sertus, den gamle Rentenerer,
 (Ham J kjende jo nok, min Ungdomsbroder)
 5 Stædes saare i Frygt, at jeg vil laane.
 Tyft han mumler (dog saa, at jeg det hører):
 "Ach! nu skylder jeg Quintus der syvtusind —
 "Phoebus fire, men tretten til Philetus —
 "Ach! men Kassen er tom for hver en Penning."
 10 Jo, min Ungdomsbroder er snu og gammel.
 Tungt er, Sertus! et Nei, saasnart du bedes,
 Mere tungt dog et Nei, naar e i du bedes.

XLVI. Til Nævolus.

Ligesom Hybla er smuk ved de brogede, farvede Blomster,
 Medens Sicaniens Di plyndrer den stakkede Vaar,
 Saa dine Togaer finne ihob, pænt lagte i Presse,
 Saa udi Kisten er gjemt mangen fortrinlig Habit.
 5 Blot dine hvide var nok til at klæde den samtlige Tribus,
 Hvilke Appuliens Land nærer paa mere end een Hjord.
 Holig dog skuer du mig i den korte og lustige Kappe,
 (Skam dig!) og skjændt du er tryg, frygter for Kulden du selv.
 Var det, du Arme! saa stort, at liste et usfelt Par Kapper
 10 (Nægt det, Nævolus, ei!) ikke fra dig, men fra — Møl.

XLVIII. Til Rufus.

— — — v v — v — v — v

Vade, rigelig Wiin, samt derhos Kjødmad,
 Bræt med Brikker til Spil, en brav Barberer,
 Næst et Bibliothek, ei stort, men udvalgt,
 Een Ben, ikke for raa, til Selskabsbroder,
 5 Sligt forskaffe du mig, selv i Vitontum,
 Og beholde du maa din Neros-Therme.

LIII. Til Maximus.

Fri du ønsker at vorde? Du lyver: det ønsker du ikke;
 Men, om du ønskede det, skeer det paa denne Maaneer.
 Fri du vorder, min Ven! naar du spiser ei ude til Middag,
 Naar den Bejentiske Wiin stiller alene din Tørst.
 5 Naar du kan lee ad et Tassel paa Guld hos en uselig Cinna,
 Og med en Toga, som min, finder dig glad og tilfreds.
 Eier du saadan en Kraft, har dit Hjerte saa mægtig en Styrke:
 Da vil du leve saa fri, selv som den Parthiske Drot.

LV. Til Sextus.

— — — — —

Sextus! æres du vil; jeg vilde elske.
 Væll din Billie skeer! du skalst faae Verre;
 Men jeg elsker ei der, hvor jeg maa bukke.

LVII. Den formeentlige Rigmand.

— — — — —

Den Mand, I see med fornemt Trin at vandre om,
 Som skærer midt ad Pladsen i sin Amethyist,
 Som ei i Kapper stikkes af min Publius,
 Ja ei af Codrus, Alpha mellem Rappemænd,
 5 Ledsaaget af en kvællet Flok af Togasfolk,
 Hvis Bærestoel, med Dækfel og med Rem, er ny,
 Har nylig sat hos Claudius en Ring i Pant
 For otte Skilling, til at faae — lidt Middagsmad.

LVIII. Til Zoilus.

Klædt i din Toga, saa fin, du smiler ad min, som er lustlidt;
 Lustlidt er den jo vel, Zoilus! men dog betalt.

LIX. Domitians lille Spisefal.

"Gran" er mit Navn. Du seer hvad jeg er, et Gemak til at spise,
 Lidet, dog skues fra mig hist den Cæsariske Grav.
 Sæt dig da ned — hent Wiin — pluk Roser og salu dig med Nardus!
 Guden i egen Person byder, at mindes vor Død.

LXIII. Til Milichus.

Ikke du eiede meer end de hundretusind' Søsterzer,
 Hvilke, paa Slavernes Torv, skaffed dig Leda tilkjøbs.
 Milichus! ødselt det er, til saa kostbare Priser at elske;
 "Ei! jeg elsker jo ei!" altsaa end ødslere, Ven!

LXIV. Til Taurus.

Stundom bestemmer du dig til en Taler, og snart til en Rhetor;
 Men hvad du virkelig vil, aldrig beslutte du kan.
 Priami Alder du snarligen naaer, samt Nestors og Peleus',
 Selv om du havde begyndt, var det paa Tide at gaae.
 5 Altsaa begynd; thi alene i Nar tre Rhetorer døde,
 Dersom du ellers har Mod, dersom du ellers har Klygt.
 Lider Catheder du ei — i Processer Alt bruser paa Forum,
 Marthas blomstrede selv her som en stor Advocat.
 Altsaa affed, uden Dist! hvor længe skal ene vi haabe?
 10 Tvioler du om, hvad du est, Intet du bliver tilsidst.

LXV. Til Salejanus.

v — v — v — v — v — v —

Hvi seer jeg dig saa kummerfuld, min Salejan?
 "Ach! jeg har Grund; min Kone jeg idag begrov."
 O hvilket Stød af Skjebnen, Ven! o hvilken Nød!
 Hun — Secundilla — er da død, den rige Dyd,
 5 Som bragte dig en Million i Brudeskjenk!
 Jeg gjerne saae, det ei var hændt dig, Salejan!

LXVI. Til Lalage.

Ikke en eneste Ting i din zierligen flettede Haarrad
 Gleed, da den ikke var fast hæftet med sikrende Naal.
 Strax paa Speilet du hevne de slygt, ubi hvilket du saae det,
 Og, med forstyrrede Haar, Ternen sank ned for dit Slag.
 5 Hold dog nu, Lalage! op, de usalige Haar at frisere,
 Aldrig et Hoved saa vildt røre en pigelig Haand!

Kun Salamandere krybe deri! Nagkniven det blotte,
Saa at dit Billede bliver ligesaa bart som dit Speil.

LXVII. Til Posthumus.

Hurtigt, paa hvilket et Sted du møder mig, raaber du altid,
Selv før du Andet har sagt: "Eia! hvor gaaer det, min Ven?"
Om du end møder mig tiende Gang i en eneste Time,
Lyder det Samme igjen. Du er nok altid i Gang.

LXVIII. Til Olus.

— — — v v — v — v — v

Nu jeg hilser dig blot med simpelt Olus,
Ejændt jeg kaldte dig før: "min Prinds — min Herre!"
Dog ei tolke du Sligt som indbildssk Stolthed!
Kjøbt min Frihed jeg har med al min Belsærd.
Den alene, min Ven! bør have Herre,
Som ei haver sig selv, og dog vil attraae
Alt, hvad ene en Herre har i Eie.
Olus! dersom du kanst en Træl undvære,
Ogsaa Herren du kanst undvære, Olus!

LXIX. Til Classicus.

"Nødigen spiser jeg ude", saa siger du, Classicus! altid;
Men om det ikke er Løgn, Classicus! gid jeg saae Skam.
Ogsaa Apicius var jo saa glad, naar han gif til et Maaltid;
Spiste han hjemme engang, var han i daarligt Humeur.
Vel! naar du nødigen gaaer, hvorfor vil du, Classicus! gaae da?
"Man er jo nødt:" ja vist! Selius ogsaa er nødt.
Tys! til et kosteligt Lag dig, Classicus! Melior byder —
Hvor er nu Talen om Evang? Est du en Mand, saa sig Mei.

LXXI. Til Cæcilianus.

Mere oprigtig, end du, der gives vel Jngen, det troer jeg.
Læser du stundom et Par Disticha, digted' af mig,
Hurtigt du ramser af Marsus et Digt, eller et af Catull op,

Medens du rækker mig det, ret som et ringere Digt.

5 "Mon for at ynde mit eget ved Sammenligning?" Jeg troer det;
Cæcilianus, o læs heller et Digt af dig selv!

LXXV. Om Løven.

Løven, som pleiede før at lide, man slog med en Vidst ham,
Taalte med Loggren endog Haanden, man stak i hans Mund,

Pludselig glemte sin Fred, tog igjen til sin forrige Bildskab,
Ejendt den var sikkert for stor, selv paa det Libyske Bjerg.

5 Fødte af simple Folk, to Børn, i den tidlige Alder,
Hvilke den blodige Jord fristted med Hafferne op,
Det ubeskriveligt vild den greb med de rædsomme Tænder;
Aldrig Arena har seet et saa forfærdeligt Syn.

Naabe man kunde i Sky: "Du grusomme, troløse Nøver!

10 Vor Ulvinde dig kan Kjærlighed lære mod Børn."

LXXVI. Om Marius.

Fem Pund Sølv ved sin Død dig Marius loved, som Arving,
Hannem jo Intet du gavst, derfor han gav dig kun Ord.

LXXVII. Til Cosconius.

Du, som bestandigen troer, at jeg gjør Epigrammer for lange,
Ja til at smøre en Bogn varst du en kostelig Karl.

Ei! paa den samme Maneer kan du troe, at Colossen for lang er,
Eller at Brutus's Træl er vel et Stykke for kort.

5 Lær da, hvad ikke du veedst, hos den dannede Pædo og Marsus
Tager blot eet Epigram ofte af Siderne to.

Det er ei langt, fra hvilket man ei kan tage det Mindste;
Ene, Cosconius! du gjør Epigrammet for langt.

LXXVIII. Til Cæcilianus.

"Hvor skal jeg gjemme min Fisk," du spørger, "i Sommerens Tide?"
Der, hvor du varmer dit Bad, lægge du Fisken, min Ven!

LXXIX. Til Tassica.

Stedse du beer mig tilbords, naar du veed, at en Anden har bedt mig;
Blid (om du bliver ei vreed): hjemme jeg spiser idag.

LXXX. Om Sannius.

Medens for Kjenden han løb, haver Sannius skilt sig ved Livet:
 Altsaa, for ikke at døe, døde han; Manden var gal.

LXXXII. Til Ponticus.

Siig mig, hvad nytted det vel, at du stiller din Slave ved Tungen?
 Et aden fortæller jo høit det, som han tier nu med.

LXXXV. Til en Ven.

Seer du? en Flaske med optøet Snee, omflettet af Qviste,
 Sendes dig her som en Skjænk paa Saturnalernes Dag.
 At jeg en Sommerpresent dig sender i Vinterens Dage,
 Støder dig dette, saa str af mig med en Sommerhabit.

LXXXVII. Til Sextus.

Dellige Diger, fortæller du tidt, har forelsket sig i dig;
 Snak! thi du har et Gesigt, bleegt, som det svømmed i Vand.

LXXXVIII. Til Mamercus.

Jntet du læser os op, men du ønsker dog Digter at kaldes.
 Vær, hvad du ønsker dig, Ven! bare du læser ei op.

XC. Til Quinctilianus.

Quinctilianus, en Styrever saa klog af den luftige Ungdom,
 Mellem Togati i Rom, Quinctilianus, en Ziir!
 At, om end fattig, jeg nyder mit Liv og har Hast med at leve,
 Dette undskyldte du maa: Saa med at leve har travlt.
 5 Hiin opsætter det jo, som vil øge sin fædrene Rigdom,
 Eller med Ahnernes Hob kniber sit Atrium ind.
 Mig en Camin og et Loft, som frygter ei Døgen, den sorte,
 Fryder, en rindende Væk, og, som det voxer, lidt Grønt,
 Medens min Slave er mæt, og min Kone kun ikke for sprænglærd,
 10 Dagen er uden Proces, Matten har styrkende No.

XCI. Til Domitianus.

Du, som er Statens Pilår, du Jorderigs Hæder, o Cæsar!
 Over hvis Frelse man seer Gudernes skjæmmende Haand,

Derfom, naar mangen en Gang gjennem Bogen dit Die er løbet,
 Digtet, du læste, befad Evne, at standse dit Blik,
 5 Und mig, at dette maa synes at fæe, som Naturen mig nægted,
 At som en Fader til tre Søner erkjendes jeg maa.
 Dette mig være en Trøst, derfom Digtene ikke behaged,
 Dette mig være en Løn, hvis de behagede dig.

XCII. Til hans Kone.

— — — v v — v — v — v

Naag som Fader til tre end e Børn jeg søgte,
 Og, som Lønne for det, jeg digted, fik jeg
 Sligt af hannem, som kan. Farvel da, Kone!
 Ei bør Keiserens Skjenk gaae plat tilgrunde.

XCIII. Til Regulus.

Hvor er den første, du siger, naar denne er Bøgernes anden?
 Hiin er beskednere, Ven! er jeg vel Skylden deri?
 Dog, om du ønsker maaskee, o Regulus! denne staaer forrest,
 Blot af den dobbelte Streg stryge den ene du bort.

A n m æ r k n i n g e r .

Efter som man i enhver Udgave af Martial finder præfigeret en Samling af Smaadigte, som kaldes liber de spectaculis, er det min Pligt, at anføre Grundene, hvorfor jeg uden videre gaaer over til selve Epigrammerne. Den vigtigste vilde da være den, at bemeldte spectaculorum liber i meget gode Codices ikke findes forbunden med Epigrammerne, og at man altsaa allerede i ældre Dage har betvivlet dens Ægthed. Ogsaa de bedre af Martials Fortolkere, Ripsius, Scriber, Nitzgers o. N. have havt samme Anskuelse deraf, ligesom ogsaa enkelte indvortes Criterier (Omtale f. Ex. af Ting, som ere yngre end Martials Tid) vidne om Ægthed. Overhovedet maatte det gaae Martial, som flere Aldtidsdigtere, at adskilligt blev ham, som Mester i Faget, tilskrevet, uden at han var Auctor dertil, og Burmannus (Antholog. II. 237) bemærker derfor rigtigt, at de gamle Glossographer, naar de ikke kjendte Forfatteren til et Epigram, flux lode det løbe under Martials Navn. Forresten har man anvendt det sædvanlige Capitel af Critikens almindelige Noth- und Hülfswörterlein paa denne spectaculorum liber, i det NoGLE have sagt, at Bogen var af Martial, men digtet i hans grønne Ungdom, hvorfor Epigrammerne i den falde noget sure: Andre, at han i dette lidet Bærl har villet samle en Lommebog for Skuespilnydere, og en Haandbog for dem, som besøgte arena. At gaae pølse Liggergang behøvede Digteren Martial ikke, og allensals havde han vel da indlemmet sine egne, i de følgende Bøger adspalttede, Skuespil-Epigrammer. Da det imidlertid paa vor Tid vil blive vanskeligt at afgjøre, hvor stor, eller hvor liden Andeel Martial har i Amphitheatrica, vil liber de spectaculis ogsaa her finde sin Plads, men paa et pænseligere Sted, end som Indledning, nemlig bag efter Apophoreta.

Epistlen til Cæsaren. De se hene senserit o: føler, at han ikke behøver at pipe, forbi han ikke blev rammet. Vilius constet o: jeg vil ikke kjøbe min digteriske Reputations paa Andres Bekostning. Novissimum forklarer Mader, paa en mig ubegribelig Maade, som

stupidissimum, hvorfor han da med Rette faaer af Ramirez det Skudsmaalt: stupide meherele. Jeg fatter imidlertid slet ikke Spanierens Forklaring, men troer dog, paa min egen Wei at have mødt Digteren. Dist og sandt er det, at Ramirez aldeles misforstaaer epigrammata mea scribat, naar han forklarer det, som om Digteren frabad sig, at Nogen maatte skrive de virkelige Navne under de pseudonyme. Jeg veed ikke engang, hvorfra Nogen, uden allensats Digteren selv, Epigrammernes Fader, kunde med Sikkerhed gjøre det. Nei! Digterens Mening er denne: "Ingen maa ved en ondskabsfuld Fortolkningsmaade give mine Epigrammer et Indhold og en Retning, som jeg selv aldrig har villet give dem;" og saadan en Formaning kunde de fleste af Aldtidens Skribenter haavt gode Grunde til at anbringe, især naar de havde kjendt vor Tids Forklaringer af deres Tanker. Titulus er naturligviis ikke de specielle Lemmata, eller Indskrifter over de enkelte Epigrammer, som Raader mener; thi saa kunde bemeldte Cato severus endda faae Uergreife nok; men det er Bogens almindelige Titel. *Floralia*, som holdtes den 28de April (IV. Cal. Maj.), var en meget overgiven Fest til Flora, forbunden med Skuespil, hvor Folket ofte fandt paa, at Hætarerne skulde klæde sig nøgne af. Den Anekdote, hvorpaa Epigrammet bygger, findes hos Valerius Maximus (II. 10. 8) og hos Seneca i det 97de Brev. Desuden skal Cato, med sin sædvanlige Iver for Sædelighedens Overholdelse, have skrevet en heel Opsats imod *Floralia*, som han indleverede til Myrigheden, for at faae dem afskaffede. Om Festen selv handle Dvid (Fasti IV, 947), Plinius (histor. natur. XVIII. 29) og Justinus (XLIII. cap. 4.). Særligt er Digterens Mening, at det udbortes Skin af Sædelighed kan ofte drives til Affectation (*ambitiosa tristitia*).

II. 1. Den Skik at pege paa Folk med Fingre, saavel i en god som i en ond Hensigt, var meget gjængse hos de Gamle. Af bestemte Steder (Juvenal. X, 52. Martial. II. 28. VI. 70) kan man dog virkelig see, at Romerne gjorde den Forskjel, at de til Roes pegede med Pegefingeren, til Daddel og Haan med den mellemste (*digitus medius*). Tanken er isærligt Horazes (Od. III. xxiv. 31) *virtutem incolumem odimus, sublatam ex oculis quarimus invidi*; eller, som Dvid udtrykker den, i sidste Elegie af *Tristiums* sidste Bog:

Medens vi leve, har Kvind saa travlt; naar vi døe, er hun rolig;

Da først nyder Enhver Vren, han haver fortjent.

III. 3. Smaa-bøger i Romnesformat, saaledes, som de her omtales, heed *εγγεγιδία*, *manualia*, *pugillares*; derimod vare *scrinia* (af *scerno*) *capsæ*, *repositoria*, *Reoler*.

7. De rige Romere havde gjerne nogle mere dannede Slaver i deres familia, som de enten selv opbrugte fra vernæ dertil, eller som de kjøbte sig. Saadanne vare Cicero's Tiro, Augusti Hyginus. Hvad disse her omtalte Mand angaaer, da kjende Fortolkerne, om de end give sig Mine deraf, Intet til dem. Domitius drømmer jo aabenbart, naar han snakker om Keiser Dthos Sekretair Secundus, og Ramirez ikke mindre, naar han gjør Boghandler Secundus til den Critiker Secundus, som nævnes i V. 80. Men hellere ville Fortolkerne sammenblande Navne og gjøre de forskjelligste Væsner til een Person, end tilstaae, som dog er saare naturligt, at vi Intet vide om Boghandler Secundus og hans lærde Principal; og dog bygger Scriverius hele Emendationer derpaa og retter os Texten til Secundi; hvilket Gronov endog synes at bifalthe.

8. Fredens Tempel, eet af de skjønneste i Byen, var bygget af Vespasian, 300 Fod langt og 200 Fod bredt i en Art af Kirkant. Forum Palladium (saakaldt efter et Pallas-Tempel), ogsaa transitorium forum, laa i Byens quarta regio.

iv. Argiletum — opkaldt enten a morte Argi, eller af argilla — var en Egn eller Gade i Rom, som gik fra vicus Tuscus til Marcelli Theater, hvor en Deel Boghandlere havde deres Stabe. Om Oprindelsen til Ordet see Virgil. Aeneid. VIII. 345. og Varro de ling. Latin. IV. 32.

5. ronchus (ρόγχος) Snorken, Rhympen med Næsen, Mishag. sophos οσοφως, εύγε, bene (Bravo).

8. Ligesom Romerne vare deres vigtigere Smaating i Fligen af deres Toga, saaledes var det et Tegns paa Haan at kaste Noget ud af Togaen. Denne Execution, som kaldtes παλμός, salissatio, sagatio, lignede vort "at lege Himmelspræt med Gen", og danner en vittig Antithese til Bogens honette Ambition, som gjerne vilde i Veiret. Tøvrigt beder jeg om Undskyldning for, at jeg har brugt "Himmelspræt," en reen Amphimacrus, som Dactyl; Feilen er Sprogets og ikke min. Om Himmelspræt handler Suetonius i andet Cap. af Dtho, som var meget stærk i at lade Folk saaledes voltigere, formodentlig for at efterligne Nero (ibid. cap. 26). Jeg kan iøvrigt ikke lægge Skjul paa den Bemærkning, jeg har gjort, at de Franske kalde Saabant herner, hvilket et aldeles græst, da Dorerne bruge βέρνεσθαι istedetfor πάλλειν. Dog absit invidia! jeg overlader gjerne den Slags etymologiske Sagt til vor gamle Landsmand Vertillus Aquilonius.

10. Jeg har her tilladt mig en Forandring i Texten, og læser Jusus istedetfor lusus. Dets indeholdes jo i lusus intet ondt, hvorefter

notare i Genforbelydning Kunde bruges (thi med dette forbindes jo fledest et hadlende Begreb, saasom i Ciceros Cato cap. 12: sed notandum putavi libidinem); deels faaer man ikke Spøgen ud ved Iustus. Martial forestiller sig jo som en dominus, der med sin arundo (Dilogie om stylus, Skriverpen, og Stok til at prygle Slaven med) corrigerer Digtets — Spøg? nei dets Feil (lapsus). Just denne velmeente Ape er det jo, som den fjære Boglille ikke kan fordrage, men "stunder fra Hjemmet ud i det Fjerne", hvor han tænker, at Alting maa være bedre.

V. 3. Det er bekjendt, at Solbaterne havde Lov til, under Triumphtogene, at harcellere i lidende Vers over Triumphatoren selv. Gallias Cæsar subegit, Nicomedes Cæsarem, kjende vi fra Suetonii Cæsar (cap. 49), og Popiscus (cap. 6) har levnet os et lignende Qvad fra Aurelians Triumphtog.

5. Thymele — maaſkee opkaldt efter θυμέλη, pulpitum, βῆμα, βωμός — var Mimen Latinus' Kone, og tillige en berømt Balletbandserinde (mima saltatrix).

8. Her finde vi Schillers herlige: "erst ist das Leben, heiter ist die Kunst."

vi. For at forstaae dette Epigram, maa man tænke sig, at en poeta male sedulus har givet til utide Keiseren sit flette Digt; og det er derfor Domitian, som indføres talende; og man trænger vel ikke til Ramirez's Klygt, som med talrige Steder beviser, at man i gamle Dage (det gjør man nok endnu) druknede eller brændte flette Digte, for at indsee, at Keiseren vil kaste Poetens Arbeide i Vand. At Ideen forresten er piquant, skal jeg ikke kunne sige.

vii. Nogle antage dette Digt for en blot lignelse, som Kunde smigre Keiseren; men jeg tænker, at det snarere har været et Menagerie-Kunststykke, idet man har afrettet disse Dyr til, paa et givet Tegn, at lade deres Bytte fare. Tanken i v. 6 er den: Du er størst; thi det er mere naturligt, at en Løve vil æde en Hare, end at en Drn vil fortære en Dreng.

viii. L. Nuntius Stella fra Padua — som man ogsaa kjenner fra Statii Lovtaler — var Forfatter til et tabt Digt: Columba, Efterligning af Catulls Passer. Verona var Catulls Fødested. tu o: hvem du ynder.

ix. Thrasea Patrus (Taciti Annal. XVI. 21—35. Sueton. Nero 37 og Domitian. cap. 10) lod sine Kater aabne, da Tyrannen Nero befalede det. Cato Uticensis' stoiske Selvmord er bekjendt nok. At lide Dødt med

Mod, mener han, er fjækkere end ved Selvmord, hvilket Stoikerne især rigt anstaae for tilladeligt, at unddrage sig det.

x. Et Drøspil med bellus. Dette betyder nemlig en ἀστειός, σύμμετρος, en fin, proportioneret, men lille og altsaa egentligen ikke smul Mand. Siden blev det en Petitmaitre, en cathedralis, glaber, en εὐτράπελος, μικρός τὰς γνώμας, Tabroder, som blot snakker efter Munden. Da du altsaa hverken kan være formosus eller magnus, bliver du kun det, som et Pigebarn vilde kalde nyselig. Martial forklarer og selv i tredje Bog Betydningen af en Saadan ved følgende maleriske Skildring:

Du er en nyselig Mand; sigt, Cotilus! sig jo Alle;
 Altsaa forklar mig engang, hvo er en nyselig Mand?
 Den er en nyselig Mand, som ordner de frække Bukler;
 Den, som af Balsom og Sligt bringer bestandigen Duft;
 Nyner en Vise fra Nil eller og Sabitanernes Dands,
 Som ubi verkende Form dreier sin pillede Arm;
 Som, gjennem Dagen saa lang, hendsæter ved Damernes Natbord,
 Og som bestandigen vims hvifler i Dret paa Folk;
 Sender Billetter paa kryds og paa tvers, og maa Svarene læse,
 Frygter, at Kappen kan let støde mod Naboens Arm;
 Kjender hvert Kjørestepar, samt hvem der er bedt ubi Selvfab,
 Veed ubi stigende Leed Hesten Hirpinus's Et.
 Gaa! hvad siger du, Ven? en Saadan man nyselig kalder?
 Net en fjedsommelig Ting er da en nyselig Mand.

xi. Gemellus hører til den Klasse af Mennesker, som man kaldte Urvejægere (hæredipetæ), som underfundigen anglede efter gamle, rige og børnløse Mænd og Koner. Jeg læser med Scribet i v. 4 tussis og ikke tussit.

xii. Nogle (Turneb. Adversar. XVIII, 30) tænke her paa lex sumptuaria eller Fannia om Udgifter i Maaltider, som bestemte 100 numismata sestertii til Festsdage, foruden til olus, sar og vinum; men kun 10 til Søgnedage. Men bedre er det at forstaae om den sportula, eller de Penge, som gaves af Keiserne — ligesom tilforn var Skik i Athenen — til at drikke op (ad sitim levandam) under Forestillingen. Sextilianus badtes altsaa, fordi 1) han bruger blot til Drik det, som tillige burde bruges til hellaria, edulia; 2) drikker saa meget; 3) drikker μέθυ, merum non dilutum, bar Wiin. Et forlige Namirez med Scriber, hvilken sidste er yderst opbragt over, at Namirez har kunnet beregne quinque numismata til 100 Quadranter, da de dog beløbe sig til 116,

vilde falde tungt, fjøndt Scriber, der lider af den yderst moderne philologiske Feil, at fjælde betydeligt ud, forbi der begaaes en ubetydelig Feil, burde have betænkt, at numisma ikke af Digteren bestemmes til en sestertius, og kan, naar det virkelig skal betyde en Sølvmynt, gjerne være en denarius eller victoriatius. Læsning (saml. Werke I. 230—33) gjør en besynderlig Ophævelse af, at han selv er den første, som har forstaaet Stedet rigtigt, idet han antager, at numisma er ingen virkelig Skillemynt, men en tessera, en Tetton, en Anviisning paa Drifkevare, gjeldende blot i Huset. Og hvad vindes saa derved? Intet. Læsning holder meget af at rebde Folks Ære, og deriblandt Sextiliani; men en Dranker, som han, brød sig ikke om at tigge Folk om virkelige Penge, og allensfals gjelbte disse børs jo der, som Valuta i Banken annamet.

xiii. Denne Regulus kaldes af Plinius (Epist. I. 5) nequissimus omnium hipedum, rex improborum; han plagede Ufkyldige, udsugete Enker og Faderløse, var gjerrig, fjøndt pralende med kostbare Landsfeber, men paa samme Tid en udmærket Væter (Musis dilectus i v. 3). Han var nær bleven knust af en omstyrrende Porticus; og Martials Armod kan neppe undskyldte hans Smiger for den lumpne Advocat. Tibur, en By i Latium, indviet til Hercules (Herculeum), laa 17 lapides fra Rom. C. Gracchus var nemlig den Første, som indførte den Skik, at sætte en lapis ved hvert 1000 Skidd, som kaldtes miliare, saaledes at hver lapis udgjorde 8 Stadier = 8 Gange 125 Pæsus.

xiv. Arria, gift med Cecina Pætus, som under Nero dømedes til Døden, stak sig selv ihjel, for at følge ham, og idet hun rakkede ham Dolken, sagde hun med Kjærlighed til ham, non dolet (Taciti Ann. XVI. 34. Plinii Epistol. III. 16).

xv. Utter et Menagerie-Kunststykke. Tanken af v. 6 er: "Forbi Dyret mærker, at Domitianus er en Gud."

xvi. 3. Efterat Kongerne vare fordrevne, indførte man til Chronologiske Bestemmelser de saakaldte fasti consulares, saaledes at for hver Consul ansattes eet Aar.

9. adserere brugtes om dem, som satte en Anden i Frihed, i det de adserant hoc med det Tillæg: hunc liberali causa manu adsero.

10. Latinerne ere nøbte til at bruge vivere baade om det almindelige Tilværen, og tillige om den glædeligere Leven (uncto, laute vivere). Dette behøve Grækerne ikke, og til Deviiis paa dette vil jeg anføre en Gravskrift, som Xiphilius har i Adrian, og som hedder: Σιμιλις μὲν ἐνταῦθα κεῖται, βίος μὲν ἔτη τόσσα, θάνατος δὲ ἔτη ἑπτὰ.

xviii. Tanken er enten den, som jeg har udtrykt i min Oversættelse, og svarer da omtrent til det danske: det kan en Wonde fra Amager gjøre; eller ogsaa Raders: res tanti est, quanti artifex \circ : Ugeren duer kun da, naar Landmanden (colonus) forstaaer at drive den \circ : jeg er en god Poet, men blev en slet Advocat.

xix. Lucca dables, fordi han har givet sine Gjester daarlige Wiin (Vaticanum, som han VI. 92 kalder ligefrem venenum); og at blande ussel Wiin med god, kalder han at myrde (jugulare) den sidste.

xxi. Boletus (Champignon) var noget af de fineste Lækkreier paa et romersk Taffel, og det er bekjendt, at Nero kaldte dem cibus deorum ($\theta\epsilon\omega\nu\ \beta\rho\omega\mu\alpha$). Spasen dreier sig om den historiske Omstændighed, at Claudius blev af sin Gemahlinde Agrippina dræbt ved en forgiftet Champignon (Sueton. Claud. c. 44). Tøvrigt klager saavel Martial som Juvenal hyppigen over, at Patronus spiste anden Mad, end de stakkels inviterede Clienter, hvorfor Juvenal ogsaa siger: solum poscimus, ut coenes civiliter.

xxii. Mucii Scævola's Daad i Krigen mod Porsenna er bekjendt fra Livius II. c. 12, Valer. Maxim. III. 3. 1 og Seneca's Epist. LXVI. Ideen er simpel nok, men misforstaaes dog ganske af Ramirez, hvorfor Sriver ogsaa læser ham hans Text.

xxiii. 6. Dacerne \circ : Indvaanerne i Siebenbürgen, Moldau og Wallachiet, mod hvilke D. gjorde tvende Feldttog, og, uagtet han just ikke kom med Vrede derfra, holdt han dog en Triumph over dem.

[xxiv. og xxv. Jeg vilde ønske, at jeg med den Spanier Ramirez de Prado kunde sige det Samme her, som han nyligen ved det xxvde udtraabte i en Fentykkelse, som burde sætte Inquisitionen paa Benene imod ham (1607): Odi superciliosos, qui Martialem obscoenum esse dicitant: dispeream, si quid in eo obscoenum offendi! Men desværre tør vi Protestanter ikke saaledes lukke Dinene i; ellers vilde jeg nødig have ubeladt disse to Epigrammer, især da det virkeligen synes at være gaaet Martial, som det gaaer med saa Mange i vore Dage, at de ere allervittigst, naar Talen er obscoen.]

xxvi. 3. Cecrops og Pandion staae som Repræsentanter for Attica og dens civiliserede Indvaanere. Præterire er et billedligt Udtryk, taget af Balgbagene, eftersom de, som havde de fleste Stemmer, kunde creari; de, som havde de fleste efter dem, kunde agitari, men de, som næsten ingen havde, maatte præteriri.

xxvii. Efter Roscius Dtho's Lov, som blev fornyet af Domitian, bleve 14 Bænke i Theatret ubelukkende indrømmede Ridderstanden. Til

Korffjel fra Senatorernes orchestra og Foltets cunei, bruges derfor subsellia istedetfor Ridderne. Andet Vers forklarer jeg paa en Maade, som afviger fra Rader og Scriver, og, som jeg tænker, mere er i Martials And, som en dristig Hyperbol: selv om du drak det bare Vand, burde du blive fuld, saa meget drikker du. v. 5. Ulykken er, at du ikke drikker usel Vandviin (Peligner og Tuscer), men den ægte Campaner. *Caletanisk* v: Spanff.

xxviii. I beruset Tilstand havde Martial inviteret Proculus næste Dag til Middag. Martial havde glemt det, og ærgrer sig nu over, at Proculus vilde bygge paa Udsagn i en saadan Tilstand. B. 7 indeholder et græsk, ogsaa af Lucian ofte brugt Ordspog: "En Gjest, som mindes hvert et Ord, jeg lider ei." Hvad quincunx angaaer, da erindre man sig, at amphora var et Maal for flydende Vare af en Fods Størrelse i enhver Dimension, og indeholdt 48 sextarii. En congius er $\frac{7}{8}$ amphora, eftersom 8 congii udgjorde en amphora. Sextarius er $\frac{1}{6}$ congius, og blev selv inddeelt i 12 cyathi, ligesom en as deeldes i 12 unciae, paa følgende Maade: 1) uncia 2) sextans 3) quadrans 4) triens 5) quincunx 6) semis 7) septunx 8) bes 9) dodrans 10) dextans 11) deunx 12) sextarius. Hvert var altsaa blevet druffet 50 cyathi.

xxxi. Et vittigt Ordspil med Ordet Clinicus, som betyder 1) den Syge selv; 2) Lægen, som sidder ved hans Seng; 3) den Liigbærer, paa hvis Skuldre den Døde ligger, naar han bæres til Graven.

[xxxii. Selv denne Slags Epigrammer, hvis Tal dog forresten er ringe, har jeg troet at burde forbigaae, eftersom deres Mening dog ikke kan fattes og forståes, med mindre man gaaer ganske ind i Tidtidens, og især en Deel af Keiserperiodens, slappe moralske Ansuelser. Martial beholder nok tilbage endda; og for at lære ham at kjende som en ægte Charactermaler, der ved et enkelt kraftigt Træk veed at give os et Begreb om Personen, og om den Tidstid, da slike vare Mange, behøve vi ikke at trække Dækket fra Udkast, der, just ved deres tilsyneladende *ἀφέλεια*, turde være de færligste.]

xxxiii. En sindrigh Fremstilling af den ubevidste Antipathie, som vi ofte føle mod et Menneske, uden at enten vi kunne forklare den, eller han har forskyldt den.

xxxvii. Sigter til Castor's og Pollux's bekjendte Vexel ihenseende til Liv og Død i de flikstende Dage. Om begge disse Venner handler Plinius udsærligt i Epistlernes] libr. VIII. 18. cfr. Martial. III. 20. IX. 52.

[Desværre gif paa dette Strog tre særdeles gode Epigrammer i Lyset (xxxv, xxxvi og xxxviii), hvoraf det første især er characteristisk for Martials, og, jeg tænker, enhver sunken Tidaalet. Det sidste Epigram vilde man paa Holbergs Tid — ibetmindste han selv — neppe undladt at oversætte. Tempora mutantur, et nos mutamur in illis.]

XL. Om denne stoiske Philosoph, Decianus, som ogsaa i gode Epigram, og ellers mange Steder, omtales med særdeles Noes, kunne Fortolkerne ingen Dplysning give. v. 6. 3: Som aldrig beder Guderne i Smug om det, som han vilde komme sig ved, om Noen hørte det.

XLI. Uagtet Bessing (l. c. 247—50) i utaalelig Widtløstighed, og efter en spydig Indledning, om hvad Commentatorerne i ikke have præsteret til Martial, med en mærkelig Velbehag udhæver sin Dydagelse, at Epigrammerne xli og xl bør hestesammen, for at forklare ista i xli, saa maa jeg dog tilskaae, at Conjecturen er aldeles mislykket, og det saa meget mere, som to Smaadigte, der isolerede ere smukke, blive ved denne Sammensmeltning spolerede. Som om ista var os dunkelt, eller som om dette Ord ikke var hyppigt nok hos de Gamle i en henpegende Maade (*δεικτικῶς*) om det, som ligger tydeligt enten for vort Nie eller for vor Tanke, altsaa her "de Digte, vi læse, 3: Martials!" At jeg for Meningens Skyld har taget mig en liden Frihed med Conjunctionen invidias, vil neppe Noen badle.

[XLII. Dette Epigram, som desværre er uoversætteligt, baade for medelst vetuli cinædi bucca, og især for medelst Hovedordspillet med Gaballus og caballus, er ellers at mærke, for medelst den klare Udvikling af Forskjellen mellem danned og lapsed (urbanitas — scurrilitas), hvilke Ords Betydning den Tids høiere (for ei at tale om den lavere) Pøbel fandt at være synonyme.]

XLIII. Porcia, Frihedshevernens Bruti Rone, Datter af den bjærve Cato Uticensis, slugte gloende Kul (calidum sane prandium, efter Raders iskolde Bittighed), da hun fik sin Mandes Død at vide, og man tog et Sværd bort, hvormed hun vilde dræbe sig (Valer. Maxim. III. 2. 15. og IV. 6. 5.).

XLIV. Digteren, som bades til Gjest paa et Bildsviin, har fundet dette for lidet til saa Mange, har ikke faaet synderligen af det, og har ikke antruffet de Bitterter, som ellers høre til denne Hovedret. — Den silbige Pære hængte man gjerne op, for saaledes at modnes.

7. Dplagt Melk, preslet i Form af en meta (Maalet paa Circus) eller af en Pyramide, sattes ogsaa paa Bordet. Melimela var en Art Sommeræbler, som hurtigen modnedes og vare meget saftige og søde.

14. Charidemus, uvisst om med Grund eller ikke, var bleven af Domitian kastet for Wildsviin.

XLV. Giv du mig to Gange Haresteeg, saa har du hevet dig, fordi jeg giver dig to Gange Hareepigrammer. Forresten digter han flige smaae Digte (som han siger i det Næste) kun for at spille en Smule Homer, der jo ogsaa bruger Gyldekalk, saasom det evige τὸν δ'ἀπαμειβόμενος (turde begge Epigrammerne derfor ikke være at forene til eet heelt?). Et lignende Epil med Homeriske Udtryk er at finde i det 5de Epigram, som dreier sig om det hyppige (Iliad. I. 465 & alibi) μίστυλλον τ'ἄρα τᾶλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν.

XLIX. Crambe repetita, quæ magistrōs occidere solet, siger Ramirez om diæse og lignende Hareepigrammer; men man erindre sig — og det burde især en Spanier — flige Dyrekampes Interesse, den Unbeel, som Keiserne selv toge i dem, og endelig lægge man Mærke til Digterens Virtuositet i at gjentage eet og samme Emne saatiid, og dog variere i Indklæbningen.

L. Vicinianus var en berømt Spanisk Digter, og altsaa Digterens Landsmand; just derfor bør man undskulde Digters Længde, da det bringer ham sit kjære Fædreland i Minde, og det indknebne Clientli i Rom.

3. Bilbilis laa paa et høit Fjeld (alta. X. 20), i hvis Nærhed var mons Caunus. Dog saaar man saa libet Resultat ud om alle diæse Spaniske Fjoder, Bjerge og Byer, at endog den indfødte Ramirez opgiver at undersøge dem. Dette bliver ogsaa klart, naar man seer de mangfoldige og høist afvigende Læsemaader i diæse Nomina propria.

31. Stoe med Maaner paa bare Senatorerne, for at antyde i Edelstene Bogstavet C, det oprindelige Tal for de af Romulus udkaarede Senatorer.

33. Til offentlige Dyrabere, som skæbnede Sagkyndige, udraabte Sagers Udfald, og overhovedet fortjente Navnet af frygtelige (ikke, som Wellmann misforstaaer det, haarige, "struppige"), valgtes gjerne stærke Eiburnere. Tøvrigt forstodes i B. 28 ved infantes sordidi Bønderdrenge, incomti, discincti vernulæ, saaledes som i IV. 66 turba rustica staaer i Modfætning til delicati servuli, Græculi.

40. Vicinius Sura var en berømt Advocat, og Vicinians Ven.

LIII. Man maa tænke sig, at Dialogien dreier sig om juridiske Termini technici. Bogen ansees som en Slave, som Martial (ved at udgive den) har givet fri. Da den nu af Tyven (plagiarius) Fidentinus blev bragt i Trældom (∴ udgivet som hans), opfordrer han Quinctianus til at kræve den fri (ἀφαιρείσθαι εἰς ἐλευθερίαν, asserere in liberta-

tem), i det han gaar i Caution (satsdare, prædem se dare), at Bogen (Slaven) er Martials. Han vil da befindes skyldig for dolus malus, og sælges som plagii reus.

LIV. 5. En Ringonist (frans) bardocucullus gjøre Nogle til en Art Munkehætte, som gik spids op, og derfor maatte bæses, i hvilken Anledning de forandre uncto til unco; men unctus, fittet, passer godt til den grove Kawai (crassi filii), modsat de fine (urbica, urbana) Tyrianthina (violpurpurne, Zov og Tyrus) og altsaa propre Klædningsstykker.

9. Den Attiske Fugl er naturligtvis Philomela, den Attiske Konge Pandions Datter. Læsemaaden offendit føler vist Enhver umulig kan være den rigtige. Efter som nogle Codices have affundit og offundit, turde ohtundit maaskee være rigtigst.

LVI. Fronto beklædte Consulatet trende Gange, hvoraf de tvende med Keiserne Nerva og Trajan (cfr. Juvenal. I. 12). Marmoret er som bekjendt meget koldt, og af dette bestod Gulvene i Atrium: deels var det Eaconiske Marmor spættet af sig selv, deels maledes det saaledes (Plin. hist. nat. XXXV. I. sammenlign. Virgil. Georgic. II. 461 og dennes Copie Statius i Thebaidens I. 144).

14. Jeg forklarer mig albus paa en egen Maade. Lipsius (Electo. I. c. 13) vil nemlig have det forstaaet som smuk, i Modsatning til Landmændenes soelvrændte Ansigter: Ramirez som hvidklædt, om de saakaldte anteambulones (Supplicanter), nivei, candidati, cretati. Jeg forklarer det derimod, som Doversættelsen ogsaa viser, som hvid, bleg (pallidus, luridus), guften af Sult (cfr. LX.) og af Sorg, hvilket godt passer til den arme Client.

LVII. En artig Spøg om en Romand (Vinhandler), som gemeenlig spægede sin Vin med Vand, men som i denne regnsfulde Sommer kunde undskyldes, fordi Naturen selv hjalp ham at blande Vand i Vinen.

IX. Jeg har habet mig meget godt (i det berømte Badested i Campanien, Baja), men spist grumme slet; thi de 100 Quadranter 3: 25 asses vilde kun lidt forslaae paa dette dyre Sted (deliciae). Sportulæ (af spartum, eller bedre af asporto) vare Kurve til Penge eller Mad. At denne saa mærkelige Skif i Aldtiden skulde skrive sig fra Cato Uticensis (Alexand. ab Alexand. V. 24), som gav sine Græske Bekjendtere hjem med dem i Kurve Hvede, Røddiker, altsens Grønslø o. s. v., er naturligtvis Snaft. Denne Skif er ældre, og skrev sig maaskee fra dem, som i ældre Tider edebant ludos, og bevertebe Tilskuerne ved disse haade frit og godt. Scabant efterlignede de Store, og gavede deres

fattigere Clienter coena recta \circ : ordentlig Bespisning. Dette ophævede Nero, og man gav dem da Penge (100 Quadranter) istedetfor opsonium. Hvilke Forandringer denne Skik er undergaaen, hvilke Snyderier fra Clienternes Side — selv med Nette kunde en Client, ved at gjøre Dvartning hos flere, faae en 6 à 8 sportulæ — hvilken lav Behandling fra Patronernes Side, fort hvilken Indvirkning paa Sædne denne usle Skik havde, kunde være Gjenstand for en omfattende Undersøgelse. Lupus og Gryllus, Tiere af Badehuse for de Fattige (derfor tenebrosa), omtales ogsaa i II. 14. (cfr. Seneca epist. 87).

LXI. 6. Jeg læser, som jeg troer med Nette, dejecta med Barth istedetfor Vulgatens delecta.

LXII. Af Nogle ansees dette Metrum for Hendecasyllabi Phalæcii. Vatis \circ : Catulli. Af en Kilde Aponus opkaldes her den hele Patavinske ager, og Livius var, som bekendt, fra Padua. Imbriser gjør Rader megen Bryderie, efterlom han veed, at det ikke regner i Ægypten; og dog var det let at indsee, at just derfor kaldes Nilen saaledes, fordi den virker istedetfor Regn. Apollodor, Alexandrinsk dramatisk Digter. Canius omtales I. 70. III. 20.

LXIII. Et Exempel paa Badehusenes Hadelige Indvirkning paa Ryddighed i Dibtiden, hvorfor ogsaa Bajæ af Seneca (epist. 51) kaldes et diversorium vitiorum.

LXIV. Man forstaaer dette Epigr. ialmindelighed lige efter Ordene, at Celer vil høre M. for at faae Lov til atter at læse sit eget op. Jeg tænker snarere, at Celer er af en saa lykkelig Huskommelse, at han, naar M. læste sit Digt op, kunde huske det, og saaledes bruge det som sit eget.

LXV. \circ : Selvroes stinker og nedsetter vor virkelige Værdie.

[At jeg udelod Epigr. LXVI. var et gemeent Drdpsild Skjuld i, og at jeg udelod dets tvende Følgesvende, ville baade Digterens Maner og Nutidens Læsere vide mig Tak for.]

LXIX. Originalens Drdpsil er særdeles vittigt. Du troer, at hun er una (unique), eneste i sit Slags; men nei! hun er ikke unica, men communis (offentlig), altsaa en Skjøge.

LXXI. 3. Martial boede i septima urbis regio og maa veed sin Bog (\circ : sit Epigr.) at gaae over i octava regio \circ : a foro Archæmorio in forum Romanum, hvor bemeldte Castors Tempel laa. Paa Torvet stod Domitians Billede, udført i Bronze. Iøvrigt erindre man sig, at Rom deeldes i ældste Tider kun i tre Qvarterer (regiones, partes); under Servius Tullius, da den var blevet større og mere folkerig,

deelttes den i fire, opkaldte efter de Egne, hvor de laae (Suburana; Esquilina, Collatina, Palatina). Dette beholdtes indtil Augustus; men da vare Bygningerne blevne saa talrige, og Folkemængden saa stor, at han kunde dele den i 14 Kvarterer. Ved Colossen forstaaes den Colosæ, som Nero lod sig opføre i en Høide af 120 Fod.

10. tholus er testudo templi, eller den øverste Platsfond, som Sparværket dannede i Kuppelform, og hvorpaa i Cybeles-Templerne en malet Corybant var at see.

17—18. ∅: Var han kommet selv, kunde du jo ingen Vers have faaet.

LXXII. En malerisk Nattescene, fuld af Socialitet, Følelse og Sandhed. Det er muligt, at han i v. 4 sigter til det bekjendte ultimum poculum, hvilket var Mercurius indviet, som Repræsentant for Sønnen (ποτήριον Ἐρμοῦ, Pollux VI. 15). Overhovedet kjendte Grækerne trende Hovedtoasts til Guberne: 1) Διὸς σωτήριος; 2) ἀγαθὸν δαίμονος; 3) Ἐρμῶ.

LXXIII. 5—6. Morus er egentlig det farvestiftende Moerbærtræ. Cærussa, Sly, opløst i Wiinæddike, Slegghvidt.

LXXVII. Han raader Forfatteren af Argonautica, Valerius Flaccus, til at forlade Muserne, og at gaae over til det mere indbringende forum. Han var fra Pabua, stiftet af Antenor. Nisa og Cirrha, tvende Toppe af Parnassus; dog ansees Cirrha af Nogle for en By i Phocis ved Parnassus. Permessus, en Borotisk Flod.

LXXIX. Jæstus er ubekjendt. Mentagra (lichen) forklares ved en Art ubslæt eller Gnat; muligens Kræft.

10. ∅: Cato havde Cæsar og var hadet af ham, derfor var der en Grund for ham til at døe; du var i det modsatte Forhold til Domitian, derfor havde du endog en Grund til at leve.

[LXXX. Et vittigt Epigram, som dreier sig om Gen, der jagter efter Alt (agere) og tilsidst formodentligen vil jage Livet af sig selv, men som er uoversætteligt.]

LXXXI. Vare Patroni lidt gnieragtige stundom med deres sportulæ; da vare Clienternes Snyderier ofte Skylb deri, hvilket baade Martial (som her) og Juvenal tilfulde lære os.

LXXXII. Skjøndt dominus (herus) kun brugtes af Slaverne til og om Herren, var det dog paa Augusti Tid bleven Mode, at Fædre kaldtes saaledes af Børnene, og Brødre af Brødre, dog kunde, som vi see af Suetonius, Augustus ikke lide dette Kryberie. Selv paa Gaderne kaldte man den, hvis Navn man ikke strax kunde erindre sig, Herre (dominus). Lavinus Torrentius har samlet Endeel derom til Suetonii

Augustus cap. 53. Denne Forklaringsmaade, fulde jeg troe, kan holde sig mod Scribes indlagte Anskuelser (animadv. in Mart. pag. 56. 57), ifølge hvilke han opdager utugtig Omgang mellem Sossibiani Moder og en Slave. Baade Gruterus (som til Martial synes at bifalde alle Scribes Idær, ligesom Scribe igjen Gruteri) og Musambert bifalde disse indlagte Anskuelser. Mærkeligt er det tillige at see Commentatorernes Eyst til at forklare næsten Alt hos Martial, selv det Ufkyldigste, paa en obscoen Maade. Hvad har ikke Politian faaet ud af det 8de Digt om Stella, hvilke Exempler mangfoldigen kunde forfleses; og dog er dette desto mere forunderligt, da Martial vist ikke, naar han synger i den Tone, er tvetydig, men yttre sig snarere i en usforbeholden Nægenhed.

LXXXIII. Smigerdigtet er til samme Regulus, som det 13de, og i samme Smag. Det tredie Vers har modtaget forskjellige Forklaringer; den, jeg har fulgt, haaber jeg vil bifaldes.

LXXXVI. Dette Epigram, troer jeg, bliver ganske misforstaaet af Fortolkerne. Bistnok læse vi hos Cicero en heel Deel om facctiæ et dicacitas præconum; men aabenbart er det urigtigt, at forstaae dette præconium som en vittig Spøg, for at skade sin Patron. Meget mere er det Digterens Hensigt at fildre en Klynder, som just ved at ville faae Kjærligheds Raabe over Marii Skræbeligheder, blotter ham desto mere ved sin ubehændige Dumhed.

LXXXVII. Man maa tænke sig Novius som en riig, men gneragtig (micropsychus) Herre, som undveeg Martial for ikke at risikere, at Digteren fulde forlange Penge tillaans af ham.

6. Terentianus var Romersk Gouverneur i Ægypten.

12. inquilinus, qui domo caret, et in conducta habitat.

LXXXVIII. Eftersom det blev anseet som en Skam for en Romersk Dame at drikke Wiin, kjøbte hun Piller hos Cosmus, en Myropola, unguentarius, som nævnes tidt hos Martial. Pastilli, *τροχισχοι*, Piller, forfattede med lugtende; diapasma omtrent det samme, tilberedte af stødte, tørrede aromata.

LXXXIX. Ulcimus enten Martials egen eller en Andens Slave. Labicum, Flække i Latium. Pharise: Ægyptisk Marmor.

XC. Dette Metrum vil formodentligen ikke smage danske Dren, og faae disse lige saa liden Glæde, som det faaede mig megen Umage. Choliamben eller Scagon er nemlig en jambisk Senarius, istedetfor hvis sjette Fod paa en antispastisk Maade indtræder en Trochæus eller Sponæus, hvorhos den femte er, for Mobsætningens Skyld, en reen Iambus

(v — v —, v — v —, v —, — v). Skjøndt meest brugt til Satyre, bruges den dog, især af Catullus, til blidere Stemninger, saasom i denne Digters beilige 8de carmen: "misér Catulle! désinas incéptire." Forresten har man forstaaet Epigrammet om en obtreceptor, der bagtalede alle Folk, undtagen Cæsar. Jeg skalde snarere troe, at det er en blot Compliment til Domitian, hvis store Fortjenester den Erkenar Sinna troede, som Alt, hvad han yttrede, at burde hvilske.

xciv. Lovtale over tvende primipili, som havde tjent sammen, været Venner og aldrig misundt hinanden. B. 4 forklarer Ramirez maaffre rigtigere om foedus cum virtute, og ikke Venkabspagt.

xcvi. Dgsaa hos Romerne, seer man, gaves der Folk, som ved en saafalbet Djarvhed og formeentlig Kampen for Sandhed og Ret, skjøndt selv de største Slynkler, fare løs paa Alle, for at de Enkelte, som ville tilkjøbe sig Ro for dem, kunne skaffe dem deres Underholdning. Forresten læser jeg omnibus istedetfor agentibus.

xcviii. Til en Advocat, som talte med, naar de Andre freeg, men taug, naar de Andre ikke talede, saa at man aldrig kunde ret bedømme hans Talegaver.

[cr. Lod sig vanskeligt oversætte. Mamma og Tata vare Smigers udtryk, som Yngre brugte tilældre, og bruges her af den ublevede Afra, for at synes ung. Du kunde jo, siger Martial, være alle Tataers Tata: alle Bedstemødres Bedstemoder.]

cii. Et hjerteligt Gravvers over en tro Affriver.

ciii. Som bekjendt rivaliserede Juno, Minerva og Venus med hinanden i Skjønhed. Den, som malede sin Venus, siger Digteren, har ved sin flette Fremstilling af den ægte Skjønhedsgubinde, blot villet gjøre sine Hofers grønne hos Minerva; thi Venus er dog langt skjønnere, end han har fremstillet hende.

civ. 2. Jeg læser justus, og ikke factus; thi en Million Gesterter behøvede han ikke, for at blive Ridder, hvortil 400,000 vare nok; men til at være lautus, jo flere, desto bedre. Saaledes er vive i B. 12 vive laute, genialiter, lev høit!

cv. For ikke at bable Digteren paa en ubillig Maade, erindre man sig, at disse Skuespil vare i og for sig selv interessante og imponerende, at de gave Digteren en lille Velighed til at smigre Keiseren, og at flige Smaandigte vare alene beregnede paa hans og ikke paa vor Tid, idet allerede da Walsproget var panem et Circenses. — Iuga delicata, forbi de Nag, som brugtes i Kampene, vare fine og nette.

4. *lupata* (opkaldte af de ujævnt ribbende *dentes lupini*) var det værste Slags Bidfel, fordi dets Pigge ribbede Munden.

10. Elefant (*bellua*) = Dypasferne havde gjerne den samme graa eller sortagtige Farve, som Dyret selv (VI. 77).

cxv. Momentanervinen buede ikke, saalænge den var ung; laa den noget, blev den saa god, at man kunde kline hvad Indskrift, man selv behagede, derpaa; thi ogsaa i den Henseende fandt Forfalskninger Sted. Tanken er den samme, som i XIII. 117.

cxix. 2. *Regio Transiberina* laa et betydeligt Stykke fra *porticus Agrippæ*, hvor *Martial* boede, og var et meget ildeberygget Løbe- og Skjoge-Quarteer. *Coenacula* er formodentlig Skjemt; thi den Romerske Ridder boede vel ikke i disse Vostskamre (Dviste), som gjerne leiedes ud til fattigt Folk, der sjældent eiede andet end *frivola* (Pjalter). At udleie flige Kamre kaldtes *coenaculariam exercere*.

7. 8. v : Dig gjør en Klient i dit Følge mere eller mindre — ingen Skade; mig hindrer denne Dypartning i at digte.

cx. En Efterligning (formodentlig) af *Catulls* Spurve-digte, og handler om *Isa*, en lille Tispe, som *Publius* haryndet meget. *Naturalia non sunt turpia*, følge de Ryere ikke som Balgsprog, og derfor har jeg udeladt B. 10—17. Forresten have de Latinske *hendecasyllaber* en *Grazie* og en allerkjæreste Sladderagtighed, som udtrykker saa godt sin vort-verste Gjenstand, men som desværre i de ubehjælpomme stivbenede Danske Vers gaaer forstørstedelen tabt. Hvad kan tænkes nyseligere — et Udtryk, som just skildrer deres Væsen — end de 5 første Vers?

cxii. For at Tanken ei skal blive altfor nederdrægtig smigrende, som om han vilde have det flette Menneske *Regulus* anseet som en Gud, tænker jeg, at med Digtene fulgte nogen *Nogelse*, hine for at lases af den aandrige *Regulus*; dette for at offres af den — fromme *Regulus*!

cxiii. *Dominus* (Herre) kaldte Slaverne Husbonden; men *Priscus* var en Plebejer, *εἷς ἐκ τῶν πολλῶν*. Saaledes lyder *Ramirez's*, *Rabers* og *Merulas* flette Forklaring, som om Penge ikke kunde skaffe ogsaa Plebejeren Hæderstitler. Jeg holder mig hellere til *Gerhardus Gontius*, der ikke ueffent oplyser Digtet saaledes: Jeg kaldte dig før ved det nyomodens *dominus*; nu, da jeg kjender dig bedre, og veed, at du ikke røres ved saadant Tant, kalder jeg dig ved dit eget Navn *Priscus* alene (v : *antiquus homo*, von altem Schroot und Korn).

cxiv. *Tricæ* et *apinæ* bruges som gerræ, *res nugatoriæ*, om Wagateller. Udtrykkene skulle være komne fra tvende Byer i *Apulien*

(Kjønbt Andre lægge *Trica* i *Lhesalien*), som, forðum berømte, senere havde tabt sig. *Valerianus* er en, ellers ubekjendt, Boghandler.

cxv. Iforstningen begrave Romerne deres Døde hver i sit eget Huus. Ved de tolv Tavler forbødes, at Noget maatte begraves indenfor *Murere*, hvilket ogsaa Keiserne fastsatte; ja *Hadrian* bestemte en Mulct *quadraginta aureorum* for den, som overtraad Befalingen. Gravskriften er over en, i en ung Alder bortdød, Pige, *Antulla*.

cxvii. Handler om samme Pige, og indeholder den Stipulation, at den indhegnede Jord er indviet til Familiegravsted for *Foenius*, *Rone* og *Antulla*.

cxviii. 6. Hvad *pyrus* er, veed Ingen. At det er et Quarteer i Rom, er ikke rimeligt; snarere turde det være Skildtet over hans Bolig, omtrent som det i ældre Dage bekjendte Huus "Paretraet" i Hovedstaden. *Argiletum* (enten af *argilla*, eller fordi *Argus* var der af Evander bleven dræbt) var et Sted, hvor især Boghandlere, saasom *Atrectus*, boede. I disse Eder fandt man gjerne paa Dørene opslagne Lister, som indeholdt de Forfatteres Værker, som der vare at faae tilkjøbt.

18. Han billiger ironisk den Gjerriges Dom over hans Arbejder, for at spotte med hiins Smagløshed.

Anden Bog.

Indledningen. *Curione*. Naar de tragiske Skuespillere havde Noget at anmeldte for Keiserne eller for Publicum, turde de ikke selv annoncere saadant, men maatte bruge en *curio*: en Art theatraalisk Herold, som ubraabte det Fornødne. *Turnebus* har samlet om dem i sine *Adversaria* libr. XXV. cap. 8. — *Toga*. Naar man erindrer sig *Virgils* *gentemque togatam* (the enroh'd people), vil man let føle, hvad Betydning *Toga* her har, og at hans høitidelige Prolog just er *Togaen* eller *Adriainen*; hvorved vi ganske slippe for *Musamberts* tropiske Forklaring om *Prosa*. Forresten læser jeg med *Eccler* *saltantem* og ikke *saltanti*; thi *persona saltans* ere just *Epigrammerne*, modsat *toga*, den høitidelige Indledning. Ligesom *mirmillo* (som fægtebe med *Stavind*) vilde være itde skabt, naar han streeb mod en *retiarius* (som streeb med et Garn og en Fork), hvis man blot tilskæbte ham en *serula*, *rudis*, lille Rjæv, saaledes kan man med en simpel *epistola dedicatoria* neppe staae sig mod *obtrectatores*.

1. 9. Den bedste Tid til at læse mine Smaadigte, er naar man drifter, og navnlig medens den varme Driif dunster endnu, forend den Kjølnes. *Quincunx* er en Pokal af *quinque cyathorum* Størrelse. Om

de Gamles Maabe at drikke og temperere Vinen paa, har Lipsius samlet i Elector. I. c. 4.

ii. 4. Allerebe som puer (Sueton. Domitian. c. 2) paatog Domitian sig et Dog mod Germanerne, som var heel usødvendigt. Hans Broder var, som bekendt, Titus, og hans Fader Vespasianus.

iv. 8. 3: men vil hellere være din Kjæreste. At isvrigt Willmann, som optager de meest obscoene Epigrammer, forbigaaer dette, som farligt, er heel uconsequent, da dette ikke indsees at indeholde i Udtrykkene noget Anstødeligt.

vi. 3. *έσχατοκόλιον* (eller, hvad det vel er rigtigere, *έσχατόκολλον*) er i Møbsætning til *πρωτόκολλον*, da dette betyder det forrest tilklinede Blad, hiint det sidste; hvilket meget godt udtrykker Cæsarens Lebe til Bogen.

6. Vitelliani (pugillares lutei, vitello illiti) staaer her istedet for elegantes, amatorii, obscoeni.

15. Bovilla (ved via Aricina, i Latium) laae saa nær ved Rom, at det var utænkeligt, at man allerebe der vilde spænde Heste fra (interjungere; thi abjungere er aldeles at fæste Heste). Lige udenfor porta Appia laa Camoenarum (Musernes) Tempel.

vii. 8. Ardelio (*πολυπράγμων*) troer jeg bedst udtrykkes ved en Hås, der antyder det Lustige, Blegschreyagtige, som ligger til Grund for en Gaard.

ix. Dære maa nok her, som saa ofte hos Martial, tages i amoureux Betydning, om et Stevnemøde eller en Hyrdetime.

x. Den Tids Stolthed yttrede sig ogsaa deri, at vedkommende Magnater lode sig kysse paa Haanden. Naar de altsaa vilde ret bevise en Enkelt et Galanterie, saa bøde de ham Munden. Da imidlertid, af forskjellige Grunde, denne ikke var den reneeste, frabeder Martial sig denne Tre. Dog troer Ramirez, at Talen er blot om at kysses Haanden, men ikke til Ans.

xi. Da Scazon eller Choliamben (cfr. I. xc) neppe vil smage det danske Dre, har jeg troet at burde lade den sidste pes blive en Tambe, og hellere byde en velklingende Senarius end en ildebetonende Choliambus, hvilket jeg ligeledes har troet i det Efterfølgende at burde følge.

xiv. 3. Ved Campus Martius laae endeel Buegange, som tildeels aare zirede med Malerier, hvoraf eet nævnes her istedetfor mange, nemlig Europas Bortførelse. Alligevel turde Stedet hos Strabo (*στεφάνου σκηνογραφικήν ὄψιν ἐπιδεικνύμεναι*), som man hidførte til Bewiis paa Maleriernes Tilværelse, modtage en dobbelt Forklaring, nemlig tillige om

Stebets egen male riske Beliggenhed. Da forresten altsens ribberlige Dvælses foretoges paa Campus Martius, er det let at begribe, at Silius kan rose Paulini heilige muskuløse Been.

5. Septa (ovile, Juvenal. VI. 528) var Stebet, hvor Folket suffragabatur, suffragia serebat \therefore indelukkedes til Valg af Embedsmænd. Nærheden af denne vigtige Plads var et Neptunustempel med en prægtig, af M. Agrippa med Materier udjiret, porticus, og endeel af disse indeholdt Scener af Argonautertoget, hvori ogsaa Chiron, Philyras og Neptunus' Søn, havde deklaget.

8. Af Istatempler vare flere i Rom: Isis Antenodorica — Istatemplet i regio quinta — eet paa Campus Martius. Efter som hendes Dyrtætte kom fra Egypten, kaldes hun Memphitica. Hun (vacca) er bedrevet for sin herovede Egtemage Isis. Forresten er man noget uvis om, hvor disse Buegange bestemt have ligget (cfr. Plin. hist. natur. XXXV cap. 10). Den her omtalte (B. 9) er nok porticus Corinthia, opført af Cn. Octavius, kaldet saaledes, fordi Søilerne vare af æs Corinthium. Andre tænke paa porticus Vipsana, Andre paa porticus Pompeji, som jo dog først omtales v. 10; men Dnuphrius Panvinius har vel Ret, at det lader sig ikke bestemme.

11. 12. Uste Badehuse (I. 60. II. 78), hvor man enten leed af Træk (Aeoliam) eller af Mørke (tenebras).

18. Tanken synes at være den: "Tag Silius af Dage, forbedst hans lumpne Snyltegjængerie." Men isaafald troer jeg, at Martial har udtrykt Tanken skjævt; thi Talen burde da være om Pluto og ikke om Zeus, og kun i dette Tilfælde vilde Citaterne, som man anfører om Leonidas, passe, "i Aften skulle vi spise hos Pluto." Skulde Jupiter ikke her betyde Zeus καταχθόνιος?

xv. En Næse til Hermus, forbedst hans urene og med farligt Udflæt besatte Mund.

xvi. 2. \therefore Har han frist, saa fik han jo ingen Leilighed til at vise sine heilige Sengenætter. Lectulus (*κλίνη*) er Sophæen selv; torus (*στρωμνή*) Madrasen, som er overtrukken med vestis stragula, og denne igjen beskyttet mod Støv ved et Dvertræk (torale linteum). Læsemaaden sindone cinctus, som Ramirez (pag. 158) med sin sædvantige Lærdom forsvarer, turde derfor ikke være itte. Petitus forstaaer sindone om Wandbagerne, som den Syge havde paa: et særdeles smagløst Indfat.

xvii. Et Barbeerepigram, som dreier sig om, at Madamen var baade udfævende og pengebegjærlig. v. 2. Formodentlig menes Pladsen om Apollo Tortors Tempel, Rom's Palmtorv, hvor Vedkommende bleve

pidstæbe (Sueton. August. c. 70), Forresten tør det vel være lippis et tonsoribus notum, at Grækerne *κροεῖα* og Romernes *tonstrinae* vare Lediggjængeres Samlingsplads, en Omstændighed, tænker jeg, som maaskee har været en fristende Anledning for hine Tibers Barberere til at bringe en *κροιακή λαλιά* eller Barberersnak i Folkemunde.

XXIX. Uricinerhoien (ved Byen Uricia eller vicus Virhii) var gjerne fuld af hele Sværme af Tiggere, fordi den laa tæt ved den færdselsfulde via Appia.

XXIII. 5. Han kunde nemlig hegne sig, ved at kysse ham ret sidelt, hvilket, uagtet æltet, dog havde Udsende af en ædelmodig Rebladenhed hos den fornemme Posthumus.

XXVI. Spot over en Arvejæger (hæredipeta), som langes forgjæves efter den gamle Kjærlings Død.

XXIX. Marceliano tager jeg om en Parfumeur af dette Navn, da Martial just bruger at nævne Navnet paa disse myropolæ, saasom Cosmus o. fl. Nader vil have det — meget søgt — forstaaet, som om Duften kan fylde hele Marcellustheatret.

7. 8. Hvor vexerede disse Vers, saavel i critisk som exegetisk Henseende, ere, kan man især hos Ramirez erfare, der omhyggeligen har samlet Forfjælliges Meninger derom, og allerede Varianterne non extrema, non externa, non hesterna etc. vise, at der laates anguis in herba. Jeg tænker, at Stedet forklares rigtigst saaledes: hans Senatorstoe faae ikke Lov til at sidde paa Foden mere end een Dag, efter som han dagligen ombytter dem. Lingula (med Senatorhalvmaanen paa) var et Fodtoi, som lignede de Stoe, som hos os for et Par Decennier siden vare i Mode, spidse og opad gaende, eller, for at bruge Naders pittoreske Udtryk, "lignede en Tunge, som ræktes ud af Munden, og spidtes op imod Næsen." Disse bløde Saffiansstoe bruger han, uden at Foden har nogen Skade (non læsum).

9. Splenia Plaster, især af Honning (libr. X. 22), som lagdes paa Saar. Stellantem (ikke smagløst som Lipsii og Ramirez's stillantem) forklare Nogle ved nitentem, med Hensyn paa de stinnende Raand, hvormed han omvandt Panden, for at dække det stigma, hvormed han (homo litteratus) var brandemærket. Hvorledes jeg (maaskee bedre) har forstaaet det, viser min Oversættelse.

[XXXI. Et dette Epigram — hvor dare og facere (fieri) staae i obscuro Betydning — ikke er oversat, skeer af meget gyldige Grunde.]

XXXII. Bittig Dabel over en Patronus, som af Frygt for at istode høivelbaarne Herrer og Damer, ikke turde paatage sig at føre Sager for den fattige Poet.

XXXIV. 5. Ungen har stødt sig over Tanken af dette Vers, uden Ramirez; men hans sophistiske Forklaring: "gid du maa snart døe," vil han aldrig kunne forsvare. Skulde denne Phileros være den samme smukke Ugtemand, som Phileros i X. 43, som har begravet 7 Koner iforveien, saa vilde Tanken vel blive denne: "Lev længe (perpetuam) med den noble Phileros!" et Ønske, der kunde være bittert nok for den gamle Dame.

[XXXV. Dette Epil med en hjulbenet Mand, hvis Næberdeel ligenebe Maanens Horn, og tillige en Art Pocal (Athenæus libr. II. c. I. 5. 16) i Form af et Græs R, som kaldtes *ῥυτόν* (*κέρως*), er uoversætteligt.]

XXXVI. 6. Vulsa er vel ikke, som Alle forklare det, *effæminata et luxuria madens*, *ἡ πικρὴ ἀγαία*; thi saa var vel Epigrammet ikke af Betydelighed, saasom ogsaa en Grenadeer kan være vellystig. Nei! Ideen er snarere den: du vil vise Characterfasthed ved ubortes Trods mod Skik og Brug, og kryber dog igunden for Enhver, hvor det er din Fordeel, og hvor det ikke gjør for megen Dpfigt.

XXXVII. Af Suetonius (August. cap. 22), Lucian (i Afhandl. Lapi-therne) og Athenæus (4de og 14de Bog) er det bekjendt, at Gjesterne med Vedkommendes Tilladelse lode Slaverne bære Noget af Bevertningen hjem til deres Kone og Børn. Ideen er: Jeg inviterede dig til idag, men du tager saa meget, at du godt kan leve ogsaa imorgen deraf.

XXXVIII. ☉: Jeg slipper dog for at see dig.

XXXIX. Som bekjendt var matronarum Dragt en siid nebhængende stola; toga var derimod Skjøgernes og de for Utugt overbeviste matronarum (X. 52). Ramirez til d. St. og til XVI. Ep. i denne Bog, samt Brissonius i *antiquitates selectæ* I. 14 have samlet meget om disse Fruentimmerdragter, og om de Forandringer, de til forskjellige Tider ere undergaaede, saa at Toga'en tilsidst i Keiserens Tid sank fra Hædersdragt ned til Klædemon for Skjøger og Betlere. Man sammenligne Virgil. Aen. I. 282 med Juvenal. I. 96.

XL. Longilius er syg, for at lokke meblidende Venner til at sende sig Sygemad. v. 6. Skal parco sigte til, at han som Syg kun taaler lidt, saa bliver Tanken om Longils Graadighed jo derved fordarvet. Jeg tænker, at en forsigtig Kritik burde søge at forbedre dette upassende Tillagsord ved en heldig Emendation.

XLII. Hvorfra alle Fortolkere hente den Forskæring, at Maximina er en vetula edentula et rubiginosa, maae de selv vide. Jeg tænker, at det har været en ung Pige (skjøndt derfor ikke puella), som Latteren klædte itbe. Saa meget er i det Mindste vist, at det vilde være taabeligt af Digteren, at raade en udlevet Kone til at spille en Hecubas Rolle; thi Saabant fulgte jo af sig selv. Hvem Peligner Digteren er, veed man ikke; at det skulde være Dvid, fordi det i ars amandi hedder: spectantem spectata, ridentem mollia ride, er ligesaa eensfoldigt, som at benægte det, paa Grund af, at det Phaleuciske Vers ikke findes hos Dvid; thi Martial tager jo blot den Andens Tanke og ikke hans Ord.

9. 10. Spanius og Priscus ere to af Datidens Smaaheerere, hvoraf den ene var bange for Vinden, da han maaskee var skaldet (X. 83), den Anden for en Haand, som kunde bringe hans Togafolde i Uorden.

11. Regn skyllede nemlig den hvide Sminke af, og Solen gjorde Hudens skrumpen og altsaa uskikket til Sminke. Om den hvide Sminke (cerussa) see I. 73.

15. Philistion maa have været en meget overgiven Bajas (γελωτοποιός), eftersom han creperede af Latter, dengang han spille i Mimnen: den Lattermilde (φιλόγελως).

XLIII. Om dette Ordsprog er dannet af Pythagoras eller af Socrates, er uvist (cfr. Seneca de benefic. VII. 4. 12).

3. Man seer, at der om den Campaniske Flod Galesus fortæltes samme Sagn, som om Clitumnusfloden (Juvenal. XII. 13), at dens Vand havde den Kraft, at gjøre Ulben hviid. Da Galesus løb ved Tarentum, som anlagdes af Phalanthus og hans fra Sparta udjagne Somfruebørn, kaldes den Eacedæmonisk. — En grex sepositus er en udvalgt, særskilt Hjord.

6. Pilæ vare to Slags; det første, som oftest af Straa, udklædtes som et Menneske, der kastedes eller opstilledes paa Kamppladsen mod Lyre, for at hedse dem. Det andet Slags opstilledes paa alfare Veie til dii iuveni, saa mange i Tallet, som der vare Mennesker i Familien, for at de Underjordiske kunde hevne sig paa dem, og staae Menneskene. At flige Dukker vare fløt klædte, forstaaer sig af sig selv. Den første (prima) vover jeg at forklare som den bedstklædte.

9. Bortpladerne vare gjerne af Citrontræ (citrea), hentede i Mauritanien, og stode paa (suspendere, fulcire) Effenbeensfødder (τραπέζαι ἐλεφαντόποδες) cfr. XIV. 89, 91. Chrysendeta vare Jade, som vare indlagte med Guldblader og Edelstene; see Nicols. Beskrivelse af Tyrannens Rigdom i Lucians Cataplus §. 16.

XLIV. 1. En toga pexa (krummet, presset) mofattes gjerne rudis af stride Haar. Det Sølvs, som han taler om, er naturligtvis forarbejdet Sølvs. Angaaende Togaen see man III. 36. VII. 86. samt Vipsii Elector. I. 13.

XLVI. 4. Om synthesis have Nogle, saafom Coelius Rhodiginus, havt den sælsomme Mening, at den har været en ringe Slags Dragt (vile et servile vestimenti genus). Men Justus Lipsius (Saturnal. I. 2.) har oplyst, at Ordet kan saavel ialmindelighed bruges de tota veste, in vestiario posita, som isærdeleshed de veste coenatoria, samt at det overhovedet bruges de vestimentis senatorum, nobiliorum atque lautiorum hominum. I det Næste beholder jeg Vulgatens tuta times, som jeg har udtrykt i Oversættelsen, og forkaster de mange Variationer, som findes hos Heraldus.

XLVIII. 7. Bitontum moftager mange Skrivemaader, og forlægges af Nogle til Spanien, men rettere til Appulien, og staaer istedetfor enhver udsæl By (IV. 60). Om de fortræffelige af Nero opførte varme Badehuse (Thermæ) see VII. 34. Det 5te og 6te Vers har jeg havt Grund til at ubelade.

[XLIX. Martial holder meget af at spille med Ordet dare i Kjærlighedsbetydning; Epigrammet har derfor samme Idee, som det 56de. De tre næste særdeles vittige Epigrammer turde jeg ikke berøre.]

LVII. Enten maae altsaa disse Klæder have været leiede, eller ogsaa har han i sin Armod dog beholdt Klæderne, for at vedligeholde idetmindste Udseende af Velstand. Amethystinatus forklare Nogle om hans Fingerring; Andre, og vel rigtigere, om den violtblaa Farve af hans Purpurtoega (cfr. Baysius i hans Tractat de vestibis antiquor. cap. 3 og Martial. I. 97. 7.).

4. Det kunde kun falde den smagløse Nader ind, at lade Cibrus være en fattig Poet, og gjøre Publius til en lignende Staadter. Tansen forlanger jo et Mønster for alle Petitmaitres; og efter samme Tallemaade kaldtes Eratosthenes jo βῆτα τῶν φιλοσοφῶντων.

6. Vipsius i Electorum I. 19 handler tilstrækkeligen om lecticæ og sellæ, og viser, at man i den ældre Tid brugte de første, men at sellæ (Bærestole) kom i Gang under Keiserne, større som mindre, aabne som lukkede. Toga pexata, hvor Traadene ei kunde sees, men bedækkedes af uld. Den Claudius (soenerator), som her omtales, turde gjerne være den Samme, som den, der nævnes XII. 57. At sætte sit Signet i Pant, var hos Romerne Tegn paa den udfleste Trang. Juvenal. II. 42. Sueton. Cæsar c. 33.

LIX. Eftersom tholus er enhver Kuppel paa Bygninger, og Udsigten fra den lille Stue (mica, et Korn, Gnalling) har muligen falden paa et Mausoleum for en afdød Keiser, finder jeg slet ingen af alle de Banfæligheeder, som man har villet opbage i dette lille Digt.

1. coenatio er gjerne Epifestue i den nedre Deel af Huset, coenaculum i den øverste. Frangere toros er at ligge saalænge paa Sophaen, at den næsten gaaer itu derved.

LXIII. Om endogsaa Suburra, et almindeligt Skjægedistrict, sorterde under samme regio urbis, som via sacra, indseer jeg ikke, hvorfor man med Heraldus skal tænke paa en Skjæge, som han e lupanari redemit. Deels vilde en saadan Priis for en saadan Dame være noget høi; deels vilde Talen om Kjærligheden nok falde i dette Tilfælde meget mal à propos. Det er desuden bekjendt, at man solgte saavel Slaver, som Andet i via sacra, og Ideen er altsaa den samme, som i VI. 71, at den unge Herre er bleven saa forliebt i Slavinden, at han har kjøbt hende à tout prix.

LXIV. 8. Tanken er: Her føres saa ibeligen Sager, at selve Marfhas, hvis Billede stod af Steen paa Torvet, kunde lære at føre en Sag. Han var afbildet med et Tong i Haanden, for ligesom at true dem, som vilde fornærme Retfærdigheden (cfr. X. 62. Plin. hist. nat. XXI. 3. XXXV. 10.). Forovrigt har Goethe i Herrman og Dorothea udtrykt Epigrammets Tanke saaledes: Wer sich lange bedenkt, erwählet nicht immer das Beste.

LXV. 6. 3: Det gjør mig ondt, at du sild de mange Penge med din Kone.

LXVI. 7. Salamandren udbredte efter Plinii Udsigende (X. 67) en Art Udder, som affveed Alt, hvor den krøb. Om de Romerske Damer's Haarpynt og Haarnaale see van Bouweren pag. 294 til Petronius og Rader til vor Digtens XIV. 24.

LXVIII. 4. Pileus var en Hat, som Slaverne, efterat have aftraget Haaret, toge paa, naar de havde erlangt Frihed og vare manumissi, altsaa et Frihedstegn (Sueton. Nero c. 57. Plauti Amphitruo v. 560). Derfra skriver sig Udagiet: ad pileum vocare (Seneca epist. 47. Sueton. Tiber. 4) om seditionem movere, ad libertatem invitare. Ideen er altsaa: ved at renoncere paa Clientgagne har jeg erhvervet mig min Frihed, som jeg nu heel ugenetret vil benytte mig af.

LXX. 6. Celius, en berøgtet Snyltegjest; see denne Bogs ellefte og fjortende Epigram.

LXXI. 4. Deteriora have nogle selvgjorte Critici saasom Ramirez villet fordærve til dexteriora; men man seer jo nok, at Cæcilianus vil

paa en galant Maade sigte Martial, at hans Vers ikke kunne maale sig med Marfi eller Catulli. Sriver, som overhovedet synes at have været i godt Humeur, da han skrev sine Noter til Martial, bliver saa munter over de Prado's uheldige Emendation, at han harcellerer med ham i følgende Distichon:

Dexteriora magno legit Laurentius ausu;

Sed tamen, infelix, deteriora facit.

LXXV. En smuk Allusion til den Ulvinde, som opfostrede Romulus og Remus, da de vare smaae.

[At jeg tilligemed de to foregaaende ogsaa forbigik det LXXIVde troer jeg at have havt Grund til; thi Intet er slauere end et fløvt Epigram.]

LXXVI. Jeg maa tilstaae, at jeg i dette Epigram hverken forstaaer Digteren eller alle hans Commentatorer. Naar den Døde virkelig efterlod Marius fem Pund Sølv, hvortledes kan han da siges verba ei dedisse? Det var jo ikke meget, men dog mere end blot Snaft. Efter at have flere Gange gennemgaaet især Ramirez's lange Forklaring, maatte jeg, som saa ofte ved disse Fortolkere, tænke paa Lessings: Wie oft beneide ich die gelehrten Männer, welche lateinisch schreiben; denn sie allein dürfen so etwas hinsehen, wobey kein Mensch etwas denken kann (sämmtl. W. I. 246). Jeg antager altsaa, at i den urigtige Læsemaade reliquit ligger det rigtige promisit (eller et lignende Ord) skjult, som skulde antyde, at han lovede meget, men holdt kun lidet, og kun saaledes laaber verba dedit sig forklare.

LXXVII. 2. ☉: Siden Alt skal gaae dig saa gesvindt, saa var du god til at smøre Vogne paa Circus. Muligen ligger der Henpeeg til et Romersk Ordsprog: han er bedre Kudst end Poet. Ramirez mener, at denne Smøren (ungendis) sigter til det almindelige Begreb om crassum et pingue (pingui Minerva) ☉: stolidum.

3. Af andet Epigram i Bogen de spectaculis lære vi, at Nero havde ladet en 104 Fod høi Statue opreise (hvoraf Ordsproget longior colosso, VIII. 60) og ovenpaa anbragt sit eget Hoved, hvilket dog af Vespasian blev nedtaget, og Solens Billede anbragt istedet derfor. Egeledes havde Strongilion dannet en puer af Erts for Brutus Philippensis (see om denne IX, 51 og XIV, 171). Begge vare altsaa i den rigtige Proportion; thi hiin skulde vare stor, denne derimod liden. Marcus (II, 71 og VII, 99) samt Pædo Albinovanus vare bekjendte Epigrammatister paa den Tid.

LXXVIII. Den gjerrige Cæcilianus' Thermer (varme Bæde) vare saa kolde som Tistjældere.

LXXXIX. Scriber misforstaaer aldeles Digtet, naar han vil emendere *vocalium* til *vocasse*. Talsen er jo ikke om en *coenipeta*, som gjerne vil bedes, men om en *micropsychus*, som nødig vil bede *Martial* og derfor passer sit Snit, at invitere *Martial* just da, naar denne allerede er indbudt. "Velan," siger han, "beed mig idag; thi da er jeg ikke udbedt."

LXXX. *Gannius Capio* (*Sueton. Aug. c. 19*) gjorde, efter at være landsforviist, Mytterie mod *Augustus*, og for at undgaae dem, som vare udsendte mod ham, dræbte han sig selv. I. ix. *Seneca epist. 58*.

[LXXXI. Dette Epigram til en halvsforraadnet, udlevet og udtøret Rigmænd, er uoversætteligt. *Sandapila* er *seretrum mortuorum pauperum*; altsaa er Tanken, hvilken forresten har været forklaret paa flere Maader, denne: "Du har ædt og druffet at din Formue op; nu var det vel altsaa paa Tiden, at du lodst dig begrave paa de Fattiges Kirkegaard."]

LXXXV. 1. Jeg læser *coctæ*, som da er *Bulgaten*, i den Betydning, som jeg har oversat, da jeg ikke vil have noget med den *Rage* (*coptæ*) at bestille, som *Hadrianus Junius* og flere critiske Skolke have lavet, og som de præsentere i en Dækkekurv (*vas vimineum*). Det næste Digt tør jeg ikke oversætte, og ubhøvet blot det gde og lode *Veris*, som en fortræffeligt udtrykt Ansæelse af det rette Gæreb paa at digte i det lettere genre, hvor alt dilficile, at labor (*Schwerfälligkeit*) aldeles tilintetgjør *Virkingen*.

[LXXXIX. Hvor ofte kommer man ikke til at beklage, at just den rigeste Wittigheds-Mare udgyder sig hos *Martial* i *res nequiores*, og vist er det, at *Voltaire* og *Grecourt'er*, ja selve *Mesteren* i den Slags piquante Klygt, *Parny*, maae, Skjænt *Franskmænd*, her give tabt.]

XCII. Rettighed som Fader til tre Børn (*ius trium liberorum*) tilbeholdes ofte Folk, som aldeles ingen Børn havde, og var blot en *Gratification*, som indbragte baade Nytte (firddobbel Portion ved Udelinger, Forrang til Embeder o. s. v.) og Ære (udmærket Plads paa *Stuepladsen*; jvfr. *Aul. Gell. Noct. Attic. III, 16 o. s. v.*). Denne Skik siges at have taget sin Begyndelse fra *Porazierne*, og blev forsat ved *lex Papia* og ved *lex Julia*. Den vedvarede under *Keiserne* indtil *Alexander Severus*, som indskrænkede den, og under *Constantin* den Store hørte den naturligheds ganske op, da han ophævede Straffen for *Coelibat*. — *Valebis* tage *Commentatorerne* paa sædvanlig maasiv Maade om, at han vil forskyde *Ronen*. Naturligheds er det en jovial Spøg; thi fik han nu virkelig tre Børn, var jo den keiserlige *Gratification* til ingen Nytte (*periiit*). Fortræffelige ere især de Fortolkere (*Funccius de imminenti ling. Latin. senectute* pag. 212), som forsikre os ærligen, at *Martial* har "ønsket sin Kone død, hvis hun ikke vilde lade sig fælle ved ham." Hvor forsædte vilde ikke alle disse Herrer være blevne, hvis de havde læst *Lesings* *Beviis*, for at *Martial* slet ikke har været gift i de 34 Aar, han levede i *Rom*, og at *valebis, uxor!* altsaa er en reen *licentia poetica*. Bemeldte *Philologer*, som længst ere døde, have vel allerede i *Macus's* *Protocoller* over indpæslerede Døde, skaffet sig sikker *Underretning* besangaaende; vi *Andre*, som ikke have andet at gaae efter end *Digterens* *Varer*, tør ikke saa lige troe *Lesing*, som især i sine tidligere *Hypotheter*, og dertil hører denne (1753—56), var noget dristig; og vi antage saavel paa dette Sted, som i *XI. 43. XI. 104. ja maaskee endog III. 92*, at han allerede i *Rom* har været gift.

R e t t e l s e r .

- Pag. 6 B, 20 Hvem læs: Hvo
 — 17 - 378 læs: du levne dig ogsaa en Anden;
 — 27 - 69 femtende læs: nittende
 — 41 Lin. 19 halbhundrede læs: halbandethundrede
 — 42 - 10 læs: just fordi den ved den menneskelige Gtro-
 helighed
 — 44 - 20 anmasser læs: anbiser
 — 46 - 22 Gadmærne læs: Gnmærne
 — 76 Epigr. xc. I Oberkriften, V. 1 og 6 læs: Sinna.
 — 82 - cxviii, V. 6 er saare læs: saare er
 — 87 - xiv. - 3 den læs: din
 — 89 - xxi. - 2 Eiger: læs: Eiger du:
 — 91 - xxxiv. - 5 rundeligt læs: evindeligt
 — 92 - xl. - 8 Daarel læs: Daarer!
 — 94 - xlvi. - 6 mere læs: meer
 — 96 - lxiii. - 1 hundredtusind' læs: hundredetusind'
-